

Novosti

Uvodnik

Tea Čonč

Andrea Božić

Poštovani čitatelji,

pred vama je proljetni broj *HKD Novosti* nad kojim se, unatoč svim kvalitetnim i uspješnim projektima i praksama koje smo se potrudili pronaći i predstaviti vam, ipak dominantno nadvio **crni oblak teških uvjeta u kojima djeluju (specijalne) knjižnice** i neprestane opasnosti od *ključa u bravu*. Knjižnice u privatnome sektoru, osobito pogođene ovom opasnošću, razvile su sasvim posebne oblike i načine preživljavanja od kojih neki bez sumnje čekaju i nas u javnome sektoru. Više o problemima, ali i specifičnim znanjima, kvalitetama i načinu rada i-inače-u-struci-aktivnih *specijalki* pročitajte u temi broja za čiju pripremu posebne zahvale idu osječkoj članici uredništva Andrei Božić.

Uz temu broja preporučamo svakako i **rubriku *Predstavljamo koja se u ovome broju otputila do Rijeke*** i tamo pronašla minimalno tri komponente nužne za povećanje utjecaja narodne knjižnice u lokalnoj zajednici: dugogodišnji predani rad s korisnicima *oči u oči*, što bi značilo 1:1 ili, recimo, 1:27, kvalitetan suvremeni knjižnični portal i nepresušni entuzijazam. Kristian Benić otkrio nam je u živahnom i koloritnom razgovoru pogled iz svojeg kuta na *Magazin Gradske knjižnice Rijeka*, a Verena Tibljaš predstavila nam je čitateljske klubove – sigurno jedan od najjačih aduta (da ne kažemo *brendova*) ne samo njihove knjižnice već i hrvatskog knjižničarstva usuđujemo se reći. Dio uspjeha riječke knjižnice sigurno leži i u ponešto nekonvencionalnijem pristupu te neformalnijem načinu komunikacije koji je (psst!) malko i nas zarazio. Nemojte propustiti pročitati!

U istome tonu nemojte propustiti osjetiti dašak *stare Europe* (pogotovo kada se ona bavi svojim najmlađim građanima) koji je u ovaj broj unijela Miranda Corbière, nizozemska knjižničarka koja je na nedavno održanom stručnom skupu o zgradama i opremi dječjih knjižnica i odjela **predstavila svoje iskustvo preuređenja dječjeg odjela (ne samo za djecu, već i s djecom) u narodnoj knjižnici u gradu Hoorn**.

Posebno nas veseli što se **u podtemu broja uspio ugarati knjižnični softver (!)**, tu su četiri sjajna teksta o Zakiju (osim tekstova KGZ-ovaca tu je i tekst Silvine Brozović s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu na koji posebno skrećemo pozornost), potom dva teksta o dva nova softvera za automatizaciju međuknjižnične posudbe. Sve vas pozivamo da isprobate ova programska rješenja, oba su slobodno dostupna! Na kraju bloka Jakov Vežić pokušava vas svojim tekstom nagovoriti na korištenje tehnologija i servisa *u oblaku*. Poslušajte ga.

I ostali sadržaji nude mnoštvo vijesti i noviteta, a kao i inače, rad HKD-a, njegovih tijela i članova raspršen je po cijelome broju upravo na način na koji je rad ove naše strukovne organizacije duboko ukorijenjen u većini knjižničnih aktivnosti u našoj zemlji.

Kad je glavna urednica predložila blok posvećen specijalnim knjižnicama s posebnim osvrtom na „komercijalne“, odnosno one smještene u privredi, bilo je: „Super, ima nas... ups, samo šest“. Krenuli su telefonski razgovori, mailovi i priča o raznolikosti, jer **specijalne knjižnice obuhvaćaju stvarno najrazličitiju moguću grupu knjižnica**. Kao što je Vesna Špac rekla u svom uvodniku o Sekciji, *specijalke* ne samo da su različite po tipovima osnivača, već su razbacane i po ministarstvima, a o korisnicima da i ne govorimo. Ono što raduje je **energija koju kolegice i kolege ulažu u svoj posao i njihova želja za napredovanjem, pružanjem novih usluga i težnja da u svemu budu bolji nego sad**, bez obzira radilo se o glazbenoj, medicinskoj, muzejskoj ili nekoj drugoj knjižnici.

Darija Čaleta dobro naglašava **potrebu za pozicioniranjem knjižnice kao punopravnog partnera u organizaciji**, a ne samo kao pomoćnog odjela. Također naglašava potrebu i za **otvaranjem prema van**, slično kao i bolničke knjižnice – nisu tu samo za djelatnike, već i za korisnike usluga matične ustanove. Kod jednih su to posjetitelji, kod drugih pacijenti – i svi s jednom željom: znati više. To je možda i ona bitna prednost specijalnih knjižnica – **specijaliziranost fondova** kojima se služe oni koji žele napredovati i biti bolji u budućnosti.

Razgovor s Nadom Avakumović, specijalnom knjižničarkom koja je dio dva svijeta (knjižnica KONČAR je s jedne strane specijalna, a s druge visokoškolska) pokazuje nam da su **pojedine knjižnice daleko odmaknule u razvoju** te koliko mnogo se ulagalo u znanje i promjenu načina rada i razmišljanja s ciljem opstanka i ostanka unutar matične organizacije. Ona je pravi primjer uspješne *specijalke* i dobar izbor kome se obratiti ako zapnete u nekim informatizacijskim pitanjima – prošla je sve faze i otišla korak dalje od ostalih.

Kolegice se također slažu u jednome – **korisnici su svjesni da im knjižnica treba** (od kakofonije podataka specijalni knjižničar im izvuče upravo ono što im treba), no potpuno je druga priča u to uvjeriti financijere i tu se vodi najveća bitka – **osigurati sredstva za funkcioniranje knjižnica u čemu su jedni uspješniji od drugih**. Dobra strana nas knjižničara je upravo to dijeljenje informacija i nesebičnost po pitanju znanja i vještina koje posjedujemo – dijelimo ih sa svima zainteresiranima i uvijek smo spremni pomoći, pogotovo drugim knjižničarima.

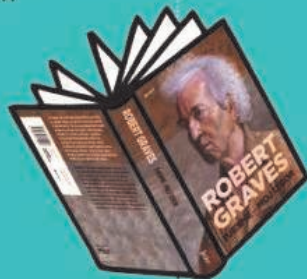
Nadam da će ovaj blok različitosti baciti bar malo više svjetla na svijet specijalnih knjižnica i načine kako se bore za opstanak. Uživajte u čitanju!

Naručite nova Sandorfova izdanja

u online knjižari Knjigolov - izabrana djela velikana svjetske književnosti **Roberta Gravesa** - ali i bilo koji naslov iz suvremene domaće knjiške produkcije: u ponudi imamo više od 20 000 naslova.

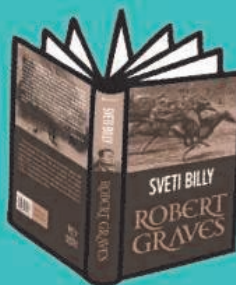
Svim registriranim korisnicima dajemo **10% popusta** na sva izdanja. Naručite online ili putem telefona.

ZDRAVICA ZA AVU GARDNER
Sabrane priče

PJESME - MOJ IZBOR

SVETI BILLY

KRALJ ISUS

KONTAKT ZA NARUDŽBE ▷ T: 01/3314964, F: 01/3734487, M: 091/2549949, contact@sandorf.hr

WWW.KNJIGOLOV.HR

U OVOM BROJU

Uvodnik	Uvodnik (<i>Andrea Božić, Tea Čonč</i>)	1
	17. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji s temom Predmet, prostor, vrijeme (<i>Drahomira Gavranović</i>)	5
	Dan digitalnih repozitorija (<i>Iva Melinščak Zlodi, Željka Salopek</i>)	6
	Stručni skup Zgrade, prostori i oprema dječjih knjižnica i knjižnica za mlade (<i>Alica Kolarić</i>)	7
	Nizozemsko iskustvo u stvaranju dječjeg odjela: Knjižnica Hoorn – Dječji odjel <i>Babel</i> (<i>Miranda Corbière</i>)	9
Inozemni skup	Studentska međunarodna konferencija BOBCATSSS 2014. (<i>Jakov Marin Vežić</i>)	11
Zaklada Dr. Ljerka Markić Čučuković	Dodjela nagrade Zaklade Dr. Ljerka Markić Čučuković (<i>Bojan Kupirović, Monika Berać</i>)	13
	Predstavljanje najboljih studenata bibliotekarstva Filozofskog fakulteta u Zagrebu, dobitnika nagrade Zaklade Dr. Ljerka Markić Čučuković (<i>Denis Kos, Jagoda Mesić</i>)	14
	Zaklada Dr. Ljerka Markić Čučuković (<i>Ana Barbarić</i>)	15

Broj 62, travanj 2014.

Predstavljamo projekte Gradske knjižnice Rijeka	Razgovarale smo s urednikom <i>GKR Magazina</i> Kristianom Beničem (<i>Kristian Benič, Nives Franić, Tea Čonč</i>)	17
	Živo(s)t čitateljskih klubova u Gradskoj knjižnici Rijeka (<i>Verena Tibljaš</i>)	28
Tema broja: specijalne knjižnice	Specijalne knjižnice – sadašnjost i budućnost (<i>Andrea Božić</i>)	33
	Specijalnost specijalnih knjižnica i Sekcija za specijalne knjižnice HKD-a (<i>Vesna Špac</i>)	34
	Komisija za državne informacije i službene publikacije (<i>Irena Pilaš</i>)	36
	Komisija za glazbene knjižnice i zbirke (<i>Sanja Vukasović-Rogač</i>)	37
	Medicinske i bolničke knjižnice u radu HKD-a (<i>Ljiljana Pavičić, Vesna Borić</i>)	38
	Komisija za tehničke knjižnice (<i>Vesna Špac</i>)	40
	Razgovor s Darijom Čaletom, predsjednicom Komisije za muzejske i galerijske knjižnice (<i>Darija Čaleta, Andrea Božić</i>)	40
	O arhivskim knjižnicama (<i>Alisa Martek</i>)	42
	(NE)komercijalne specijalke (<i>Andrea Božić</i>)	42
	Jedna posebna specijalka - razgovor s Nadom Avakumović, voditeljicom INDOK-centra KONČAR - Instituta za elektrotehniku (<i>Nada Avakumović, Andrea Božić</i>)	44
	Edukacijsko-informacijski centar Saponia d.d. (<i>Andrea Božić</i>)	46
	Knjižnica nije labirint! (O Knjižnici Goethe-Instituta Kroatien) (<i>Snježana Božin</i>)	47
	Specijalni knjižničari, usredotočimo se (!) ili kako zadržati utjecaj (<i>Stephen Abram</i>)	50
Podtema: knjižnični programi	Zaki: Mrežni katalog Knjižnica grada Zagreba (<i>Rajka Gjurković Govorčin</i>)	52
	Predmetna obrada u programu Zaki (<i>Marin Jurača</i>)	54
	Rezervacija građe i Kontakt putem online kataloga u sustavu Zaki (<i>Ivan Jelić</i>)	56
	Knjižnični sustav Zaki – iskustvo visokoškolske ustanove (<i>Silvana Brozović</i>)	57
	Nova verzija mrežne aplikacije za međuknjižničnu posudbu – SEND 2.0 (<i>Sofija Konjević, Bojan Macan</i>)	59
	Program za podršku međuknjižničnoj posudbi (<i>Lucija Martina Vežić</i>)	60
	Tehnologije u oblaku i hrvatske knjižnice (<i>Jakov Marin Vežić</i>)	62
Iz rada HKD-a	Sjednice Glavnog i Stručnog odbora HKD-a	64
	Pitajte sadržajnog analitičara: usluga Komisije za klasifikaciju i predmetno označivanje HKD-a (<i>Branka Purgarić-Kužić</i>)	64

Biblioterapija	Predavanje Program vođenog čitanja sa zatvorenima (<i>Željka Bagarić</i>)	65
Iz knjižnica	Knjižnica za mlade Karlovac – ukorak s potrebama mladih (<i>Kristina Čunović, Miroslav Katić</i>)	67
	Eko-projekt u Knjižnici Osnovne škole Ljudevita Gaja Nova Gradiška (<i>Martina Prpić</i>)	68
	Mala slobodna knjižnica <i>Inana</i> u Vrbniku na Krku (<i>Ivana Vladilo</i>)	70
	Glazbeni odjel Gradske knjižnice (Knjižnice grada Zagreba) proslavio 50 godina rada (<i>Igor Mladinić</i>)	70
	Projekti Knjižnica grada Zagreba - primjer dobre prakse inkluzivnog volontiranja (<i>Sanja Bunčić</i>)	71
	Spoj s knjigom naslijepo u Gradskoj knjižnici (Knjižnice grada Zagreba) (<i>Ivana Faletar Horvatić, Kristina Krpan</i>)	72
	Izložba likovnih radova dviju knjižničarki pod nazivom Dvije autorice sinhrono – drugi put (<i>Jasna Raukar-Landsky</i>)	73
	Tribina Zbirke inozemne Croatice u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (<i>Željka Lovrenčić</i>)	74
	Promocija kulture na graničnom prijelazu (<i>Frida Biščan, Željko Mavretić, Jasmina Milovčić</i>)	75
Vijesti i najave	Doktorati znanosti iz područja informacijske i komunikacijske znanosti (<i>Ana Barbarić, Tatjana Aparac Jelušić</i>)	76
	Nagrade i priznanja	76
	Iz Ministarstva kulture	77
	Vijesti iz EBLIDA-e i ostale inozemne vijesti	78
	Iz domaćih knjižnica	78
	Najave	79
Nova izdanja	Novo hrvatsko skraćeno izdanje UDK-a (<i>Mirjana Vujić</i>)	81
	Zbornik radova Knjižnice u procjepu: stručna obrada neknjižne građe (<i>Iva Dužić</i>)	81
	Promovirana slikovnica Sisak Smjehograd autorica knjižničarke Ive Dužić i akademske slikarice Kristine Mareković (<i>Iva Pavušek Rakarić</i>)	82
	Monografija Narodne knjižnice i čitaonice u Bakru od 19. stoljeća: izvorišta Gradske knjižnice Bakar (<i>Dolores Paro-Mikeli</i>)	83
	Sretna kućica: nova knjiga u nakladi Hrvatske čitaonice sela Kuti (<i>Gordana Crnković</i>)	84
Iz memoriam	Milica Radovinović – in memoriam (<i>Tea Grašić-Kvesić</i>)	85
	Tragajući za riječima kojima bih govorila o Milici Radovinović (<i>Dunja Seiter-Šverko</i>)	86
Knjižničari preporučaju	Kako se knjižničari mogu boriti protiv diktature idiota u svijetu razlomljene stvarnosti? Osvrt na knjige <i>Plitko</i> N. Carra i <i>Kult amatera</i> A. Keena (<i>Tea Čonč</i>)	87
Partneri u ovom broju	Partneri u ovom broju: Knjigolov (Sandorf) i PUO knjigovežnica	2, 88

SKUPOVI U ZEMLJI

17. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji s temom Predmet, prostor, vrijeme

Poreč, 27 – 29. studenog 2013.

Drahomira Gavranović

Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru

dgavrano@unizd.hr

Sedamnaesti po redu seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture* održao se u Poreču od 27. do 29. studenoga 2013. godine. Tema seminara bila je *Predmet, prostor, vrijeme*, a glavni organizator bilo je Hrvatsko muzejsko društvo, uz Hrvatsko knjižničarsko društvo te Hrvatsko arhivističko društvo. Suorganizatori seminara, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Hrvatski državni arhiv te Odsjeci za informacijske znanosti Sveučilišta u Osijeku i Zagrebu, te Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru bili su također zastupljeni.

Podnaslov teme *Predmet, prostor, vrijeme: teorijske postavke, razine opisa, istraživanja, standardi, smjernice, dobra praksa, projekti, programi* bio je široko postavljen kako bi okupio sve relevantne projekte, smjernice, istraživanja, primjere dobre prakse iz svih triju zajednica (arhivističke, knjižničarske i muzejske), ali i ostavio mogućnost uključivanja nakladničke zajednice koja je u posljednjih nekoliko godina redovito zastupljena na AKM-seminarima.

Trodnevni seminar okupio je stotinjak sudionika koji su sudjelovali na seminaru s dvadeset izlaganja, dvanaest postera te je održano čak pet radionica.

Od izlaganja predstavljenih na 17. AKM-u možemo izdvojiti izlaganje koje je održala Duga Mavrinac iz Etnografskog muzeja Istre pod nazivom *Promišljati predmet: doprinosi teorija materijalne kulture u analizi uloge i značenju predmeta, kroz prostor i vrijeme*. U izlaganju je prikazala izmijenjen način promišljanja o predmetima, njihovoj ulozi i značenju za pojedinca, ali i za kulturu i društvo općenito. Ovaj rad jasno donosi prikaz promjene

paradigme i pristupa opisu muzejskog predmeta koji se prenosi u sve sfere društva i ne zaobilazi ni arhivističku, niti knjižničarsku, ali ni nakladničku zajednicu. Nova promišljanja predmeta, bilo da se radi o knjizi, dokumentu ili nekom uporabnom predmetu dovode do promjene pristupa obradi, ali i nabavi predmeta pri čemu se istome predmetu trebaju davati različite uloge, tzv. različiti glasovi dok „priča svoju priču“.

Također, više tema obrađivalo je **problem opisa građe ili gradiva u odnosu na potrebe korisnika i u odnosu na ulogu ustanove** koja tu građu, predmet ili gradivo daje na korištenje. Goran Zlodi i Tomislav Ivanjko prikazali su **primjer uporabe metode crowdsourcinga**. *Crowdsourcing* predstavlja termin koji još uvijek nema hrvatski prijevod, a koji se odnosi na mogućnost uključivanja velikog broja korisnika putem novih tehnologija u svrhu prikupljanja što veće količine informacija o, npr. zbirci predmeta (digitaliziranom fotografijama ili dokumentima). Ustanova koje posjeduje digitalnu zbirku o kojoj nema puno podataka, a koja bi mogla biti od koristi zajednici, može zatražiti pomoć u otkrivanju podataka o predmetima putem mrežnih tehnologija te na taj način uz pomoć velikog broja korisnika doći do točnih podataka. Autori izlaganja prikazali su pozitivne primjere iz prakse svjetskih muzeja i ponudili ideju AKM-zajednici kao mogućnost za rješavanje nekih od postojećih problema koji se javljaju pri prikupljanju informacija o pojedinim izvorima. Iz muzejske zajednice obrađene su još i teme uporabe zbirke u svrhu edukacije, istraživanja, poticanja umjetničkih i znanstvenih projekata. Razmatrala su se pitanja **promjene uloga muzejskih zbirki u vidu društvenih promjena i potreba muzejskih korisnika**. Knjižničarska zajednica bila je zastupljena s nekoliko kvalitetnih izlaganja iz područja **razvoja i implementacije standarda semantičkog weba i uporaba povezanih podataka**.

Zanimanje je pobudilo i predstavljanje **Strategije digitalizacije kulturne baštine do 2020.** na kojem se moglo čuti kako je Ministarstvo kulture u suradnji sa stručnjacima iz pojedinih područja osmislio strategiju i što se u okviru hodograma očekuje od baštinskih ustanova u narednim godinama.

Na 17. AKM-u predstavljeno je **12 posterskih izlaganja**. Novost ovoga AKM-seminara bilo je **kratko usmeno predstavljanje postera**. Iako su svi autori postera pokazali spretnost u predstavljanju

nju i kvalitetnoj obradi tema, izdvojena su dva posterska izlaganja koja su se prema kriterijima tročlanog žirija pokazala najboljima. Prvi poster izrađen je u suradnji muzejske i arhivističke zajednice. Autori postera su Ivana Katušić iz Strossmayerove galerije starih majstora HAZU-a, Zagreb i Hrvoje Gržina, iz Hrvatskog državnog arhiva, Zagreb. Poster nosi naslov: **Istraživa-**

nje, opis i zaštita fotografske građe iz dokumentarnih ostavština u muzeju: primjer suradnje muzealca i arhivista. Drugi izdvojeni poster izradile su Petra Milovac i Zrinka Marković iz Muzeja za umjetnost i obrt, Zagreb, pod nazivom **Predstavljanje projekta Athena Plus.**

Dan digitalnih repozitorija

Sveučilišni računski centar Sveučilišta u Zagrebu (Srce), 5. ožujka 2014.

Željka Salopek, zsalopek@ffzg.hr

Iva Melinščak Zlodi, imelinsc@ffzg.hr

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu

U organizaciji i u prostorijama Sveučilišnog računskog centra u Zagrebu 5. ožujka 2014. godine održan je prvi **Dan digitalnih repozitorija**. Kao što su organizatori i naglasili, cilj je bio **razmjenjivanje iskustava i poticanje rasprave** među knjižničarima, IT-stručnjacima i drugim zainteresiranima iz institucija koje imaju svoje repozitorije ili ih tek namjeravaju stvoriti.

Zainteresiranost za temu i potreba za ovakvim skupom bila je vidljiva već iz **velikog broja posjetitelja**. Izlaganja su održana u vrlo ugodnoj atmosferi i odličnoj organizaciji Srca uz **aktivno sudjelovanje publike** kako za vrijeme samih izlaganja, tako i u raspravama na kraju sesija. Naglasak je bio na pitanjima vezanima uz **prikupljanje, pohranjivanje i, osobito, očuvanje podataka, organizaciju i upravljanje repozitorijem** te temi **institucionalnih repozitorija u okviru otvorenog pristupa znanstvenim informacijama**.

Izlagачi su nas upoznali s aktualnom praksom u repozitorijima u inozemstvu i kod nas, s prednostima takvog pohranjivanja podataka, ali i problemima na koje se nailazi. Predstavljen je rad nekih postojećih repozitorija u Hrvatskoj, naglašene su pogodnosti otvorenog pristupa te istaknuta potreba za međusobnom suradnjom.

Dan digitalnih repozitorija otvorio je ravnatelj Srca Zoran Bekić **uvodnim izlaganjem o brzom rastu količine informacija i potrebi za organiziranjem i pohranjivanjem podataka u znanosti i obrazovanju te o podatkovnoj infrastrukturi Srca.**

O razvoju repozitorija i brizi za podatke u zemljama Europske unije izlaganje je održala profesorica Jadranka Stojanovski sa Sveučilišta u Zadru. Profesor Hrvoje Stančić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu održao je **izlaganje o povjerenju korisnika u informacije u repozitorijima**. O iskustvima NSK-a u pohranjivanju **digitalnih podataka** govorile su Sofija Klarin Zadravec i Tanja Buzina, s detaljnijim osvrtom na Hrvatski arhiv weba (HAW), dok je Tamara Horvat dala **pregled rada HIDRA-inog sustava DAMIR** (Digitalni arhiv mrežnih izvora Republike Hrvatske) u posljednjih deset godina.

O jednoj od usluga Srca, **Agregatoru hrvatskih repozitorija i arhiva (ARA)** više je rekao Miroslav Milinović. Marijana Glavica održala je **izlaganje o stvaranju i organizaciji repozitorija istraživačkih podataka, a nastanak i rad institucionalnog repozitorija Instituta Ruđer Bošković (FULIR)** predstavio je Alen Vodopijevac. Davor Švaić s Akademije dramskih umjetnosti govorio je o **potrebi Akademije za multimedijalnim repozitorijem** te o poteškoćama na koje se nailazi pri njegovu stvaranju.

Za drugi dio *Dana* predviđeno je samo jedno izlaganje, koje su pripremili Draženko Celjak, Nino Katić i Miroslav Milinović iz Srca, pod nazivom **Hrčak 2.0**. Draženko Celjak iznio je informacije o dosadašnjem, osam godina dugom, razvoju portala hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa u otvorenom pristupu. Podaci koje je iznio jasno pokazuju da je Hrčak **projekt koji je u regionalnim, ali i svjetskim razmjerima iznimno uspješan**: 353 uključena časopisa, uz stalni daljnji porast od 25-45 prijava godišnje, više od 100 000 radova s cjelovitim tekstom, i preko 30 000

Broj 62, travanj 2014.

posjeta dnevno početkom 2014. Mnogi su časopisi osim unosa tekućih brojeva pristupili i retrospektivnoj digitalizaciji, pa ćemo u Hrčku danas naći i članke objavljene u 19. st. Ipak, pred Hrčkom je i niz razvojnih izazova koje treba savladati i **zahtjeva za poboljšanjem funkcionalnosti** koji dolaze iz različitih korisničkih zajednica – uredništava časopisa, čitatelja i knjižničara. Postavlja se i **pitanje širenja projekta**: obuhvaćanje zbornika s konferencijama, pored časopisa, te uključivanje časopisa i nakladnika iz drugih zemalja u regiji. Naglašena je i potreba za dosljednije provođenje *Etičkog kodeksa*, kako bi se izbjegle objave sveščića časopisa koji nisu cjeloviti ili nisu u potpunosti u otvorenom pristupu.

Nakon izlaganja uslijedila je vrlo aktivna rasprava u kojoj su naznačeni neki od poželjnih smjerova razvoja portala Hrčak: **poboljšanje interoperabilnosti i olakšavanje preuzimanja i višekratne uporabe podataka** (korištenjem standardnih identifikatora, formata i protokola, obogaćivanjem sheme metapodataka), uvođenje **naprednijih i preciznijih mogućnosti pretraživanja, olakšavanje rada uredništvima** (što je donekle u koliziji sa zahtjevima knjižničarske zajednice za povećanjem preciznosti i normiranosti zapisa), **dodavanje naprednijih mogućnosti**: novih formata uz sadašnji PDF, objavljivanje radova u tisku, navođenje

doprinosu pojedinog autora, otvorena recenzija i pohrana recenzija, uvid u alt-metričke pokazatelje, povezivanje s bibliografskim i citatnim bazama podataka, preuzimanje podataka u upravitelje osobnim bibliografijama poput Zotera itd.

Tijekom rasprave pokazalo se da je **daljnji razvoj i portala Hrčak i digitalnih repozitorija općenito od velikog interesa za različite zajednice**: uredništva časopisa, knjižničara, IT-stručnjaka, znanstvenih ustanova, i što je još važnije, da postoje stručnjaci unutar tih zajednica koji su spremni povezati se i zajednički preuzeti aktivnu ulogu u daljnjem oblikovanju i razvoju digitalnih repozitorija. *Dan digitalnih repozitorija* završio je pozivom za skori radni sastanak koji otvara prostor za aktivno sudjelovanje i podjelu odgovornosti i zaduženja u razvoju repozitorija, a to budi nadu da ćemo na drugom *Danu*, početkom 2015. imati priliku vidjeti i pokazati mnogo novoga.

Više informacija o *Danu digitalnih repozitorija* i prezentacije izlagača mogu se naći na stranicama Srca, na poveznici: <http://www.srce.unizg.hr/o-srcu/kalendar/dan-digitalnih-repozitorija-2014/>

Stručni skup Zgrade, prostori i oprema dječjih knjižnica i knjižnica za mlade

Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Medveščak, 28. ožujka 2014.

Alica Kolarić

Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež

Gradska knjižnica Rijeka

alica.kolaric@gkri.hr

U novom prostoru Dječjeg odjela i Odjela za mlade Knjižnice Medveščak, u Zvonimirovoj 17, Zagreb 28. ožujka 2014. godine održan je stručni skup *Zgrade, prostori i oprema dječjih knjižnica i knjižnica za mlade*. Organizatori su bili Hrvatsko knjižničar-

ska društvo – Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež i Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Medveščak.

Tematski skup se bavio zgradama, prostorom i opremom knjižnica za djecu i knjižnica za mlade iz gledišta **energetske održivosti, prilagodivosti prostora i opreme potrebama i željama djece i mladih te funkcioniranja knjižnica kao trećeg prostora** u lokalnoj zajednici. Prikaz hrvatskih primjera usmjeren je na novosagrađene prostore, obnovljene i prenamijenjene prostore te planiranje prostora u nastajanju.

Uz uvodne govore održana su **tri pozvana izlaganja: Energetska učinkovitost, toplinska, svjetlosna i akustična ugodnost knjižničnih prostora za djecu i mladež** profesora Ljubomira Miščevića sa Arhitektonskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, **Dječje knjižnice u Hrvatskoj – prostori kakve želimo** Fride Biščan, više knjižničarke i članice Komisije za izgradnju i opremu Hrvatskoga knjižničarskog društva te **The transformation of a library into a magic place: children's participation in the architecture of the**

library Mirande Corbière, koordinatorice za edukaciju u Knjižnici Hoorn iz Nizozemske.

Uvodno izlaganje profesora Ljubomira Mišćevića o prostoru knjižnice iz gledišta održive i energetske učinkovite arhitekture istaknulo je imperativ zadovoljavanja današnjih potreba na način koji neće ugroziti mogućnosti zadovoljavanja potreba budućih generacija. **Zelene knjižnice, koje čuvaju okoliš, jesu energetske efikasne knjižnice, prostori energetske samodostatne arhitekture** čiji je unutarnji prostor **zdrav, ugodan i siguran za korisnike i djelatnike**. Prema profesorovim riječima, prostore knjižnica treba promišljati tako da oni ne postaju novi potrošači energije, a planiranje izgradnje novih ili obnove/preinake postojećih prostora usmjeriti ka smanjivanju potrošnje energije arhitektonskim rješenjima.

U povijesnom pogledu na dječje knjižnice

od prvih hrvatskih primjera pedesetih godina dvadesetog stoljeća, Frida Biščan, ravnateljica iz Gradske knjižnice Ivan Goran Kovačić iz Karlovca istaknula je, od struke prihvaćenu ideju, o **knjižnici kao djeci ugodnom prostoru, prilagođenom potrebama različitih uzrasta te različitim skupinama korisnika**.

Na primjeru zgrade karlovačke gradske knjižnice, prve namjenski građene narodne knjižnice u Hrvatskoj, pokazala je nastajanje i mijenjanje zgrade knjižnice kroz vrijeme.

S tvrdnjom da je **pravo na sudjelovanje jedno od temeljnih prava djeteta**, Miranda Corbière, voditeljica Odjela za obrazovanje Knjižnice Hoorn u Nizozemskoj, započela je **priču o transformaciji prostora Odjela za djecu**. Projekt preuređenja, koji je rezultirao **čarobnom knjižnicom**, vodila je ideja da djeci treba dati pravo na odlučivanje te da **treba krenuti od djece, a ne od knjige**. U želji za stvaranjem prostora poticajnog za učenje, izražavanje i stvaranje, sa skupinom djece i arhitekticom osmišljen je osnovni dizajn na temelju dječjih ideja. U novom prostoru djeci je dozvoljeno hodanje po policama i penjanje na krevet koji se nalazi na vrhu polica, a knjižnica je pretvorena iz pasivnog mjesta u kojem se nalaze postojeće priče u kreativno mjesto u kojem se mogu stvarati vlastite. Rezultat je povećan broj članova, veća posudba i produljenje vremena provedenog u knjižnici. Ovaj nizozemski

primjer pokazuje da je ponekad dobro *misliti izvan kutije* i dati djeci moć odlučivanja u kreiranju prostora namijenjenih njima. Takve knjižnice za djecu i mlade poticajno su mjesto suradnje i stvaranja.

Osim pozvanih izlaganja održano je **osam prezentacija primjera dobre prakse iz narodnih knjižnica** iz Zagreba, Novske, Rijeke, Splita i Pazina. Zbog velikog broja prijava za dio stručnog skupa posvećenog primjerima dobre prakse, organizirana su posterska izlaganja gdje su svoj rad predstavile kolegice iz Labina, Bjelovara, Karlovca, Osijeka i

Šibenika.

Izlaganja primjera dobre prakse te posterska izlaganja pokazala su da su **prostorni uvjeti knjižnica u Hrvatskoj različiti**: od namjenski sagrađenih i novosagrađenih prostora do preuređenih i prenamijenjenih. Ovisno o mogućnostima, koje velikim dijelom

ne ovise o knjižničarima, prostori knjižnica za djecu i mlade uređeni su prema prihvaćenim pravilima struke te prilagođeni svojim korisnicima. Na skupu smo ponovili ta pravila, pokazali uspješna rješenja i podsjetili na važnost razumijevanja osnivača te na važnost suradnje s arhitektima. Kroz nekoliko primjera dobre prakse vidjeli smo kako ideja knjižnice kao trećeg prostora zaživljava te se nastavlja na ideju knjižnice kao dnevnog

boravka, mjesta neformalnog druženja, dostupnog, sigurnog i otvorenog svoj djeci i mladima.

Skupu je prisustvovalo 120 sudionika, većinom dječjih i narodnih knjižničara iz raznih dijelova Hrvatske, ravnatelj, voditelj, savjetnici i pozvani uzvanici te novinari.

Zgrade, prostori i oprema knjižnica za djecu i mlade velikim dijelom ne ovise o knjižničarima, već o osnivačima knjižnica koji su njihovi financijeri. U tom smislu knjižničari često ne mogu utjecati na primjerenost prostora knjižnice, no mogu i trebaju učiti te podizati svoje stručne kompetencije. Entuzijazmom i kreativnošću u osmišljavanju i prilagođavanju svojih prostora za odvijanje programa za djecu i mlade, dječji knjižničari nastoje nadoknaditi postojeća ograničenja.

Nizozemsko iskustvo u stvaranju dječjeg odjela: Knjižnica Hoorn – Dječji odjel Babel

Miranda Corbière*

voditeljica Obrazovnog odjela Knjižnice Hoorn,

Nizozemska

mcorbiere@bibliotheekhoorn.nl

prevela Ivana Faletar Horvatić

* Kolegica iz Nizozemske održala je pozvano izlaganje na stručnom skupu „Zgrade, prostori i prema dječjih knjižnica i knjižnica za mlade“, održanom 28. ožujka 2014. na novom Odjelu za djecu i mlade Knjižnice Medveščak u Zvonimirovoj 17 u Zagrebu.

Većina odraslih vjeruje kako je **djetinjstvo životno razdoblje u kojem djeca uživaju najviše slobode** – nemaju obveza i svaki njihov dan posvećen je igri. No je li uistinu tako ako znamo da im kod kuće roditelji, u školi učitelji, a u klubovima treneri i voditelji naređuju što da rade? Izgleda da se **odluke zapravo donose u njihovo ime, a ne s njima**.

Na isti se način **prostori za djecu razvijaju bez njihovog sudjelovanja** – iako jesu ili će biti jedini korisnici tog prostora. Donosite li odluka zanemaruju činjenicu da je **sudjelovanje** jedno od dječjih ljudskih prava: „**Djeca imaju pravo sudjelovati u radu zajednica i imati programe i usluge stvorene za njih**. To obuhvaća aktivno sudjelovanje djece u radu knjižnica i programa zajednice, aktivnosti usmjerenih na zagovaranje dječjih prava i u donošenju odluka.“ (Berkley et al., „Children's rights in the Canadian context“ // *Interchange* 8 (1977-1978), 1-2, str. 1-4)

Pedagog Reggio Emilia naglašava ulogu prostora u razvoju djece, koji ih mora potaknuti na istraživanje i stvaranje te ga je redefinirao kao glavni izvor obrazovne provokacije i shvaćanja. Iako se knjižnica smatra najzanimljivijim mjestom za djecu s razvijenim lingvističkim vještinama, **novi prostor dječjeg odjela Babel predstavlja poticajan prostor svoj djeci**, a razvijen je na

temelju teorije Howarda Gardnera o višestrukoj inteligenciji.

Inovativnost u knjižničarstvu

Prije dvanaest godina Miranda Corbière počela je raditi kao voditeljica četveročlanog Obrazovnog odjela u narodnoj knjižnici u nizozemskom gradu Hoornu. Njime su se u to vrijeme koristila djeca iz 25 dječjih vrtića i 40 područnih osnovnih škola; pored redovite djelatnosti, sve dodatne aktivnosti tog odjela osmišljavali su i razvijali isključivo knjižničari.

Godine 2006. Miranda Corbière započela je razvijati školsku knjižnicu za cjelokupnu zajednicu, u kojoj su djeca zadužena za donošenje svih odluka i za koju je nagrađena *Nagradom za inovativnost u knjižničarstvu (Library Innovation Award)*. Njezin pristup temelji se na **ravnopravnoj suradnji s djecom u promišljanju i razvoju knjižničkog prostora** i danas ga primjenjuju brojne nizozemske knjižnice, dok studije pokazuju da djeca uključena u takve projekte razvijaju sve pozitivniji stav prema knjigama.

Stečeno iskustvo primijenila je i tijekom izgradnje novog Dječjeg odjela Babel. Primarna ideja bila je da prostor postane promjenjiv i fleksibilan, onaj u kojemu će djeca moći graditi, pisati, čitati i stvarati svoje priče – a **za razvoj prostora i ideje bila su zadužena sama**

djeca!

Novi Dječji odjel Babel

U suradnji s arhitekticom provedene su **tri radionice sa sveukupno 30 djece**. Na prvoj radionici arhitektica je djecu upozнала s osnovama organizacije prostora te im podijelila uvećane tlocrte prostora, nakon čega su se djeca penjala po policama ili stepenicama, kako bi pojmla prostor oko sebe. Uz pomoć rola wc-papira i špage **podijelila su postojeći prostor** na dio za bebe, igraonicu, radni prostor s računalima, nakon čega su počela **izrađivati vlastite nacрте idealne knjižnice**. Zanimljivo, svi nacrti uključivali su i prostor za manju djecu, dok su knjige podijelili po tematskom području (sport, geografija, povijest itd.), usprkos činjenici da su u knjižnicama oduvijek nailazili samo na abecedu.

Na drugoj radionici djeca su napravila 3D-verziju jednog predmeta koji su nacrtali tijekom prve radionice. Razne stolice, poli-

ce za knjige ili potpuni odjeli (poput sportskog odjela) potom su izloženi u prostoru knjižnice.

Na posljednjoj radionici djeca su mogla završiti započeti dizajn ili više poraditi na detaljima poput savršene police za knjige ili tapeta. Nakon individualnog razgovora sa svakim djetetom, knjižničarka Miranda i arhitektica zajedno su izdvojile njihove najčešće odnosno najizraženije želje:

- mala djeca trebaju svoj zaseban prostor
- nova knjižnica mora biti vrlo šarena
- djeci mora biti dopušteno penjanje
- knjige moraju biti posložene po temama, ne abecedi
- sport i prirodoslovlje su najvažnije teme.

Na temelju dječjih nacrti, individualnih razgovora i spoznaja o njihovim željama, arhitektica je djeci predložila funkcionalni nacrt nove knjižnice koji su djeca jednoglasno odobrila. Novi Dječji odjel *Babel* otvoren je u prosincu 2011. godine, a u njemu se djeca mogu **penjati po policama za knjige do kreveta na vrhu police ili čitati ispod palme**. U prostoru je dostupan materijal za stvaranje priča – kocke za slaganje, magneti i magnetna površina, površine za oslikavanje, itd.

Dječji odjel *Babel* magično je mjesto i velik broj djece radije odlazi u knjižnicu nego na igralište ili u posjet zoološkom vrtu, jednako tako kao što knjižnicu napuštaju sa suzama u očima.

Brojčano, rezultati pokazuju:

- broj posudbi povećan je za 25%
- broj novih članova povećao se za 12%
- djeca više vremena provode na odjelu za djecu – dok su se prije zadržavali u prosjeku sedam minuta, sada ostaju oko 45 minuta.

Dio magije i opuštenosti ulovila je i nacionalna televizija, što se može vidjeti na kratkim videozapisima (URL: www.bibliotheekhoorn.nl/projecten/babel)

Suradnja s djecom ključni je element uspjeha

Pokretačka snaga obrazovnog rada u knjižnici u Hoornu su djeca. Dopušteno im je sudjelovanje u kontinuiranom razvoju prostora knjižnice, ali i osmišljavanje vlastitih aktivnosti i razvijanje modela upravljanja knjižnicom za vrijeme aktivnosti. One su zauzvrat sve dobro posjećene, jer se mladi voditelj/ica pobrine da svi njegovi prijatelji i školski kolege saznaju za njegovu radionicu. Knjižnica ima gotovo najveći broj mladih korisnika u Nizozemskoj, koji se osjećaju kao kod kuće te uživaju u činjenici da su ravnopravni sudionici svih procesa u knjižnici.

INOZEMNI SKUP

Studentska međunarodna konferencija BOBCATSSS 2014.

Barcelona, 29 – 31. siječnja 2014.

Jakov Marin Vežić

Sveučilište u Zadru

jakov.vezic@gmail.com

Ovogodišnja studentska međunarodna konferencija Bobcatsss održana je u Barceloni od 29. do 31. siječnja pod pokroviteljstvom EUCLID-a (European Association for Library and Information Education and Research). Konferenciju su organizirala dva tima, iz švedskog Sveučilišta u Boråsu i Sveučilišta u Barceloni. Glavna tema konferencije bila je **Knjižnična (r)evolucija: zagovaranje održivih informacijskih praksi** (*Library (r)evolution: promoting sustainable information practices*), s naglaskom na **razumijevanje globalnih ekoloških problema te praktičnih rješenja** koja bi se mogla primijeniti u knjižnicama kako bi se osigurala **dugotrajna održivost informacijskih usluga**.

Na konferenciji je sa svojim radovima i posterima sudjelovalo i pet studenata/studentica sa Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru: Domagoj Volarević, Maja Stazić, Jakov M. Vežić, Ljiljana Poljak i Antonela Bokan.

Predavanja su se održavala na pet različitih tema, od kojih su sve bile povezane s glavnom temom održivosti. Tih pet tema, vezanih uz **informacijske vještine i pismenost, slobodu informacija, društvene medije, usluge u oblacima i mobilne usluge** bilo je naslovljeno: *Users, customers and prosumers; Skills and literacies; Spaces, cultures and freedom of information; Social media, cloud computing and mobile services* i *Towards a better*

future?

Prvo pozvano predavanje održao je Lluís Anglada i de Ferrer odmah nakon uvodne ceremonije na temu **održivosti fizičke knjižnice u umreženom svijetu** i percepciji korisnika o knjižnici „punoj knjiga“ koja knjižničarima otežava prelazak u digitalni svijet. Osim pozvanog predavanja, prvi dan nisu održane paralelne sesije, već je naglasak bio na društvenom programu i obilasku lokalnih knjižnica i dokumentacijskih centara.

Drugi dan konferencije započeo je pozvanim izlaganjem Jutte Haider o **povezanosti knjižničarstva i informacijskih znanosti s drugim profesijama** te važnosti poučavanja i informiranja o zaštiti i uništavanju okoliša. Zatim je uslijedilo čak šest paralelnih sesija: četiri sesije predavanja i dvije radionice. Na sesiji predavanja na temu *Društveni mediji, računalstvo u oblacima i mobilne usluge* (*Social media, cloud computing and mobile services*)

studenti Domagoj Volarević i Maja Stazić održali su predavanje *Social media and Memes: A Study of spoilers* o sve češćoj **izloženosti publike na mreži detaljima ili čak opisu završetka priče koju trenutno čitamo ili gledamo**.

Nakon stanke za ručak, konferencija se nastavila istim temom sa šest paralelnih sesija. Zanimljivo predavanje održali su

Vicent Gil i Albert Rubio pod nazivom **Kako automatizirati svoju informaciju** (*Making your information automatic*). Predavači su odlično ukazali na **redundantnost podataka na internetu** te pozvali na recikliranje metapodataka kako bi se u budućnosti moglo brže i lakše doći do određenih informacija.

Predstavljanje postera uslijedilo je u trećoj paralelnoj sesiji. Postere je, između ostalih, predstavilo i troje studenata s Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru: Ljiljana Poljak predstavila je poster naslovljen *Research of user relations in accordance with librarian services* o istraživanju provedenom u tri narodne knjižnice u Hrvatskoj (Zadar, Šibenik, Vinkovica) na

temu knjižnica kao trećeg prostora. U izradi postera također su sudjelovale studentice Petra Dunatov i Mia Ilić pod mentorstvom profesorice Tatjane Aparac-Jelušić.

Antonela Bokan predstavila je **poster o usporedbi upotrebe društvenih mreža u različitim vrstama knjižnica** koji je napravila zajedno s kolegicama Mateom Bakmaz i Ivanom Halužan pod mentorstvom profesorice Jadranke Stojanovski. Naziv postera je *The usage of social networks in public, university and school libraries*.

Jakov M. Vežić predstavio je poster s prikazom **rezultata istraži-**

vanja provedenog većinom u visokoškolskim knjižnicama o upotrebi različitih tehnologija u oblaku pod naslovom *Cloudy libraries, clear skies: usage of cloud technologies in Croatian libraries* koji je napravio pod mentorstvom profesorice Jadranke Stojanovski.

Zadnji dan konferencije donio je još jedan niz predavanja i radionica te ceremoniju zatvaranja na kojoj su proglašeni najbolji poster, rad te rad na temu konferencije. Nagradu za najbolji poster osvojili su Solenne Billard-Nichele, Morgane Desard i Marine Peotta sa sveučilišta ENSSIB iz Francuske s posterom *Putovanje fikcijom (Travelling in fictional works)*. Nagradu za najbolji rad osvojio je Naresh Kumar za rad o osiguravanju pristupa informacijama za poljoprivrednike projektom *InfoNetwork (Information Access to villagers through connecting different sectors: infoNetwork)*. Najbolji rad na temu održivosti, ovogodišnju temu konferencije, dobili su Josephine Loterie, Camille Delauna i Amandine Doubre za rad *Poticanje održivosti korištenjem igara u knjižnici (Using games in the library to create a more sustainable world)*.

Sam kraj ceremonije obilježilo je predavanje zastave Konferencije timu iz Češke, koji će sljedeće godine organizirati Bobcatssu u Brnu.

U Barcelonu je putovao i tim s Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti zagrebačkog Filozofskog fakulteta, pročelnica Odsjeka profesorica Jadranka Lasić Lazić, profesorica Sonja Špiranec te dvije studentice završne godine bibliotekarstva, Monika Berać i Ileana Kurtović.

Ileana Kurtović s mentoricom Sonjom Špiranec izložila je rad *Razlike između alata weba 2.0 u katalozima nacionalnih i narodnih knjižnica (Differences between Web 2.0 tools in the catalogs of national and public libraries)*.

Monika Berać, u suradnji sa Sümeyye Akça i Zehrom Taşkın sa Sveučilišta Hacettepe iz Ankare, izložila je rad *Usporedba digitalnih arhiva iz aspekta održivosti (Comparison of Digital Archives from the Point of Sustainability)*.

ZAKLADA DR. LJERKA MARKIĆ ČUČUKOVIĆ

Dodjela nagrade Zaklade Dr. Ljerka Markić Čučuković

Filozofski fakultet u Zagrebu, 14. siječnja 2014.

Monika Berać, monika.berac@gmail.com

Bojan Kupirović, bojankup@gmail.com

Filozofski fakultet u Zagrebu

Nagrada Zaklade Dr. Ljerka Markić Čučuković za **najboljeg studenta bibliotekarstva Sveučilišta u Zagrebu** akademske godine 2012/2013. dodijeljena je u ponedjeljak, 14. siječnja u Vijećnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Ove godine nagradu je primilo dvoje studenata: **Denis Kos** i **Jagoda Mesić**.

Denis Kos student je druge godine diplomskog studija na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti – smjer bibliotekarstvo te Odsjeka za pedagogiju. Nagradu je osvojio istaknuvši se najvišim prosjekom ocjena (4,87) te svojim izvannastavnim aktivnostima od kojih vrijedi izdvojiti izlaganje na temu *Information literacy in the context of student activism* na konferenciji Bobcatsss 2013. godine.

Jagoda Mesić studentica je druge godine diplomskog studija na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti – smjer bibliotekarstvo te Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju. Nagradu najbolje studentice bibliotekarstva osvojila je, poput Denisa, visokim prosjekom ocjena (4,83) te izvannastavnim aktivnostima, također izlaganjem na konferenciji Bobcatsss 2013. godine gdje je s kolegom Denisom bila suautorica rada.

Svečanoj atmosferi dodjele nagrada pridonijelo je prisustvo profesora s Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti, knjižničara Knjižnice Filozofskog fakulteta te članova obitelji Markić Čučuković, kao i studenata koji su došli podržati svoje

kolege. Svečanost je otvorila **predsjednica Zakladnog odbora, docentica Ana Barbarić**, koja je održala govor i čestitala dobitnicima nagrade na uspjehu te izrazila zadovoljstvo što je Zaklada i u ovim teškim vremenima imala sredstava da nastavi nagrađivati najbolje studente bibliotekarstva. Okupljene su pozdravili i studentima čestitali i dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, profesor Damir Boras, te pročelnica Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti, profesorica Jadranka Lasić-Lazić. Najboljim studentima, Denisu i Jagodi, uručene su nagrade u obliku povelje i novčanog iznosa.

Nakon svečane dodjele nagrada, svi su prisutni nastavili neformalno druženje uz tradicionalnu tortu i zdravicu za uspjeh najboljih studenata.

**Predstavljanje najboljih studenata bibliotekarstva
Filozofskog fakulteta u Zagrebu, dobitnika nagrade
Zaklade Dr. Ljerk Markić Čučuković**

Denis Kos

Filozofski fakultet u Zagrebu

dkos@ffzg.hr

Rođen sam u Varaždinu 21. lipnja 1990. godine. Srednjoškolsko obrazovanje stekao sam u Varaždinu kao učenik Prve gimnazije Varaždin. Tijekom gimnazijskog obrazovanja sudjelovao sam u izvedbi projekta konzervacije gimnazijske fizikalne zbirke pod vodstvom prof. Siniše Horvata, a interes za knjigu i pisanu riječ razvio sam na večernjim druženjima literarno-scenske radionice pod vodstvom profesorice Tatjane Ruža.

Nakon mature upisao sam preddiplomski studij informacijskih znanosti i pedagogije, a trenutno sam student 2. godine diplomskog studija bibliotekarstva i pedagogije. Tijekom studija sudjelovao sam na projektu izrade časopisa studenata pedagogije *Pais* kao urednik drugog godišta časopisa te kao volonter u radu udruge Studentski savjetnik Filozofskog fakulteta i Društva „Naša djeca“ u Varaždinu.

Prema mojem mišljenju, studij informacijskih i komunikacijskih znanosti nudi raznolikost u usmjeravanju studenata prema željenom profilu informacijskog stručnjaka, kako u odabiru strukovnog usmjerenja tako i unutar svakoga smjera zasebno. Studirajući bibliotekarstvo i pedagogiju kao poseban interes prepoznao sam koncept informacijske pismenosti i područje školskog knjižničarstva, a po završetku izrade završnog rada uvidio potrebu za dodatnim obrazovanjem i osposobljavanjem za znanstveno-istraživački rad u području bibliotekarstva. Uz zaslugu svih profesora čije sam kolegije imao prilike pohađati, buđenje takvog interesa umnogome dolazi iz razgovora, poticaja i suradnje s profesoricom Sonjom Špiranec kojoj bih na tome ovim putem htio zahvaliti. U kontekstu dodjele nagrade, radujem se što ću se u svom budućem radu nositi s povjerenom odgovornošću za trud i daljnja zalaganja u svome studiju, a uskoro i na radnom mjestu knjižničara. Stoga ću se u skoroj budućnosti usmjeriti na izradu i obranu diplomskog rada, polaganje potrebnih državnih stručnih ispita i pronalazak posla, a nastojat ću razmotriti i mogućnosti nastavka studija.

Jagoda Mesić

Filozofski fakultet u Zagrebu

jmesic@ffzg.hr

Premda sam dio života provela u Karlovcu, cijeli je moj obrazovni put zapravo vezan uz Zagreb. U Zagrebu sam završila Školu primijenjene umjetnosti i dizajna te potom kraće vrijeme stjecala radno iskustvo u kazalištu i na televiziji. Svoje sam daljnje obrazovanje odlučila nastaviti u tehničkom području, no iskustvo rada sa studentima (kao demonstratorica profesora Vinka Mandekića Botterija na kolegiju *Nacrtna geometrija*) i pojedina predavanja iz društvenoga područja (koje je nadahnuto držao profesor Žarko Paić), nakon dovršetka Tekstilno-tehnološkoga fakulteta, odvela su me na Filozofski fakultet gdje sam upisala preddiplomski dvopredmetni studij etnologije i kulturne antropologije te informacijskih znanosti. Danas, s određenim vremenskim odmakom, mogu reći da je to bila jedna izuzetno dobra odluka u vrijeme kada možda i nisam imala jasno profilirane osobne i profesionalne interese. Sada su se ti interesi počeli i mijenjati i proširivati, pa sam se tijekom preddiplomskoga studija okušala u mnogim studentskim aktivnostima, između ostaloga i kao suatorica radijske emisije *Studenti s invaliditetom* (emitirane na Radio Studentu) te kao autorica informativne radionice za bruoše *Kako se snaći na Filozofskom fakultetu* (nastale kao projekt studentske udruge Studentski savjetnik Filozofskoga Fakulteta čija sam suosnivačica i prva predsjednica). Također sam kao studentska predstavica druge godine preddiplomskoga studija predstavljala studente u Vijeću Odsjeka za informacijske znanosti (što činim i danas na 2. godini diplomskoga studija) te sam u dva mandata, uz još nekoliko kolega, izabrana za studentsku pravobraniteljicu, a pri kraju preddip-

Broj 62, travanj 2014.

lomskoga studija i za članicu Knjižničnoga odbora Filozofskoga fakulteta iz redova studenata (što sam i danas). Nakon završetka preddiplomskoga studija, na kojemu sam nagrađena Nagradom dekana za izvrstan uspjeh na studiju informacijskih znanosti, akademske sam godine 2012/2013. upisala diplomski studij etnologije i kulturne antropologije i bibliotekarstva. Za istu sam godinu dobila stipendiju za izvrsnost Sveučilišta u Zagrebu, a trenutno se nalazim na završnoj godini studija.

Zahvaljujući poticaju i svesrdnoj podršci pročelnice Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti, profesorice Jadranke Lasić-Lazić, te novčanoj potpori Fakulteta (pritom želim naglasiti kako poticaj i potpora studentskim idejama i projektima, kao i komunikacija, kako s pročelništvom, tako i Upravom, odnosno dekanom, profesorom Damirom Borasom, nikada nisu izostali te im ovim putem zahvaljujem na tomu) zajedno s kolegama pripremam objavljivanje prvoga broja časopisa studenata informacijskih znanosti, *InFout*, te ciklus dviju informativno-edukativnih radionica koje će se održavati na Filozofskom fakultetu, odnosno ostalim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu. (...) Uz pripremanje studentskoga časopisa i radionica, trenutno pomažem i na poslovima reinventarizacije i resignacije fonda Knjižnice Tekstilno-tehnološkoga fakulteta što se pokazalo izuzetno dragocjenim iskustvom (kao prethodno i studentska praksa u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu). (...)

Svakako mi je želja jednoga dana upisati i poslijediplomski studij, a znanja stečena tijekom studija (posebno tijekom terenske nastave i terenskoga istraživanja), zajedno s iskustvima stečena izvannastavnim angažmanom, nakon diplomiranja željela bih primijeniti u različitim projektima (posebno onima koji uključuju istraživački rad na području informacijske pismenosti, kul-

turne raznolikosti i interkulturnoga dijaloga) koji bi u početku bili realizirani putem pojedinih radionica, a s vremenom i putem svojevrsnoga centra znanja i tolerancije. (...) Želja mi je svojim interesima i znanjem (i kontinuiranim ulaganjem u njega) pridonijeti procesu društvene integracije, odnosno nastojanju da se kroz intenziviranje pojedinih istraživačkih interesa i napora (napose onih koji stagniraju ili su zanemareni) još aktivnije doprinese unapređenju društva znanja i tolerancije (u konačnici i same struke). Čini mi se da i antropološka i knjižničarska struka tome mogu dati još veći doprinos (pod uvjetom da budu snažnije prepoznate i angažirane). Vjerujem da su me oba studija kvalitetno pripremila za sudjelovanje u tim i takvim izazovima struke te da nagrada Zaklade Dr. Ljerka Markić Čučuković svakako predstavlja trajni poticaj osobnoj i profesionalnoj izvrsnosti.

Rad koji je započeo tek kao domaći zadatak iz kolegija *Osnove informacijske pismenosti* prerastao je u završni rad na studiju informacijskih znanosti, a na kraju i u **rad predstavljen na 21. međunarodnoj konferenciji BOBCATSSS u Ankari**. Rad nastao u suautorstvu realiziran je i zahvaljujući potpori i povjerenju naše mentorice profesorice Sonje Špiranec kojoj ovom prilikom posebno zahvaljujemo. Također zahvaljujemo i svim našim profesorima čije smo kolegije imali prilike pohađati i koji su nam pomogli da oblikujemo svoj osobni i budući profesionalni interes kao i svim članovima Zakladnoga odbora Zaklade Dr. Ljerka Markić Čučuković.

Zaklada Dr. Ljerka Markić Čučuković

Ana Barbarić

predsjednica Zakladnog odbora

abarbari@ffzg.hr

Zakladu Dr. Ljerka Markić Čučuković osnovao je njezin suprug dr. Frano Čučuković sa svrhom nagrađivanja najboljih studenata bibliotekarstva Sveučilišta u Zagrebu, knjižnica, ustanova, udru-

ga i pojedinaca, koji **promiču knjižničarsku struku i bibliotekarstvo** općenito. Dr. Ljerka Markić Čučuković bila je **prva predstojnica Katedre za bibliotekarstvo utemeljene 1978.** na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Vođenje Katedre bilo je logičan slijed njezinog angažmana u osmišljavanju i izradi programa dodiplomskog studija bibliotekarstva i njegovom pokretanju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu u ljetnom semestru 1976/1977. godine. No, organizacija rada Katedre i izvođenje nastave na predmetima *Bibliotečno poslovanje* i *Specijalne biblioteke* tek su dio iznimno bogatog profesionalnog životopisa dr. Ljerke Markić Čučuković opisanog iz pera autorice Aleksandre Horvat, ujedno do kolovoza 2013. i dugogodišnje predsjednice Zaklad-

nog odbora, a dostupnog na adresi <http://www.ffzg.unizg.hr/infosz/zaklada/ljmc.html> te izvorno objavljenog u *Vjesniku bibliotekara Hrvatske* 40, 1/2(1997) koji je objavljen kao spomenica dr. Ljerki Markić Čučuković.

Zbog njezinog nemjerljivog **doprinosu razvoju svih aspekata knjižničarstva u Hrvatskoj**, a zahvaljujući plemenitoj inicijativi dr. Frane Čučukovića, držimo da je Zaklada koji nosi ime dr. Ljerke Markić Čučuković **trajni poticaj svim knjižničarima u Hrvatskoj u postizanju izvrsnosti** koju je ona svojim cjelokupnim radom tijekom dugogodišnje karijere uvijek iznova ostvarivala. Pri tome posebno ističemo njezin rad u Knjižnici Škole narodnog zdravlja u Zagrebu (današnji naziv Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“) koja je pod njezinim vodstvom postala uzorna medicinska knjižnica, po organizaciji i vođenju poslovanja usporediva s vrsnim knjižnicama u svijetu.

Zaklada Dr. Ljerka Markić Čučuković dugi niz godina bila je **jedina zaklada u području knjižničarstva u Hrvatskoj te jedina zaklada koja je nagrađivala studente na Filozofskom fakultetu u Zagrebu**. Osnovana je 1999. godine, no nesebičnošću njezinog osnivača i dobrotvora, dr. Frane Čučukovića, nagrade najboljim studentima bibliotekarstva dodijeljene su i u dvije akademske godine koje su prethodile godini osnivanja Zaklade: 1996/-1997. i 1997/1998. Rijetki su pojedinci, posebice u današnjem hrvatskom društvu, odlučili svoju imovinu namijeniti općem dobru. Iako povijest zakladništva u Hrvatskoj nije zanemariva, a nakon nekoliko desetljeća prekida te tradicije, danas svjedočimo osnivanju novih zaklada, **nesiguran pravni okvir u kojem zaklade djeluju** s naglaskom na **nepoticajne zakonske propise** zasigurno ne pridonose njihovom boljem i bržem razvoju. Zbog toga je još i nesebičniji napor zakladnika dr. Frane Čučukovića koji je snažno potičući kulturu dijeljenja omogućio nagrađivanje nekih od budućih vrsnih stručnjaka. Dr. Frano Čučuković naknadno je i povećao imovinu Zaklade što je omogućilo da se sedam puta dodijeli i nagrada za poseban doprinos knjižničarskoj struci zaslužnim pojedincima i ustanovama. No, određene promjene zakonske regulative koje izravno utječu na **smanjivanje financijskih mogućnosti Zaklade** nagnale su Zakladni odbor da **na zadnje dvije dodjele nagradi samo najbolje studente bibliotekarstva** Sveučilišta u Zagrebu.

Zakladom upravlja **Zakladni odbor koji broji pet članova**, a mandat članova Zakladnog odbora traje pet godina s tim da članovi mogu biti imenovani više puta. Rad članova Zakladnog odbora počastan je i dobrovoljan. Zakladni odbor čine dva predstavnika iz kruga rodbine zakladnika te po jedan predstavnik Katedre za

bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Hrvatskoga knjižničarskog društva i Knjižnice Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ u Zagrebu. Dosadašnji članovi Zakladnog odbora bili su:

- Alemka Belan-Simić (2002 – 2006)
- Dr. Frano Čučuković (1999 – 2004)
- Dr. Aleksandra Horvat (1999 – 2013)
- Ing. Željko Korica (1999 – 2011)
- Mr. Dubravka Stančin-Rošić (1999 – 2002)
- Zdenka Sviben (2006 – 2011)
- Marina Teuber (1999 – 2011)
- Josip Vurušić (2004 – 2011).

Zakladni odbor trenutno djeluje u sastavu: Ana Barbarić, Nikoleta Elblinger, Lovela Machala Poplašen, Marijana Mišetić i Bojana Pokrajac.

Nagrade se dodjeljuju 14. siječnja u spomen na rođendan dr. Ljerke Markić Čučuković, a dosad su dodijeljene 19 puta, što znači da će se 2015. održati 20. jubilarna dodjela. Od akad. god. 1996/1997. **ukupno je nagrađeno 36 studenata**. Nagrada se sastoji od novčanog iznosa čiju visinu, ovisno o financijskim mogućnostima Zaklade, svake godine određuje Zakladni odbor te povelje. Imena dobitnika dostupna su na mrežnim stranicama Zaklade na adresi <http://www.ffzg.unizg.hr/infosz/zaklada/arhiva.html>.

Kao što je već ranije istaknuto sedam puta su nagrađeni i pojedinci i ustanove koje promiču knjižničarsku struku i bibliotekarstvo općenito, s tim da su dvaput nagrađeni pojedinci, a pet puta ustanove. Dobitnici nagrade uvijek se rado odazivaju pozivu da prisustvuju njejoj dodjeli ističući njezin doprinos razvoju njihove karijere. Potvrdu za to nalazimo i u *Pravilniku o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci* koji u *Mjerilima za ocjenjivanje stručne osposobljenosti* za postizanje viših stručnih zvanja, uz ostala priznanja i nagrade, boduje i nagradu Zaklade Dr. Ljerka Markić Čučuković.

U svjetlu iščekivanja 20. jubilarne dodjele nagrada, ovom prilikom vas pozivamo da postanete podupiratelji Zaklade. Sve potrebne informacije dostupne su na mrežnim stranicama Zaklade na adresi <http://www.ffzg.unizg.hr/infosz/zaklada/donacije.html>.

PREDSTAVLJAMO PROJEKTE GRADSKA KNJIŽNICE RIJEKA

Razgovarale smo s urednikom GKR Magazina Kristianom Beničem

Kristian Benić

Gradska knjižnica Rijeka

kristian.benic@gkri.hr

pitanja sastavile i uredile Nives Franić i Tea Čonč

Otprilike od svibnja 2013, u riječkom virtualnom prostoru djeluje **internetski portal Gradske knjižnice Rijeka** (<http://gkr.hr/>). Nova energija koja doslovno pršti s internetske stranice ove narodne knjižnice zamijećena je i na međunarodnoj razini (<http://gkr.hr/O-nama/Novosti/Dobitnici-ugledne-medunarodne-nagrade-EIFL>). EIFL je posljednja u nizu međunarodnih nagrada Gradskoj knjižnici Rijeka za inovativne programe i doprinos lokalnoj zajednici.

Uredništvo HKD Novosti iskoristilo je ovu nagradu kao povod za predstavljanje portala svojim čitateljima među kojima će se možda, tko zna, pronaći i pokoji (naš ili njihov) novi suradnik. Posebno nam se sviđelo što ovaj projekt ostvaruje, između ostalog, jednu od najnaprednijih uloga javne knjižnice: **stvaranje znanja, a ne samo dijeljenje i širenje**.

Razgovarale smo o tome s uredništvom portala, odnosno *Magazina*. Pitanjima smo pokušale proniknuti u bit – koja je priroda inovativnosti ovog portala, kojoj se ciljanoj skupini obraća, koja su njegova najveća postignuća i kako njegovi autori i urednici odgovaraju na kritike da internetska stranica jedne narodne knjižnice treba biti ipak – nešto ozbiljnija.

Virtualni produžetak Knjižnice ili kako se bolje predstaviti od deterdženta

Novosti: Predstavite nam ukratko projekt. Kad je portal nastao, na čiju inicijativu, tko je ekipa iza portala? Kako je strukturiran, otprilike koliko suradnika i tekstova...

Magazin: Naš *Magazin* (<http://gkr.hr/Magazin>) je zapravo vrlo mlad projekt - svjetlo virtualnog sunca ugledao je u svibnju 2013. godine kao dio projekta redizajniranja naše mrežne stranice, ali s obzirom da živi vrlo dinamično i svakodnevno, što je uostalom logična posljedica činjenice da je virtualni produžetak knjižnice koja također živi dinamično i svakodnevno, doima se kao da je već u debeloj punoljetnosti.

Volimo reći da je to **magazin o „šarenoj strani stvarnosti“**. Jednostavno, imamo tu sreću i pomalo luksuz da se nesmetano bavimo lijepim stvarima kao što su knjige, kultura čitanja, knjižnice, kreativnost, internet... U analizi izvorišta projekta volim uputiti na nekoliko činjenica o tehnološkom ekosustavu 2005. godine – sjećate li se u kojoj fazi su tada bili *YouTube*, *Facebook*, iPad, „pametni“ mobiteli? YouTube je tek nastao, Facebook tek prestajao biti studentski projekt koji gradi putove prema široj javnosti, a iPad nije ni postojao. O ovome govorim zato jer je upravo 2005. godine nastala i stara mrežna stranica Gradske knjižnice Rijeka! Do 2013. godine prirodno je postala spremna ne samo za redizajn već za **temeljno reosmišljanje i preispitivanje pristupa mrežnoj stranici** jedne narodne knjižnice. Raspolagali smo ograničenim sredstvima koja je trebalo iskoristiti na najbolji mogući način, a Odjel za kulturu Grada Rijeke je također generirao dio energije i poticaja. Posljedica svega je da je izabran pomalo **nekonvencionalan put** što je **rezultat upravo ozbiljnog promišljanja**. Odlučili smo stoga napraviti novu mrežnu stranicu koja je pod a) **snažno korisnički orijentirana**, što sugerira struktura informacija cijele naslovnica i pod b) **magazin kao dom raznih oblika pisanog stvaralaštva**.

Projekt je od početka bio prilično dobro posložen i koordiniran. U razvoju je sudjelovao tim knjižničarki koje su bile nepresušno vrelo ideja, misli, kritika, zatim *developeri* (programer, dizajner, ilustrator) koji nisu samo izvršavali zadatke već aktivno propitki-vali odluke te moja malenkost kao određeni most i moderator između dvije strane, prvenstveno fokusiran na kreativne aspekte rada sa sadržajem. To nije bio koktel koji se jednostavno miješao jer su vizije pojedinaca često vrlo različite, ali to se u ovom projektu pokazalo kao bogatstvo.

Pravo pogonsko gorivo cijele priče su dubinski motivi koji leže iza projekta, a to su **poticanje stvaralačkih potencijala knjižničara**, **povećavanje vidljivosti knjižnice**, stvaranje prostora za kreativnu igru i rast mladih ljudi, **produblјivanje veze knjižnice sa zajednicom** i naravno **tehnološka motivacija** – stvaranja proizvoda koji dobro funkcionira na svim suvremenim platformama. Ovakvo postavljena priča generira vrlo visoko postavljenu ljestvicu očekivanja što je izazov i odgovornost.

Sada kada je tehnički dio posla većinom iza nas, ostalo nam je „samo“ graditi i održavati tu tvornicu sadržaja. A iza nje stoji uređništvo koje čini skupina knjižničara, ja kao suradnik za marketing i projekte te, za sada, dva pridružena vanjska člana. Broj autora koji su objavili nešto u *Magazinu* zajedno s knjižničarima iz GKR-a prešao je stoticu, a iskristalizirala se jezgra od desetak aktivnijih autora različitog profila, generacija, stila, interesa... Prilično dobro za početak i kretanje od nule.

Novosti: Kakve tekstove objavlјujete? Kakva je vaša urednička politika u smislu tema/stilova/jezika?

Magazin: S obzirom da je ovakav projekt među hrvatskim knjižnicama, ali i znatno šire vrlo rijedak, rekao bi čak eksperimentalan, i urednička politika ima takve eksperimentalne karakteristike. Mislim da bi bilo vrlo umišljeno od nas odmah u startu postaviti stroga pravila i tražiti od svih da ih 100% prate. Potrebno je ispitati intuicije autora, korisnika, čitatelja, vidjeti što žele, očekuju i kako razmišljaju. Osobno ponekad i pogriješim u procjeni, ali to se uglavnom u ovakvom projektu pokazuje kao prirodan

Broj 62, travanj 2014.

dio razvoja. Po fakultetskom obrazovanju profesor sam povijesti i filozofije, proveo sam nekoliko godina radeći u školi i tu sam osjetio koliko se treba promijeniti i pristup prema greški. Evo npr. radio sam s elektrotehničarima koji su prekrasna skupina učenika, znatiželjna i inspirativna te koja voli „igranje“ s raznim električnim uređajima ili pak računalnim programima. Ako se prema njihovim zadacima postavite tako da sve mora biti apsolutno prema nacrtima, nikada nećete doći do trena inovacije i „vau“ efekta, „paljenja“ lampice koja im otkriva nešto novo. Naravno, „greška“ je napraviti sušilicu za kosu koja će zapaliti stan, ali to u edukativnom procesu nije pogrešno. Štoviše, ponekad na tom putu nastane mali robot. Želim reći, eksperimentiranje je dobro i mi se zapravo time bavimo.

Gledano **tematski zahvaćamo vrlo široko područje**, no recimo da su u fokusu **priče o knjižnici, knjigama i autorima, o kreativnosti i društvenom aktivizmu**. Duljina tekstova nam apsolutno nije važna i nastojimo biti potpuno suprotni od klasične hrvatske medijske paradigme po kojoj se na internetu čitaju tekstovi od 2 000 znakova. Dobrodošli su i znanstveni radovi ako postoji interes, imamo čak i mogućnost adekvatnog i dosta atraktivnog pisanja fusnota kroz tekst... Osim u tekstovima umjetničke prirode smještenima u rubriku *Inkubator* nije poželjno bespredmetno upotrebljavanje vulgarizama, a generalno nije dozvoljeno vrijeđanje drugih ljudi i pogleda već samo argumentirano raspravljanje. Nije nam cilj srozavati bonton, ali ni uništavati prirodost komunikacije. Trudimo se poštovati kontekst teksta i priče.

I da, moram reći da nam je puno draže kad autori tekstova s nama dijele radost i zadovoljstvo nekom knjigom ili autorom, nego kritiku. Potpuno smo svjesni da to čitateljima često nije zanimljivo jer više vole skandal, napade, mržnju... Pa pogledajmo koji se tekstovi na internet forumima uglavnom komentiraju.

Što se tiče jezika i stila, svi **tekstovi prolaze profesionalnu lekturu**, a osnovno je načelo da budu **što razumljiviji**. Stilovi doista variraju, ovisno o autorima i temama, o tome da li je riječ o izvještaju, prikazu, eseju, razgovoru... No to i proizlazi iz naše širine - netko tko ima 24 godine sigurno ne želi (ne samo da ne može!), pisati kao netko od 60 godina. To je jednostavno tako. Imamo i tekstove na srpskom jeziku, uglavnom u rubrici *Inkubator*. Ali i na čakavskom narječju u nekim drugim rubrikama. Tako je najpoštenije prema kreativnosti.

Meni su intimno dragi projekti negdašnjih omladinskih časopisa kao što su zagrebački *Polet* i riječki *Val*. S obzirom da sam rođen 1984. nisam uživo doživio ni jedan ni drugi, ali i njihovo listanje u knjižnici mi dan-danas odiše iskrenom i snažnom energijom. Ono što je važno je da dobar dio tih kreativaca godinama nosi hrvatsku medijsku scenu. Volio bi da *Magazin* odigra takvu jednu ulogu za lokalne mlade ljude, da svima ostane draga uspomena i dobar početak profesionalne karijere. Nedavno sam bio sudionikom okruglog stola o pisanju u novopokrenutom riječkom Studentskom kulturnom centru. Kada su neki mladi autori počeli pričati što im znače njihovi tekstovi objavljeni u *Magazinu* potpuno sam se raznježio.

Novosti: Zanima nas je li multimedijalni portal upravo ono što narodna knjižnica danas treba, odnosno koju ulogu narodne knjižnice ste željeli ovim portalom pokriti? Razmišljate li pri planiranju i izradi sadržaja o ciljanoj publici? Imate li kakvih saznanja o tome navraćaju li na portal više stvarni korisnici knjižnice ili virtualni namjernici, kakvi su omjeri otprilike?

Magazin: Vjerujem da svaka **narodna knjižnica ima obvezu biti jedan od stupova svoje zajednice**. Ako joj nešto kao multimedijalni portal u tome pomaže, onda je to svakako ono što ona treba. No ne bi robovao formi radi forme. Nama za sada odgovara ovo, možda će nam za pet godina odgovarati nešto drugo... U nekom drugom mjestu ljudi trebaju vjerojatno nešto potpuno

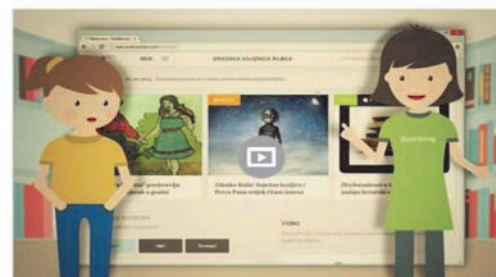
Vodič za korisnike

Često postavljena pitanja

Kako?	Gdje?	Što mogu?
<p>→ Kako postati član Knjižnice?</p> <p>Za u članjenje trebate predložiti svoj osobni dokument: osobnu iskaznicu (građani), autobusnu pokaznu kartu (učenicima), potvrdu o privremenom boravku u RH (strani državljani) te ispuniti upisnicu. Članarina se plaća prema cjenovniku.</p>		
<p>→ Kako upisati dijete u Knjižnicu?</p>		
<p>→ Kako koristiti katalog?</p>		
<p>→ Kako se snaći u knjižnici?</p>		
<p>→ Kojim se odjelima i ograncima mogu koristiti?</p>		

Video

Saznajte sve o novoj web stranici i online magazinu Gradske knjižnice Rijeka.

treće. Hoću reći, narodne knjižnice prije svega trebaju proučavati svoje zajednice, **pitati korisnike što žele ili pak suptilno otkriti što korisnici, ili još bolje oni koji nisu korisnici, ne znaju da žele**. To je vjerojatno najbolji moment. No ono što zasigurno svaka narodna knjižnica treba je **suvremena mrežna stranica. Nije baš velika fora da u ovako strašno razvijenom svemiru interneta baš knjižnice, a one su hram pismenosti i informacija, budu najlošije predstavljene**. Ne može deterđžent imati bolju mrežnu stranicu od knjižnice, to na razini principa nije dopustivo. Šteta postaje dugoročna. Bojim se čak da se u neke vlakove na nacionalnoj razini nije na vrijeme uskočilo, ali to nam je tema za neke druge razgovore.

O ciljanom sadržaju razmišljamo najviše, rekao bi da sanjamo sve što se tiče sadržaja, s time se budimo i idemo spavati. No tko je zapravo ciljana publika knjižnice ili „stvarni“ korisnik knjižnice? **Knjiga i čitanje leže u temelju života svih generacija** – od godina odrastanja kada je čitanje zabava i odgoj preko godina rada kada je čitanje obrazovanje i opuštanje do godina mirovine kada je čitanje dio napokon dočekane dokolice.

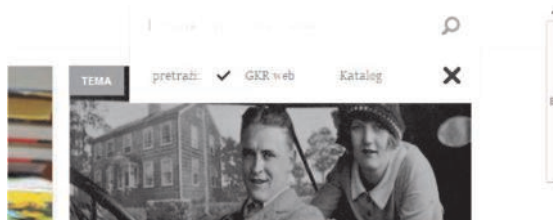
U ovom kontekstu moram reći nekoliko teza o hrvatskim konzumentima sadržaja na internetu. Mi smo zapravo jako konzervativnih navika. Pogledate li samo liste najposjećenijih portala posljednjih deset godina, vidjet ćete da je to zaokružena „ekipa 10“ i da tu nema puno promjena. Pogledate li autore koje se najviše čita, vidjet ćete da se najviše klika na seks, političke pljuvačnice i na ekipu EPH-književnika. Da, na ovu ekipu koja samo od matične kuće za jedan tekst tjedno u dobrim godinama dobiva preko 40 000 kuna. Naši autori u tom smislu ne mogu ni u istu rečenicu s tim ljudima. Ono što svakodnevno osjetim je da **moramo dugotrajno i mukotrpno graditi povjerenje čitatelja** – kao prvo, gotovo nitko ne očekuje da knjižnica servira kvalitetan i zanimljiv sadržaj što znači da nam se pristupa s predrasudom, a kao drugo, na prvi pogled ga odbija kada vidi da to nisu „slavna“ hrvatska imena, već uglavnom novi ljudi. Stoga je naš rezultat tim više zanimljiviji jer **imamo stabilnu čitateljsku bazu s otprilike 20% čitatelja izvan Primorsko-goranske županije** što je sjajno. To sigurno nisu naši korisnici, ali jesu neke druge narodne knjižnice. Ako oni imaju dobre efekte mi smo sretni. Zajedno rastemo.

Broj 62, travanj 2014.

Plutajući knjižnični katalog stalno je u pratnji korisnicima...

Novosti: Imate li povratnu informaciju kako su korisnici Knjižnice prihvatili stranicu? Jesu li svi komentari pozitivni ili ima i negativnih? Kako komentirate njihove reakcije?

Magazin: Reakcije su sasvim prirodno vrlo različite. Mi kao ustanova imamo preko 18 000 članova, a neizravnih korisnika još i više, tako da je to doista širok spektar ljudi i nije jednostavno svih učiniti sretnima. Moramo imati na umu i da je ovo doista bila **dramatična promjena**, ne jedan klasičan i uobičajen redizajn. Od, recimo, negativnih komentara izdvojio bi činjenicu da su se **mnogi pitali gdje je katalog**, koji je, uzgred rečeno, također dobio novo izdanje i funkcije. Naime, na staroj je stranici katalog, tj. bolje rečeno link na katalog, bio osnovni element koji se odmah uočavao pri posjeti, zapravo osim nešto servisnih informacija i nije bilo potrebe za odlaskom do drugih sadržaja, čak i kada su postojali. Reakcija je razumljiva jer je **veza korisnika s knjižnicom preko kataloga esencijalna**. No, sada je mogućnost pretraživanja kataloga postala dijelom **općeg plutajućeg izbornika koji korisnika konstantno prati ma gdje god bio na stranici**, što je znatno olakšalo pretraživanje. No, eto, nisu svi odmah uočili tu prednost, što je i razumljivo. Kao ljudska bića uvijek tražimo poznato. Napomenuo bi da je problem činjenica što značajan broj korisnika interneta u Hrvatskoj koristi potpuno prevaziđene verzije Internet Explorera u kojima se mnoge suvremene stranice raspadaju jer nitko nije lud da troši vrijeme, energiju i novac na nešto što pripada prošlosti. Paradoksalno, takav slučaj je najčešći u javnim ustanovama, javnoj upravi... A niti jedan suvremeni *developer* više i ne radi prilagodbe za starije verzije tog preglednika jer su prevaziđene, odriče ih se čak i sam Microsoft...

Bilo je zatim upita **kako vidjeti najnovije sadržaje objavljene u Magazinu**. Reagirali smo na takve komentare i **napravili nove funkcionalnosti**. Radimo i na tome da vidljivijom i dostupnijom učinimo mogućnost osobnog pregledavanja zaduženih knjiga, za sada je to još previše sakriveno u katalogu... Meni osobno su najintrigantniji bili **negativni komentari na neke tekstove**. Javili bi se komentarima tipa „Ovakav tekst na stranicama knjižnice. Sramota.“ A riječ bi bila o razigranijim i kreativnim studentskim osvrtima na knjige. To mi je zanimljivo jer svjedoči da **se knjižnicu doživljava konzervativnom i poneki korisnik očekuje da se ta slika ispunjava**. No ja na to gledam kao da ste došli u kazalište na predstavu *Turbo Folk* Olivera Frlića i onda se zgražavate jer su cijela predstava zapravo „narodnjaci“. Ne mora to svako voljeti, ali ne može se predstavi poreći da otvara pitanja, da je intrigantna...

Pozitivnih komentara je daleko više, u jednom trenu mi je bilo neugodno koliko. O pozitivnom odjeku svjedoči i EIFL nagrada, a zanimljivo je da su **posebno pozitivno reagirali drugi web-dizajneri**. Tu je rezultat 100%! To je indikativno jer obično to nije grupa ljudi koja vrlo lako odaje priznanje tuđim dobrim radovima.

Novosti: Nastavljamo s istim pitanjem, ali ovaj put vezanim uz struku. Međunarodna knjižničarska zajednica ovom vam je nagradom pokazala svoje mišljenje. Međutim, što je s domaćom stručnom zajednicom? Jeste li dobili konstruktivne komentare?

Magazin: Meni je bio zanimljiv moment na otvaranju nove narodne knjižnice u Labinu, u bivšoj rudarskoj zgradi. Labinske kolegice su komentirale kako imamo sjajnu stranicu, a mi da oni imaju sjajnu zgradu pa da li ih zanima zamjena! Šalu na stranu, no **zgrada je zapravo naša prava rana**, ovi **virtualni rukavci poput *Magazina* pomažu**, ali tek bi zgrada bila potpuno nova dimenzija rada i odnosa s korisnicima te bi se *Magazin* i fizički prostor knjižnice puno bolje nadopunjavali.

Javljale su nam se kolege iz cijele Hrvatske te hvalile stranicu što nam je bilo izuzetno drago i poticajno. Konstruktivni komentari iz knjižničarskog smjera također su uglavnom bili vezani uz već navedene opaske o katalogu, pronalazak najnovijih tekstova... Radi se na tome. S modernim webom nema kraja razvoju.

Novosti: Iznimno važnim čini nam se razbijanje stereotipa na čemu jako puno radite, osobito stereotipa vezanih uz knjižničarsku profesiju i prostor knjižnice kao nezanimljivo i zatvoreno mjesto, odnosno puko spremište knjiga. Jeste li primijetili da je portal donio neke pozitivne pomake u percepciji knjižnica i knjižničara u (korisničkoj) javnosti?

Magazin: Upravo dok odgovaram na ovo virtualnim prostorima pliva prvi članak kolumne *Stranica 33*, o „najdubljim tajnama“ naše kuće i radu „iza scene“. Upravo to je poanta ovakvog dizajna, korisničkog iskustva – **pružiti knjižnici sve moderne alate ne bi li nastao dobar i zanimljiv sadržaj o onome što ona svakodnevno radi**. Mi smo se pokazali otvorenima najviše u smislu da smo zainteresiranim korisnicima, manje ili više, otvorili vrata i pustili ih da sudjeluju u izradi *Magazina*. No ni to nije novost, neki od naših najboljih programa u posljednjih 20 godina su nastali idejama i zalaganjem korisnika, posebno mladih. Sada je riječ o istom procesu samo u virtualnoj sferi.

Projekt je premlad da bi rekli da li ruši ili ne ruši stereotipe. No ja se njima ni ne bi toliko opterećivao koliko je čini mi se u struci sklonost. Evo jedna anegdota – baš neki dan smo imali komunikacijsku radionicu na kojoj se dosta pričalo i o tome da postoji puno stereotipa o knjižničarkama. Mogu se složiti. No par minuta kasnije igrali smo igru u kojoj je nas 25 prisutnih u odnosu na izrečenu tezu trebalo izabrati određenu stranu u prostoriji. U jednom trenu teza je bila – „ostanite desno ako nosite ili trebate nositi naočale“. Svi su ostali na desnoj strani što je bio jedini takav rasplet u cijeloj igri!!! Takvi smo kakvi jesmo, a projektom sigurno nećemo tvrditi da „ne nosimo naočale“. Stereotipi se ne ruše laganjem.

Samo se treba opuštenije prepustiti kreativnosti i pokazati što znamo...

Novosti: Pored rečenog, primijetile smo da želite kulturno zagrabit i vrlo široko, a da u posljednje vrijeme dosta pozornosti posvećujete otkrivanju mladih kreativaca i dobrih priča (osim *Inkubatora* koji je posvećen književnom stvaralaštvu tu je i rubrika *Kreativni startup*). Kako je to povezano s glavnim ulogama knjižnice? Postoji li opasnost od prevelikog širenja fokusa? Bojite li se da bi se u svaštarenju moglo izgubiti ono najvažnije?

Magazin: Kao javnoj ustanovi koja u svojem poslu ima slojeve socijalnih, obrazovnih, kulturnih i ostalih zadataka **širina nam je jednostavno sudbina**. Mi se brinemo i za to da npr. zaposleni poduzetni ljudi osjete vrijednost knjižnice u svom životu, želimo

Broj 62, travanj 2014.

da mladi upravo preko nas prime određenu iskru inspiracije... Knjižnica nije mjesto gdje se samo „ide po dobar roman“, nego gdje se ide po onaj kamenčić koji nam nedostaje u životu. A on je upakiran u oblik knjige bili vi dizajner, vrtlar ili student književnosti i filozofije. Ja se, pak, stalno bojim da ne budemo preuski i da ne isključimo neke teme, interese, skupine korisnika... **Nadam se da ćemo biti još šareniji i širi**, ali to će prije svega ovisiti o mogućnostima, prvenstveno ljudskim resursima...

Kreativne industrije su svakako jedan od motora suvremenog razvoja, nastojimo pomoći i tom sektoru koliko možemo, kao što bi voljeli da i on pomogne nama kada god može. A potrebe za raznim oblicima kreativnih proizvoda su nam goleme. U Francuskoj je glavna kreativna industrija – izdavaštvo. Napominjem ne bi li pokazao da je i na toj razini veza s knjigom dosta snažna.

Geek iza kulisa

Novosti: Na više mjesta na portalu susrele smo pojam *gikovštine*, a jezik portala nešto je slobodniji u korištenju anglizama i žargona (*geek, hub, startup* itd). Zapravo nam se čini da je cijeli portal postavljen iz te *gikovske* perspektive. Ispravite nas ako smo u krivu... Pojasnite nam, ukratko, sadržaj pojma *gikovštine* kako ga vi doživljavate.

Novosti: Pretjerano je reći cijeli, samo **manji dio *Magazina* nosi tu auru**, da tako kažem. To zapravo ovisi o tjednu – što se događalo, koji su autori bili aktivniji, što urednik odluči istaknuti na naslovnici... Autor sam aplikacije i e-knjige za iPad i Kindle *Geeks Behind the Iron Curtain*, što je zapravo jedno povjesničarsko istraživanje, tako da sigurno i osobni sentiment ima određenu ulogu...

No **biti „geekom“ znači biti znatiželjan, vječno zaigran klinac**. Kod nas se to možda previše veže uz informatiku i programere iako je **pojam zapravo referentan sa svakim područjem u kojem postoji strast** – bila to ljubav prema poštanskim markama, videoigrama ili knjigama. Osobno, volim taj osjećaj i, recimo, nisam zadovoljan time što ne otkrivamo više ljudi koji npr. rade svoje društvene igre, scenarije za SF-serije, eksperimente sa klicima... Premalo mi je toga.

A što se tiče **slobode jezika portala, tu ne možemo protiv pojmova koje su već cijeli sektori društveno-ekonomskih djelatnosti prihvatili kao normalne**, a takva su sva tri navedena pojma. E sad, da li bi na razini društva to nekako drugačije trebali tretirati te da li bi gradovi trebali kroatiziranije zvati „startup inkubatore“ teško je pitanje... Možda, ali to nas za sada nadilazi.

Što se tiče interneta, sve su to uobičajeni pojmovi, da ne kažemo „mainstream“. :-)

Novosti: Nastavljajući se na prethodno pitanje, što kažete na kritike da jezik, teme i pristup koji se odabire za prezentaciju narodne knjižnice na internetskim stranicama mora biti ozbiljniji, jezični standardi nešto viši i svakako bez bilo kakve obilježnosti, odnosno zauzimanja svjetonazorskih pozicija s obzirom da se narodna knjižnica obraća vrlo široko, svim građanima (korisnicima)?

S druge strane, čine nam se opravdane kritike da je stranica ponešto nepregledna, da je ponekad teško pronaći pravu informaciju. Naime, ljudima koji nisu vični korištenju internetskih tehnologija i naviknuti na padajuće menije može biti vrlo teško snaći se na stranici... I u konačnici, Novosti GKRI i kalendar događanja sasvim su na dnu pa bi se po tome moglo zaključiti da

vam je važnija udaljena publika nego vaši korisnici koje, primjerice, zanima što se u knjižnici događa... Zašto ste se odlučili za pristup da *Magazin* bude glavna stranica Knjižnice, a ne, recimo, jedan njezin dio ili rukavac? Postoje li mjesta poboljšanju strukture stranice?

Magazin: Niste baš potpuno ispravno opisali stanje. :-) Iako su svjetla reflektora prirodno usmjerena na njega, *Magazin* nije glavna stranica knjižnice – glavna stranica knjižnice je ipak <http://www.gkr.hr/> A tu su upravo od razine izbornika na dalje u prvom planu sadržaji koji su najrelevantniji korisniku – u meniju je to „vodič za korisnike“, zatim stalno plutajući katalog, a u samom tijelu naslovnice to su tri magazinska članka koja su redovito izravno vezana uz knjižnicu, zatim vodič za korisnike s najčešćim pitanjima, vodič kroz programe i čitateljske klubove knjižnice te vodič kroz događanja. Napomenuo bi da vodič kroz događanja prati korisnike i kroz desni izbornik baš svakog članka u *Magazinu*. **Kada otvorite bilo koji članak, s vama je vodič kroz događanja u knjižnici**, to je jako važna činjenica.

Također, stvar je teške odluke što uopće staviti u prvi plan - naime, mi smo jako aktivna i široka ustanova, spektar informacija koje posredujemo je vrlo velik i korisniku ne možemo pristupiti tako da sve stavimo na hrpu ne bi li bilo vidljivo odmah, u prvom pogledu na naslovnici, već je važnija arhitektura informacija cijelog weba. A na njoj smo radili sate i sate te mislim da smo došli do dobrih solucija.

Ono što je definitivno u drugom planu je taj formalniji „O nama“ dio koji je na staroj stranici praktički bio u prvom planu. Mislim da prosječnom korisniku nije najvažnije saznati statistike iz 2012. godine ili pak formalan ustroj ustanove. Rekao bi da je stvar baš u tome da je na ovoj stranici sve okrenuto prosječnom korisniku, a ne knjižničaru kao korisniku. **Svjesno želimo pogadati korisnike dobrim sadržajem, a ne običnim podacima.**

Što se tiče jezika, to je druga dimenzija priče. Svi sadržaji u rubrikama *Vodiča za korisnike* i *O nama* su pisani relativno ozbiljnije, ponegdje prikladno razigranije jer nam je to izbor u komunikaciji. Npr. ako predstavljamo čitateljski klub za djecu najbolje ga je napisati tako da je pisan djeci ili roditeljima, a ne kao izvješće gradskom vijeću.

Magazin je pak druga priča. Tamo su autori razigrani i dosta slobodni, to poštujemo...

Novosti: Sve do sada rečeno navodi nas na razmišljanje o tome koliko je danas korisnička zajednica zapravo podijeljena na onu uvjetno rečeno tradicionalnu (starija populacija naviknuta na ozbiljnije sadržaje i analogno funkcioniranje u nešto sporijem ritmu) i mlađe generacije koje su od rođenja naviknute na virtualni svijet, mnoštvo sadržaja, interaktivnost, instant-komunikaciju i sve ono što donosi internet... Kako se u svemu tome, po vašem mišljenju, trebaju postaviti narodne knjižnice, odnosno ne radi li se ipak o svojevrsnom podilaženju suvremenim (pa i nekim pomodnim) trendovima? Gdje je granica naprednosti i pomodnosti?

Magazin: Osobno ne volim pomodnost, ali ni zaostalost. Već sam rekao, ne možemo dopustiti da komercijalni projekti uvijek imaju bolje mrežne stranice od hrama pismenosti kao što je knjižnica jer ćemo izgubiti korisnike i ugled.

Mislim da mi iz pozicije narodnih knjižnica moramo raščistiti sljedeće – **ne radi kulturi čitanja problem tehnologija** – problem radi činjenica što gotovo više nitko ne radi samo osam sati na dan i **ne postoji vrijeme za kvalitetnu dokolicu**, problem je uniš-

Broj 62, travanj 2014.

tavanje obrazovanja koje ne odgaja adekvatno za korištenje novih tehnologija, problem je što se premalo raspiruje radost prema čitanju, a previše čini da ono postane obveza, pa smo generacije djece, tj. mladih ljudi, odbili od čitanja... To su prave teme.

Naš dizajn samog članka je relativno čist. On vas samo nastoji uvući i privući na još sadržaja, na još čitanja i informiranja. Dizajn je prilagođen i mobitelima i tabletima na kojima se koncentriranije i pažljivije čita, tome se recimo knjižnice moraju jako posvetiti.

Osvojiti Google

Novosti: Zanima nas vaše mišljenje i o jednoj temi, odnosno današnjem problemu koji nam se, zapravo, čini nerješiv. S jedne strane imamo pristup koji se može iščitati iz *Magazina* kao iz djelovanja svih narodnih knjižnica, koji zastupa čitanje kao civilizacijski doseg, kaže daje za osobni razvoj vrlo važno dubinski čitati i promišljati tekstove kako bismo mogli pojmitinaj-složenije misaone koncepte, dok nam s druge strane internet (pa tako i vaš portal svojom strukturom, interaktivnošću i pristupu sadržajima) lomi koncentraciju, tjera nas da seprebacujemo sa sadržaja na sadržaj, što se na kraju nerijetko pretvori u klikanje radiklikanja? Kako se oduprijeti negativnim utjecajima suvremenih medija, odnosno uravnotežitiova dva suprotstavljena principa na koje nas upozorava i N. Carr u svojoj knjizi *Plitko*?(Odmah da upozorimo, ni on ne nudi odgovor.)

Magazin: Carr, i po meni još važniji Andrew Keen s idejom o „kultu amatera“, su jako zanimljivi autori, ali su obojica bez pravih solucija... To možda dovoljno govori.

Stoga pođimo obrnutom logikom i zapitajmo se što nisu solucije.

Ono što solucija sigurno nije:

- a) ne napraviti ništa, ali proklinjati smjer u koji je svijet otišao,
- b) napraviti lošu mrežu stranicu koja nema nikakvu snagu dolaska do korisnika.

Mi smo **namjerno izabrali proaktivan stav**, da tako kažem. Na neki način **želimo uvući korisnika u sadržaj**. Želimo osvojiti Google. Zvuči pompozno, o tome još nisam ništa rekao, a mislim da je jedan od najvažnijih momenata. Naime, uvijek se žalimo da je novinarstvo propalo, da se loše piše, da na internetu nema ničeg pametnog... I što nam ostaje kao izbor? Pa napraviti naš sadržaj! S obzirom da korisnici do većine informacija dolaze „guglanjem“, želimo biti vidljiviji sa svojim sadržajima. Google pamti i pronalazi, a mi želimo biti u tom moru jedan od izbora.

Stoga **ne vjerujem da mi trenutkom prihvaćanja modernih standarda npr. web-dizajna radimo štetu već želimo da on radi za nas**. To je na neki način isto kao nuklearna energija – možete napraviti bombu, a možete napajati energijom cijele države. Kinezima je barut koristio za vatromet, Europljanima za puške. Izbor je na nama.

Poanta svega je zapravo u odgoju. Čitanje je spora i koncentrirana aktivnost. A na digitalnim uređajima, koji su svuda oko nas i još važnije uz nas, se tako ne čita jer djecu nitko ne uči da adekvatno čitaju i koriste te uređaje. A ni papir kada prvi put uzmete knjigu u ruke ne generira sam od sebe koncentraciju i pažnju, na to smo se naučili iliti bolje rečeno neki su se naučili. U svemu tome i škole moraju zauzeti stav.

Npr. vrlo lijepo se zna, a o tome govori i sam Carr, da većinu članaka na monitoru čitamo u obliku slova F. Znači dva vertikalna pogleda na uvod i sredinu pa brza šetnja oka uz lijevu stranu teksta. Ok, ako to već znamo valjda didaktičko-metodički pristupi u nastavi moraju biti usmjereni prema tome da se razbije forma tog slova, da dođe do dubinskog čitanja... Da ne govorimo kako većina djece zapravo ni ne zna kvalitetno pretraživati internetske sadržaje.

Ponašamo se kao da će to doći samo od sebe, a neće. Nas je sve to s internetom iznenadilo.

Novosti: Primijetili smo da tek nekoliko koleg(ic)a iz knjižnice sudjeluje u kreiranju sadržaja portala. Biste li htjeli da se više zaposlenika uključi u projekt?

Magazin: Kolegice vrijedno rade na svojim poslovima i zadacima, a to u ovim našim (ne)uvjetima koji su ispod svih standarda znači **trošenje energije i vremena na stvari i teme oko kojih se u suvremenim knjižnicama ne bi trebali brinuti**. Stoga, malo je reći da je svima radno vrijeme više nego kvalitetno ispunjeno. I tu sad slijedi otkrivanje velike tajne: **svi autorski tekstovi (dakle, oni potpisani imenom autora) koje su knjižničari napisali za Magazin nastaju u njihovo/naše slobodno, ne u radno vrijeme**. Kad iz tog ugla pogledamo na stvar, postotak sudjelovanja knjižničara u ovom pisanom stvaralaštvu nam se čini zapravo i vrlo dobrim. Jer pisanje je stvar osobnog odabira, inspiracije, želje da nešto što mislimo podijelimo s drugima, a za to nam treba i vrijeme i mjesto i malo samoće i unutarnjeg poriva. Oni koji to uspiju uhvatiti istovremeno, uspiju proizvesti tekst. I to je sjajno. Svaki napisani tekst je ogroman pomak. U nekim drugim uvjetima će vjerojatno biti više prostora za ovakvu kreativnost.

Novosti: S obzirom da niste knjižničar po obrazovanju, koliko kao netko, uvjetno rečeno, izvana uviđate probleme unutar struke (osim problema kojeg spominjete u prethodnom odgovoru)? Nama se čini da vaša praksa potvrđuje interdisciplinarnost (odnosno širinu) kao osnovu knjižničarske struke koja je možda baš po tome jedinstvena. Međutim, smeta li Vam u radu taj nedostatak formalnog knjižničarskog obrazovanja, odnosno čime to nadoknađujete?

Magazin: Tek sada bi mogao ispisati roman. Nisam sklon gledati stvari tako da se isključivo detektiraju neki „problemi unutar struke“. Naime, mislim da se **problemi sviju nas zapravo kriju na široj ekonomskoj, društvenoj i kulturnoj razini, a tek se onda dio njih i u svom negativnom aspektu reflektira na knjižničarsku struku**. Recimo, **sam površan društveni odnos prema knjizi** je ovdje tema brodelijanskog „dugog trajanja“, a ne nešto što se može promijeniti preko noći.

Što se tiče same struke, meni se, kao pomalo vanjskom promatraču, ponekad čini kao da **postoji neka skepsa prema budućnosti, suvremenosti**... No ok, to nije strašno. Više me razočara kada čujem prijatelje i poznanike kako govore da je najbolje ići za knjižničara jer „tada te nitko ne smeta“ i „ne treba puno raditi“, a potpuno dotuče kada čujem prijateljice da su iz istog razloga upisale knjižničarstvo. U našoj ustanovi stvarnost ih brzo demantira. No ako se iz takvog razloga budu upisivali i liječnici na me-

Broj 62, travanj 2014.

dicinu loše nam se piše.

Generalno **treba svakodnevno učiti, eksperimentirati, pokušavati, griješiti...** I baš u ovom kontekstu činjenice da je naš problem zapravo šire društveno-ekonomsko stanje **knjižničari bi možda više trebali osvijestiti svoju aktivističku ulogu**. Dugoročno nije dobar stav „mi smo javni servis, moramo biti neutralni, ne miješamo se u društvo“. Pa baš zato jer smo javni servis **trebamo se miješati u pojedina društvena pitanja i aktivno raditi na njihovom rješavanju**.

Što se mene osobno tiče rekao bih da sam interdisciplinaran životom, a ne samo strukom ili ovim poslom. **Knjižnica je vrlo širokih pogleda i područja bavljenja pa me to zadovoljava**, sretan sam sa širinom koju pruža. No nedostaje mi u životu puno toga pa i znanja. Puno čitam, kupujem knjige, evo nedavno je „pao“ *The Atlas of New Librarianship*, što je sve vezano uz činjenicu da sam „samouk“ u dosta područja, od sviranja gitare nadalje... Svaki dan učim, što kroz razgovore, knjige, članke, predavanja, formalne edukacije... Inače, prema našem *Pravilniku o unutarnjem ustrojstvu*, mjesto suradnika za odnose s javnošću i marketing upravo je namijenjeno ne-knjižničarskim strukama pa je taj izazov nebivanja knjižničarem u knjižnici za mene postavljen od samog starta.

Novosti: I za kraj, s obzirom da se već pokazalo da se radi o uspješnom i održivom projektu, recite nam nešto o budućim planovima. Planirate li možda neke nove sadržaje ili pristup u sklopu *Magazina*?

Magazin: Raščlanio bi dva fenomena – maštanje i planiranje – dok svakodnevno maštamo o najrazličitijim novim sadržajima i funkcionalnostima, samu provedbu planiramo praktički iz sata u sat. Naime, **živjeti s ovakvom mrežnom stranicom posao je od gotovo 24 sata** – i kada se pere suđe može nastajati ideja o nekom novom tekstu, temi... To je jedna potpuno nova životna dinamika. Probudiš se u jutro u šest sati i vidiš da je u tri u noći autor poslao novi tekst. To razveseli i obvezuje.

Na prioritetima želja svakako nam je na vrhu **težnja da što jasnije i snažnije isprofiliramo vezu između magazinskog sadržaja i npr. same posudbe određenih knjiga**. Bilo bi lijepo vidjeti da neki članci pojačavaju posudbu specifičnih naslova.

Generalno, **osobno bi volio više sadržaja s motivom društvenog aktivizma usmjerenog na poboljšanje života u zajednici**, zatim tekstova o društveno-humanističkim znanostima tj. knjigama, životu i projektima u osnovnim i srednjim školama te kreativnosti generalno. No to sve ovisi o energiji, vremenu i snazi svih uključenih, a s obzirom da aktivno radimo i na svakodnevnim uslugama i na novim projektima, ovi posljednji faktori su najvažniji. *Magazin* je jedan kamenčić u našem radnom mozaiku.

Novosti: Želimo vam puno uspjeha u daljnjem radu. Hvala lijepa na razgovoru!

Živo(s)t čitateljskih klubova u Gradskoj knjižnici Rijeka

Verena Tibljaš

Gradska knjižnica Rijeka

verena.tibljaskri.hr

Gradska knjižnica Rijeka ušla je u trinaestu godinu života svojih čitateljskih klubova. Ulaskom u pubertet propituje promjene koje su joj se dogodile, zagledana u svoj odraz u ogledalu uočava bubuljice, ali i propupalu bujnost. Što se sve izdogađalo u vremenu od prvog jastučića namještenog za raspravu tinejdžera *Book cafea Moljac* davne 2001. do posljednje rasprave SČK-ovih *Pohotnika* ovog četvrtka u 18 sati? Koliko je rasprava bilo, koliko ljudi sudjelovalo, koliko klubova oživjelo a koliko umrlo, tko je stažom najdugovječniji aktivni klubaš, tko je posljednji utrčao u ring... Sva ta i mnoga druga pitanja vrzmaju se glavom dok pokušavam početi pisati članak za *HKD Novosti*. Pokušavam, kažem, jer tko zna kamo će nas ova priča odvesti. Možda nikamo, možda *svakamo*. U svakom slučaju, smjerova je bezbroj. Pa krenimo u jednom. Ma krenimo od početka.

2001. godina: buđenje *Moljca*

Za sve je kriv taj *Moljac*. Otkad je krenulo njegovo grickanje svijesti naših sugrađana, naša knjižnica nije više mogla pristati na život bez kluba. A onda se zakotrljalo. Danas ih broji devet.

Te 2001. u sklopu projekta *Mladi za mlade* niknuo je prvi tinejdžerski čitateljski klub u našoj knjižnici. Do danas ga još nijedan drugi nije nadrastao dužinom trajanja, iako je on, budimo iskreni, imao najviše početničkih uspona i padova. No on je ujedno i najdugovječnija radionica projekta *Mladi za mlade*. Čitateljski klub *Book cafe Moljac* (2001 – 2011).

Osnovale su ga, nadjenule mu ime, udahnule mu dušu i prvih nekoliko godina zajedno osmišljavale i vodile članice knjižnice, dvije mlađe tinejdžerke, Vesna i Iva, uz (prvu) pomoć i blagi vjetar u leđa svoje dječje knjižničarke. Od rođenja do trenutka svojeg ugasnuća živio je deset godina, al baš kao svaka prava prva ljubav – onako, za pamćenje: sa strašću, emocijama, adrenalinom, prekidima, mirovanjem, oživljavanjima, održavanjem (SMS-om) na daljinu, mijenjanjem voditeljica, članica... Ugasio se zbog zasićenosti, potrošio, umorio od sebe samoga... Ili zbog nekih novih strasti koje su pažnju odvukle u drugim smjerovima.

Bilo kako bilo, njegove prve godine bili su začeci rada s mladima u našoj knjižnici, u mladima neprimjerenom prostoru Dječjeg odjela. Bilo je to vrijeme strpljivog stvaranja atmosfere, navike, privlačenja mladih na najrazličitije načine, sistemom pokušaja i pogrešaka, pokušaja i pogrešaka, do prvih sramežljivih uspjeha. Isprva, otvorenost poziva nije djelovala („Dođite, pridružite se! Imamo klub!“), jer prostor nije živio mladost, već djetinjstvo. Jer je klub bio nova aktivnost i kao takav poprilično nepoznat kao mogućnost. Mladi nisu imali naviku dolaženja u jedini prostor u knjižnici u kojem je mogao djelovati čitateljski klub jer je taj prostor bio Dječji odjel, a za mlade tada u njem nije bilo knjiga, pa ni razloga za navraćanje. Razlozi su se gradili. Polako i strpljivo. Valjalo je isprobavati druge metode. Drugi je pokušaj bio uspješniji: organizirani dogovori sa srednjim školama bili su veće sreće. Na svaku mjesečnu raspravu druge su dvije srednje škole slale svojih šest odabranih čitatelja. Nakon četiri godine takve prakse, stvaranja navike provođenjem programske aktivnosti i članovi knjižnice počeli su uočavati grupicu mladih koja u *Korneru* raspravlja o knjigama i poželjeli postati članom tamo nekog čitateljskog kluba... I nakon svoje 15. godine u kojoj su ranijih godina prestajali zalaziti u Dječji odjel. No, sad su imali razloga os-

Broj 62, travanj 2014.

tati. A u međuvremenu, dobili su i svoj *Teen korner* s izdvojenom knjižnom zbirkom za tinejdžere. Put je bio trnovit, ali pun izazova. Bilo je šteta ne boriti se. Dječji knjižničari s *pulta* i s pregledom situacije svojih članova koji vole čitati odigrali su ključnu ulogu u zaživljavanju ove aktivnosti, u *zalijevanju*, *plijevljenju* i svim ostalim vrijednim *vrtlarskim* radnjama na putu do njegova *puštanja korijenja* u Gradskoj knjižnici Rijeka. A kad se korijen konačno sljubio s tlom, grananje je moglo započeti. I počelo je.

Moglo bi se reći da je *Book cafe Moljac* u svojoj prvoj fazi odradio promotivnu ulogu takvoj vrsti čitateljske aktivnosti.

Svojim najvećim uspjehom *Moljac* danas smatra uvrštavanje sebe kao kluba u IFLA-ine *Smjernice za knjižnične usluge za mlade kao primjer dobre prakse*. Najvećim uspjehom tog kluba njegova knjižnica ipak smatra činjenicu da je probio led i utro put. Svim ostalim klubovima koji su nakon njega mogli ipak puno hrabrije radati se, živjeti i umirati.

A onda je krenulo...

Ali polako. Kako to obično biva, trebale su proći godine da jedna mirna aktivnost koja se temelji na još mirnijoj aktivnosti zaživi i nametne se. Nisu čitateljski klubovi nikakvi hit programi, materijal za spektakle, nema tu svjetla reflektora i jeftine zabave. Treba tu uložiti i nekakvog napora, izdvojiti vremena, smoći hrabrosti, pronaći riječi, argumente, iz jedne intimne aktivnosti izaći i socijalizirati se, pristati na kompromise, naučiti slušati, naučiti šutjeti dok drugi govore, biti spreman promijeniti mišljenje... Puno je tu više otežavajućih no olakšavajućih okolnosti koje bi ovu aktivnost gurnule u prvi plan i učinile je poželjnom na prvi pogled. Ali, malo po malo, gradila se slika čitateljskog kluba u javnosti i čini se: konačno se nametnula! Jer 13 godina kasnije – ljudi na sve strane govore o čitateljskim klubovima. I još bolje: žele biti dijelom *toga*, žele imati svoj klub!

Pokretanje klubova

Različita su mjesta na kojima se oglašava pokretanje kluba i najrazličitija su mjesta gdje se informiraju članovi korisnici i nekorisnici: u knjižnici na *pultu* i oglasnim mjestima, na web-stranici knjižnice, na društvenim mrežama, u zajednici (plakatima po fakultetima (SČK), u HZZ-u (NČK), po udrugama umirovljenika (50+), po školama (dječji)...), u medijima, emisijama, člancima i intervjuima u medijima. I naravno – od usta do usta, kao narodna legenda, kao dobar glas.

Razlozi za čitateljsko grupiranje

U našoj knjižnici dobna pripadnost i pripadnost knjižničnom odjelu/ogranku najčešće su okosnice čitateljskih klubova, a čitateljski interes ujedno i jedini zajednički interes za sve. Dječji klubovi okupljaju djecu 8-10, 9-11, 11-12 godina, tinejdžerski 13-16 godina, studentski je klub za mlade od 18 do 28 godina, mlade koji studiraju najrazličitije sadržaje. *Klub 50+* okuplja starije od 50 godina. Najveća međugeneracijska solidarnost dolazi do izražaja u *Čitateljskoj grupi Ogranka Drenova* gdje najmlađa članica ima 30, a najstariji član 72 godine i taj je klub baš određen svojom pripadnošću knjižničnom ogranku – čine ga samo njegovi članovi. Sličan je slučaj s vezanošću uz odjele i ogranke i s dječjim klubovima, jer su djeci upravo ta mjesta na koja i inače dolaze – njihove knjižnice. Novoosnovani *Novi čitateljski klub* pozvao je na uključiva-

nje one „dosad neobuhvaćene“, od 25 do 50 godina, ali čine ga članovi raznih odjela i ogranaka Gradske knjižnice Rijeka, kao i članovi nekih drugih knjižnica iz okolice Rijeke koje nemaju čitateljske klubove, jer rasprave se ovog kluba održavaju u središtu grada. *Biblioklub*, klub koji okuplja djecu i tinejdžere osnovnih škola Gorskog kotara na trasi Županijskog bibliobusa naše knjižnice ukupno broji 70-ak članova raspoređenih u sedam čitateljskih grupa koje djeluju svaka u svojoj školi, pa iako su grupirani prema dobnoj pripadnosti, određeni su i svojom pripadnošću školskoj zajednici.

Klubovi u brojkama

Poigramo li se brojkama, od 2001. do danas u našoj je knjižnici oživjelo 13 klubova, preživjelo devet, a oni trenutno djeluju u 16 čitateljskih grupa (*SČK* i *Biblioklub* imaju više čitateljskih grupa).

Uobičajeno, najveći broj klubova godišnje održi deset rasprava (ritam rasprava: jednom mjesečno), a tijekom dva ljetna mjeseca čitaju *izvanklupska* štiva. No, dva kluba imaju i ljetne aktivnosti (*SČK* i *ČGO Drenova*), dok *Biblioklub*, zbog svih svojih posebnosti djeluje na jedan specifičan način i godišnje svaka njegova grupa održi dvije do tri rasprave.

Idealan broj članova grupe za raspravu je 12. Održe se rasprave i s manje od pet i više od 15 članova, iako je sugestija da se to nastoji izbjeći.

Prevlast, očekivano, imaju žene. Tek jedan muškarac zrelije dobi član je čitateljskog kluba (godina: 72), no mlađi muškarci ulijevaju nadu. U *Studentskom čitateljskom klubu* i *Čarobnoj kućici* u vrijednoj i zapaženoj trećini su upravo dečki.

U 13 godina održano je otprilike (ali zgodno zvuči) 365 rasprava, 365 klupski pročitanih knjiga raspravilo je 400-tinjak ljudi, u dobi od 8 do 72 godine.

Prava mala kolonija čitatelja, prava snaga riječi i misli utkana je u tu jednostavnu aktivnost. A način na koji raste i na koji se grana potvrđuje njenu energiju koju neupitno ima i koju može upotrijebiti u svakom trenutku.

Ili da citiramo jednu od članica *SČK*-a, volonterku s najvećim brojem volonterskih sati darovanih knjižničnoj svakodnevnici, Tinu Babić/Orbi Alter: „Čitateljski klubovi su predodređeni za jačanje svoje zajednice i ne postoji kutak u kojem oni ne mogu imati svoje važno mjesto, to je skup ljudi sa svakojakim interesima koji su načitan i koji samim time imaju oružje protiv masovne pomame za glupošću.“

Mreža suradnje u zajednici

Povezanost raznih srodnih aktera kojima knjiga i ljudi jesu u središtu pažnje izuzetno je važna na ovom putu razvoja klubova. Knjižnice su rasadnici, knjižničari vrijedni uzgajivači i pokretači. Moramo biti svjesni svoje snage i prilike, ali i dodanih vrijednosti koje nam donosi suradnja u zajednici. Jačanje klubova još je izglednije pomnom izgradnjom mreže te suradnje – škole, knjižare, izdavači, udruge mladih – svatko na svoj način može pridonijeti toj izgradnji. Suradnja *Čitateljske grupe Ogranka Drenova* s lokalnom knjižarom *Ribook* kroz program naziva *Bez šminke, molim!* dovela je zanimljive autore na raspravu s grupom u knjižaru u središtu grada. Knjigu bi odabrala čitateljska grupa, ona je i pripremila i vodila raspravu s autorom kojeg bi ugostila knjižara. Druga suradnja, s izdavačem, dovela je do posebnog iskustva grupne rasprave triju klu-

Broj 62, travanj 2014.

bova naše knjižnice o trenutno vrlo popularnom naslovu. Izdavač je knjižnici darovao dodatnih deset primjeraka knjige, a zauzvrat dobio promociju knjige na originalan način. Svi na dobitku!

Grananje klubova

Grananje klubova u Gradskoj knjižnici Rijeka zanimljiv je fenomen. *Book cafe Moljac* bio je tiha patnja maloj Valentini koja je u svojoj devetoj godini poželjela biti njegov član. Čitala je poput *Matilde*, no za tinejdžerski klub ipak je bila premlada. Prema uzoru na *Book cafe Moljac* i uz posebnu poduku njegove voditeljice Vesne te uz poticaj i pomoć knjižničarke, Valentina je zasukala rukave i osnovala *Čarobnu kućicu*. Na isti način (po uzoru na *Book cafe Moljac* i uz pomoć njegove voditeljice) porinut je i *Anime klub*. *Studentski čitateljski klub* nastao je inspiriran *Čitateljskom grupom Ogranka Drenova*, a *Novi čitateljski klub* inspiriran općom klupskom atmosferom u knjižnici. Voditelji su se prateći jedni druge na raspravama najviše inspirirali i ojačali za vođenje svojih klubova.

Drago nam je vidjeti da klubovi naše knjižnice postaju inspiracija i drugima. Udruga s kojom knjižnica surađuje u jednom vrijednom projektu, pokrenula je čitateljski klub u svom prostoru uz pomoć zajedničke volonterke koja je prve klubaške korake učinila upravo vodeći knjižnične klupske rasprave.

U pripremi je novo, veliko grananje klubova – edukacija voditelja: knjižničara, volontera, mladih, djece, članova za pokretanje novih klubova u svojim zajednicama – školama, knjižnicama, udrugama. Znanje, iskustvo i snagu koju imamo valja dijeliti dalje jer bila bi prava šteta stati sada kad je svijest konačno i šire zaživjela.

Uloga voditelja

Voditelji naših klubova su i knjižničari i članovi – volonteri. U nekim slučajevima knjižničar pomaže djetetu/tinejdžeru u pripremi i vođenju rasprave, dok su neki klubovi u potpunosti prepušteni tinejdžerima. Neke vode studenti, a većinu klubova knjižničari. Zrelost voditelja, njegova ozbiljnost pri pripremi i brizi oko kluba, posvećenost klubu, naravno, utječe na kvalitetu života kluba. No motivacija, unutarnja živost, budnost i radost komuniciranja o zajedničkom interesu – pročitanoj knjizi, glavni su ulog za razvoj dobrog kluba. Obrazovanje je dobrodošla dodana vrijednost, ali nije glavni uvjet, dokaz su tome tinejdžeri koji svoje voditeljske vještine vježbaju vođenjem rasprava.

Zaigranost uma je dobrodošla, a „ono nešto“ koje se osjeća i razvija u odnosu s članovima često je ta presudna kap koja klubu produžava vijek i udahnuje život. Taj odnos koji se gradi unutar kluba, između voditelja i članova, te među članovima samima – **povjerenje, povezanost, opuštenost, dobar osjećaj, radost zbog svakog sljedećeg susreta zasluga je dobrog voditelja**. Iskrenost i ljubav s kojom voditelj gradi svoj klub nagradit će ga članovima koji taj klub žele imati. Najosjetljivija dob u kojoj klubovi padaju na testu izdržljivosti upravo je ona na prijelazu iz djetinjstva u adolescenciju. Kad takav klub preživi, pa još i željom svojih članova zadrži svoje djetinjasto ime (*Čarobna kućica*) i naraste do redovnih 13 članova i svog šestog rođendana, onda znamo da iza toga stoji netko tko dobro i dugotrajno ulaže u klub. Nekad devetogodišnjaci, danas su srednjoškolci. Jaka emotivna povezanost s klubom i (mladom) knjižničarkom koja sve te godine ulaže u njihov čitateljski i grupni razvoj, brine o organizaciji, preporukama knjiga, ojačavanju djevojčice-voditeljice, održava ovaj klub zdravim i živim i u njegovim najosjetljivijim godinama. Dapače, ideje se granaju i rastu! Ovi zaljubljenici u fantastiku ponekad subotom poslije-

podne iza zatvorenih vrata knjižnice zaneseno LARP-aju. Pripremaju se za svoje izvanklupske aktivnosti...

Utječu li promjene voditelja na život kluba? Itekako. Ako klubu ne ide dobro, valja probati s promjenom. Ponekad će pomoći, a nekad i neće – možda je proces gašenja bio već u poodmakloj fazi. Ne treba žaliti za nečime što se prirodnim putem potrošilo. No mijenjati voditelja klubu koji živi svoj kvalitetan i pun život, nenadoknadiva je pogreška i ne smije se činiti. Ljudi nisu igračke, povjerenje stvoreno između voditelja i članova istkano je najfinijim nitima i to treba cijeliti.

Društvena uključenost: aktivnost klubova izvan redovnih rasprava

Aktivnosti klubaša nadilaze redovnu klupsku aktivnost. Članovi klubova obično su i dugogodišnji članovi knjižnice koji već na neki način osjećaju osobnu pripadnost knjižnici. Stoga se rado uključuju u druge knjižnične aktivnosti ili čak pokreću neke svoje, nove, a društveno korisne. Najbolji primjer takve aktivnosti glasna su čitanja kratkih priča članova SČK-a svake prve subote u mjesecu u Domu za starije i nemoćne osobe Kantrida. Uz to, članovi SČK-a sudjeluju u dvije godišnje *Šume Striborove* (šetnja i priča za predškolce u šumi na rubnom dijelu grada), u raznim knjižničnim akcijama i programima; zatim, preuzeli su vođenje rasprava *Bibliokluba*, organiziraju filmske večeri, pjesničke večeri, u *Noći knjige* prirede *Noć otvorenih vrata SČK-a*, vode razgovore s autorima, iz redova SČK-a najviše je aktivnih knjižničnih volontera koji sudjeluju u brojnim programskim aktivnostima, ali je iz istih redova izniknulo i nekoliko pouzdanih, vrijednih i zainteresiranih stalnih vanjskih suradnika – honoraraca koji su preuzeli vođenje redovitih knjižničnih aktivnosti. *Čitateljska grupa Ogranka Drenova* sudjeluje u društvenom životu svoje zajednice sudjelovanjem u manifestaciji *Dani Drenove* – organizacijom javnog događanja na otvorenom uključi cijelu zajednicu u svoj književni program u prirodi. Čitateljski klub *Čarobna kućica* sudjeluje u manifestaciji *Rikon*, konvenciji fantastične književnosti, kao dječji žiri za nagradu najboljoj dječjoj knjizi fantastike i održavanjem čitateljske rasprave.

Posebности klubova

SČK piše osvrte s rasprava s većim naglaskom na atmosferu, a tek blagim osvrtom na knjigu i mogu se pročitati u *Magazinu* web-stranice GKR-a. *Čitateljska grupa Ogranka Drenova* godinama je sastavljala godišnje biltene svojih osvrta. Ti su dokumenti bili orijentir mnogim čitateljima kod odabira literature. *ČGO Drenova* i *Čarobna kućica* redovito slave svoje rođendane; *Drenova* dvaput godišnje ima raspravu s autorom, jednom lokalnim, drugi put nacionalnim, članovi dječjih klubova vode razgovore s dječjim piscima u sklopu raznih manifestacija knjižnice. SČK svoje ljetne rasprave izvodi na riječkim plažama i na *Kontu* kod *Kamova*, kulturnom riječkom okupljalištu mladih. *Novi čitateljski klub*, iako tek pokrenut, zahvaljujući unutarnjem porivu voditeljice već iskazuje svoju zanimljivu posebnost: jaka usmjerenost na citate, lijepe misli/rečenice iz izabranog romana. Svaki novi *mejl* voditeljice upućen članovima završava drugim citatom iz djela koje se upravo čita. Rasprave *Kluba 50+* imaju posebnu atmosferu, nazvali bismo je *snagom načitanih žena*. Taj klub odlazi na zajedničke izlete, večernje koncerte na otvorenom; sadržajno se i zabavno druži u slobodno vrijeme. Kao i SČK, kojemu je pak intenzivno druženje u slobodno vrijeme počelo pomalo utjecati i na rasprave – moglo bi se reći da su se malo i previše sprijateljili, pa sad ulažu iznova u skretanje s digresija, brbljanja i smijeha na ozbiljnu raspravu o knjizi. Nije baš lako, ali trude se. :)

TEMA BROJA: SPECIJALNE KNJIŽNICE

Specijalne knjižnice – sadašnjost i budućnost

Andrea Božić

voditeljica Edukacijsko-informacijskog centra Saponia d.d.

andrea.bozic@saponia.hr

Prije tridesetak godina nitko nije ozbiljno razmišljao o tome kako dati korisniku svu potrebnu i traženu literaturu u roku od pet minuta. Nitko nije čuo za neposredno pretraživanje baza podataka. Danas se upravo takva brzina očekuje od knjižničara, kao i sposobnost odgovaranja na sva moguća pitanja. Kako bi to ostvarile i preživjele, **specijalne knjižnice se nužno pomiču prema digitalnom svijetu.**

Maksimalno iskorištavanje mogućnosti koje pružaju nove tehnologije nije hir, već pitanje opstanka. Sve to utječe na način organizacije digitalne, ali i fizičke knjižnice, ali i način predstavljanja knjižnice svojim korisnicima. Ako knjižnica nije usklađena s poslovnim aktivnostima svojeg osnivača, bez obzira radilo se o tvrtci, muzeju, institutu, ministarstvu ili nekome drugome, ona se zatvara ili se „pretvara“ u virtualnu knjižnicu koju vode informatičari ili vanjski dobavljači informacijskih usluga. No u zadnjih nekoliko godina u poslovanju matičnih organizacija vidimo novi trend – potrebu **za maksimalnim iskorištavanjem unutarnjih resursa i akumuliranog znanja**, kao i dijeljenje znanja unutar organizacije – koji je doveo do **renesanse u knjižnicama koje su uspjele uskladiti svoj rad s takvim očekivanjima osnivača** zbog čega im se povećavaju proračunska sredstva, moderniziraju prostori, a negdje se otvaraju i nove knjižnice (na žalost, ne u Hrvatskoj, već u svijetu – Norveška, SAD, Kanada, Nizozemska...). One više nisu tek sakupljači prašine, već moderni multifunkcionalni centri kojima je cilj dijeljenje, iskorištavanje i stvaranje novog znanja.

Godinama su specijalne knjižnice bile pod pritiskom da budu isplativije, ostvaruju rezultate koji poboljšavaju uspješnost matične institucije, pa čak i da doprinose njezinoj profitabilnosti. I u tome su u velikom broju uspjele. **Promijenile su način rada i**

pristup pružanju usluga više od svih ostalih tipova knjižnica i na taj si način osigurale budućnost. Definirane su nove uloge koje potvrđuju da je knjižnica glavni dobavljač financijski pristupačnih informacijskih usluga, mjesto prikupljanja, dijeljenja i pristupa znanju, kao i mjesto učenja. Postale su potpuno **integrirane u lanac vrijednosti matične organizacije** i na taj si način osigurale opstanak. Za sada.

Kako se specijalne knjižnice bore za opstanak?

Zadovoljavanje potreba krajnjih korisnika i osiguravanje jednostavnog pristupa te korištenja knjižničnih usluga ključni je faktor uspjeha. Specijalne knjižnice su uvijek bile **proaktivne u prihvaćanju novih tehnologija** i prve su uvele **virtualne knjižnične usluge**. Osim toga, predvodile su u **uvođenju e-kataloga, korištenju baza podataka i edukaciji korisnika**. Sa široko dostupnim internetom, specijalne knjižnice mogu ponuditi niz usluga putem internih i eksternih mreža. Doživljava ih se **dijelom informacijske strukture matične organizacije**.

Bilo da se radi o poslu ili zabavi, internet je postao nezaobilazni alat u našim životima, a digitalni sadržaji preuzimaju primat pred analognim.

Međutim, specijalna knjižnica budućnosti – suprotno popularnom mišljenju – neće biti potpuno digitalna. Izazov neće biti kako iskoristiti informacijske tehnologije za poboljšanje usluga, već **kako biti isplativiji**, odnosno stvoriti nove usluge za privlačenje novih korisnika bez dodatnih sredstava.

Najveći izazov jest **kako spojiti digitalne usluge s fizičkom knjižnicom i stvoriti mjesto susreta i razmjene ideja**. Rezultat će dati dodanu vrijednost knjižničnim uslugama i od knjižnice stvoriti mjesto gdje želite biti, a ne samo mjesto gdje ćete dobiti informaciju. U vrijeme tiskane građe, knjižnica i knjižničar bili su poveznica s tiskanim izvorima – njima smo se obraćali za pomoć i savjet. Danas je vrijeme digitalnih izvora i većina je dostupna svima, 24 sata na dan, bez obzira na lokaciju. No, ta dostupnost nije sve što nam treba. Treba nam i socijalna komponenta komunikacije i razmjene ideja, a knjižnica može ostvariti upravo to – biti mjesto gdje se promovira znanje i razmjena ideja, gdje se nudi mogućnost pretraživanja sa i bez posrednika, široka

dostupnost baza podataka, pažljiva briga o razvoju fondova i vrhunski angažman knjižničara.

Jedna od uloga specijalnih knjižnica i knjižničara jest i organizirati te održavati **repozitorij znanja organizacije u kojoj djeluju**. Danas postoje ogromne količine podataka u organizacijama koji se koriste za donošenje odluka. Problem je što velika većina tih podataka egzistira unutar pojedinih odjela dok zaposlenici ostalih odjela nisu ni svjesni cjelokupnog skrivenog znanja unutar svoje organizacije. Posao knjižničara je upravo osvijestiti koje se informacijsko bogatstvo krije u samoj organizaciji te osigurati pristup tim podacima. To skriveno znanje je često upravo ono što organizacijama koje znaju kako ga iskoristiti osigurava tržišnu prednost.

Pomalo heretička misao je da s internetom i društvenim mrežama i svim dostupnim izvorima informacija i dalje postoji velika potreba za knjižničarom, ali ne i tolika potreba za knjižnicom. I to je trend koji vidimo u svijetu – knjižničari koji ne rade u knjižnicama, ali kad pogledate koje usluge nude i koje im je poslanje – i dalje su pravi knjižničari, samo u malo drugačijim uvjetima.

Uloga specijalnih knjižnica do nedavno je bila isključivo ispunjavanje potrebe za vanjskim izvorima informacija. Stoga knjižnice često nisu imale dobro razvijenu upravljačku strukturu, bile su loše u obrazlaganju svoje vizije, misije i ciljeva i zbog toga su tek djelomično iskoristavale resurse što je rezultiralo čestim stavom da knjižnice nisu potrebne. Upravo je ta „bespotrebnost“ dovela do otrežnjenja i promjene koja će pogotovo biti bitna u budućnosti. **Strategija knjižnice koja je odgovarajuće povezana s ciljevima organizacije u kojoj djeluje, spremnost na promjene, pos-**

tavljanje prioriteta i jasna obveza ispunjavanja postavljenih ciljeva upravo je ono što će osigurati financiranje i svijest uprave da je knjižnica jedan od bitnih odjela koji doprinose ukupnim rezultatima rada. Ono čime su uspješne specijalne knjižnice sebi osigurale opstanak jest i **uključivanje diseminacije informacija i znanja u strategiju i politiku matične organizacije**.

Naši korisnici i dalje vole tiskanu, fizičku građu, ali istovremeno traže i dostupnost informacijama u nizu različitih formata koje podržavaju različiti uređaji. Knjižnice pripadaju uslužnoj djelatnosti i cilj nam je zadovoljavanje potreba korisnika. Do danas su specijalne knjižnice smanjile proračune, racionalizirale svoje poslovanje na sve moguće načine. Sada moraju osnivačima dokazati kako vrhunska usluga i prelazak na niz digitalnih izvora ne znači da su usluge jeftinije ili da se može smanjiti knjižnica, već da se radi o dodanoj vrijednosti za sve.

Moraju se povezati s informatičarima, ako već nisu, i uvjeriti ih da knjižnične sadržaje uključe u ono što je dostupno na mobilnim uređajima korisnika. Isto kao što se prelazilo s tiskanog na digitalno, s kartica na knjižnični program i zatim sve skupa na internet, danas **knjižnica korisnicima mora ponuditi sadržaje na njihovim mobilnim uređajima** – pametnim telefonima, tabletima... i pomno pratiti što će biti sljedeće.

Da biste bili dobri knjižničari, morate pratiti što rade osnivači i slušati njihova pitanja. Ne trebamo koristiti baš sve tehnološke novine, ali moramo biti svjestan trendova kako bi mogli plivati u svemu tome bez utapanja.

Specijalnost specijalnih knjižnica i Sekcija za specijalne knjižnice HKD-a

Vesna Špac

predsjednica Sekcije za specijalne i visokošk. knjižnice

Knjižnica Veterinarskog fakulteta u Zagrebu

vesna.spac@vef.hr

*Na slici su Alisa Martek (Knjižnica Hrvatskog državnog arhiva), Andrea Božić (Knjižnica Saponije d.d.), Nada Avakumović

(Knjižnica KONČARA) i Vesna Špac (prije Knjižnica Brodarskog instituta, sada Knjižnica Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu).

Specijalne knjižnice pokrivaju određenu znanstvenu disciplinu i/ili polje znanosti, odnosno specijalne regionalne interese i primarno pružaju usluge specifičnoj kategoriji korisnika, prikupljaju specifične oblike dokumenata ili ih financira neka ustanova u cilju zadovoljavanja potreba vezanih uz vlastito područje rada ili djelovanja (knjižnice gospodarskih subjekata, knjižnice medija, knjižnice profesionalnih i obrazovnih ustanova i udruženja, knjižnice medicinskih ustanova, knjižnice tijela državne vlasti ili upra-

Broj 62, travanj 2014.

ve, regionalne knjižnice, knjižnice u dobrotvornim ustanovama, muzejima, arhivima, vjerskim ustanovama itd). Ova definicija pokazuje **raznovrsnost specijalnih knjižnica** koju susrećemo i u Sekciji za specijalne i visokoškolske knjižnice.

Sekcija za visokoškolske i specijalne knjižnice osnovana je 1956. godine, a njezino djelovanje obuhvaća sve aktivnosti kojima se bave njezine pripadajuće komisije i radne grupe. Sekcija danas broji šest komisija (jedna komisija je „čista“ visokoškolska) i dvije radne grupe:

a/ **Komisija za državne informacije i službene publikacije** zalaže se i promiče slobodan pristup informacijama s posebnim naglaskom na službene publikacije Europske unije

b/ **Komisija za glazbene knjižnice i zbirke** bavi se problematikom glazbenog knjižničarstva, a posebno se zalaže za koordiniranu zaštitu i digitalizaciju hrvatske zvučne glazbene baštine

c/ **Komisija za medicinske knjižnice** predstavlja sve knjižnice s područja biomedicine i zastupa ideju stvaranja nacionalnog skupnog kataloga RH

d/ **Komisija za muzejske i galerijske knjižnice** potiče razvoj knjižnih fondova i popularizaciju ovih specifičnih vrsta knjižnica i građe koju čuvaju, radi na problematici registracije zbirki knjižnične i neknjižnične građe u muzejima i galerijama, te na izradi Portala muzejskih i galerijskih knjižnica

e/ **Komisija za tehničke knjižnice** posebnu pozornost posvećuje edukaciji djelatnika tehničkih knjižnica, poticanju razvoja knjižnica, unapređivanju međuknjižnične suradnje te istraživanju stanja u tehničkim knjižnicama

f/ **Komisija za visokoškolske knjižnice** jedina Komisija posvećena isključivo visokoškolskim knjižnicama i njihovim problemima

g/ **Radna grupa za bolničke knjižnice** bavi se problematikom bolničkih knjižnica koje su središte znanja te pružanja i razmjene svih vrsta biomedicinskih informacija. Radna grupa usko surađuje s Komisijom za medicinske knjižnice

h/ **Radna grupa za pravne i srodne knjižnice** okuplja predstavnike različitih tipova pravnih i srodnih knjižnica, usko surađuje s Komisijom za državne informacije i službene publikacije, Radnom grupom za autorsko pravo i otvoreni pristup, Komisijom za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja te Komisijom za javno zagovaranje

Sekcija organizira **stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem pod nazivom Dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica**. Teme skupa uvijek su aktualne i njima se pokušava odgovoriti na tren-

dove u razvoju knjižničarstva. Na skupu kroz predavanja, radionice i okrugle stolove slušamo iskustva stranih i domaćih izlagača (usmena i posterska izlaganja) i pokušavamo najbolju praksu prenijeti u svoje knjižnice. Po završetku skupa objavljuje se zbornik recenziranih radova.

Članovi Sekcije aktivno su sudjelovali na izradi prijedloga *Standarda za specijalne knjižnice* (<http://www.hkdruštvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/Standardi/STANDARDI%20ZA%20SPECIJALNE%20KNJIC5%BDNICE1.doc>) kojima se utvrđuju ciljevi, zadaće i djelatnost specijalnih knjižnica. Ovaj dokument definira položaj i zadaće knjižničara u poslovnom i društvenom okruženju, omogućuje bolje vrednovanje knjižničarske profesije u cijelosti i određuje kvalitetu rada specijalnih knjižnica. Standardi se mogu primijeniti na sve vrste specijalnih knjižnica.

Po čemu su onda specijalne knjižnice specijalne? Po građi? Sigurno. Fond specijalnih knjižnica je usko specijaliziran ili pak izrazito široko odabran, ovisno o namjeni matične ustanove. Po korisnicima? Djelomično. Oni se razlikuju od knjižnice do knjižnice. Po knjižničarima? Naravno, oni su specijalisti za svoje područje. Po načinu financiranja? Nedvojbeno, samo specijalne knjižnice imaju financijere locirane po svim ministarstvima (koliko nas financiraju već je druga stvar) ili se financiraju iz privatnih fondova. Radi ovakve „razbacanosti“ specijalnih knjižnica po nadležnim ministarstvima, donošenje *Standarda za specijalne knjižnice* graniči sa znanstvenom fantastikom.

Komisija za državne informacije i službene publikacije

Irena Pilaš

predsjednica Komisije za državne informacije i službene publikacije HKD-a

irena.pilas@nsk.hr

Komisija za državne informacije i službene publikacije djeluje pri Hrvatskom knjižničarskom društvu od 1993. godine. Od 1998. godine djeluje u okviru Sekcije za specijalne knjižnice. Kontinuirano radimo na povezivanju knjižničara, informacijskih specijalista i državnih tijela kao izdavača – s namjerom **promicanja suradnje između izdavača i korisnika službenih publikacija**. Posebno nas zanima, sukladno IFLA-inim uputstvima, i **parlamentarno knjižničarstvo** kao značajan oblik informacijske djelatnosti državnih tijela. Također smo usmjereni na zajednicu knjižnica koje su sastavni dio i rade za tijela javne vlasti. U skladu s osnovnim ciljem rada Komisije, a to je – osiguravanje ljudskog prava na univerzalnu dostupnost informacija o državnoj politici, članovi Komisije aktivno su sudjelovali u izradi *Zakona o knjižnicama* u dijelu o državnim informacijskim izvorima i obveznom primjerku.

Službene publikacije zastupljene su u fondovima većeg broja knjižnica u Republici Hrvatskoj – od Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i sveučilišnih knjižnica u Osijeku, Puli, Rijeci, Zadru, Splitu i Dubrovniku, preko županijskih matičnih knjižnica gdje se pohranjuju županijske službene publikacije i publikacije Grada Zagreba, do općinskih i gradskih knjižnica gdje se nalaze službene publikacije njihovih osnivača i dostupne su građanima. Također, neke visokoškolske i specijalne knjižnice uz hrvatske službene publikacije pohranjuju i službene publikacije međunarodnih organizacija (pravni fakulteti posjeduju publikacije Ujedinjenih naroda i Europske unije, ekonomski fakulteti publikacije Svjetske banke, agronomski fakulteti Organizacije za hranu i poljoprivredu itd.). Veličinom zbirke i zastupljenošću hrvatskih službenih publikacija te službenih publikacija stranih država i međunarodnih organizacija vodeća je **Zbirka službenih publikacija u Nacionalnoj i Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu** (<http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/738>), koja je ujedno i depozitarna knjižnica za mnoge međunarodne organizacije.

Također, zbirke službenih publikacija mogu se naći u knjižnicama instituta, arhiva, knjižnica pri ministarstvima i agencijama i u knjižnici Sabora.

Članovi Komisije za državne informacije i službene publikacije, dolaze iz različitih tipova knjižnica koje u svojim fondovima imaju službene publikacije i daju ih na korištenje svojim korisnicima. U knjižnicama u kojima djeluju koriste se različiti informacijski sustavi (Aleph, ISIS, MetelWin...) i različite baze podataka, tako i neke specifične za pojedini tip knjižnice, kao na primjer baza podataka ECPRD (Europski centar za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju) vezana uz parlamentarne knjižnice EU-a. Neke zbirke službenih publikacija otvorene su i dostupne svim korisnicima tijekom cijelog dana, a neke se nalaze unutar knjižnica zatvorenog ili poluzatvorenog tipa.

Elektronička dostupnost službenih informacijskih izvora dovela je do promjena u organizaciji i poslovanju knjižnica, pogotovo zbog povećane produkcije – sve više službenih publikacija državna tijela izdaju isključivo u e-obliku što predstavlja veliki izazov za knjižnice i održavanje zbirki. Stoga je potrebna stalna edukacija knjižničara kako bi bili u mogućnosti pratiti i pružati informacije te educirati korisnike da se što lakše i brže informiraju i imaju pristup elektroničkim publikacijama kojih je svake godine sve više.

Cjeloživotno učenje se od početne ideje razvilo u dominantno načelo i orijentaciju razvoja brojnih sustava. Njegova važnost ističe se u nizu međunarodnih akcijskih planova, deklaracija i dokumenata. Hrvatska ne zaostaje za ovim trendom te je uključivanjem cjeloživotnog učenja u strateške dokumente iz područja obrazovanja, ono postalo osnovno načelo razvitka hrvatskoga obrazovnog sustava. U Europi se cjeloživotno učenje tumači kao politika koja odgovara na ekonomske probleme i povećanu nezaposlenost. Promiču se znanje i sposobnosti koje će pojedincu omogućiti laku prilagodbu društvu znanja, veću konkurentnost na tržištu rada i trajnu zaposlenost. Uz cjeloživotno učenje često se vežu navedeni ciljevi ekonomske politike, no ne treba zaboraviti ni one koji pridonose aktivnoj ulozi pojedinca u društvu. To podrazumijeva stjecanje društvenih kompetencija radi uspješnog sudjelovanja u izgradnji građanskog društva. Nastoji se stvoriti aktivne građane koji su spremni i osposobljeni za sudjelovanje u javnom životu i politici, koji znaju svoja prava i znaju kako ih iskoristiti. Potiče se društvena uključenost pojedinaca, razvoj aktivnog građanstva i individualnih potencijala pojedinca. Tu do izražaja dolaze knjižnice i zbirke službenih publikacija **koje građanima omogućavaju uvid u dokumente kojima mogu ostva-**

Broj 62, travanj 2014.

riti svoja prava, kao i **stjecanje znanja za aktivnu uključenost u društvo** i donošenje kvalitetnih odluka.

Edukacija vezana uz područje službenih publikacija i državnih informacija te uz slobodan pristup istima započela je na početku djelovanja Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u RH. Danas se u sklopu CSSU-a izvode sljedeći programi: *Službeni informacijski izvori – digitalne zbirke*, *Digitalne zbirke službenih publikacija namijenjene djeci i mladima*, *Službeni informacijski izvori Republike Hrvatske i Europske unije*, *Informacijski izvori prava Europske unije za knjižnice*. Programe izvode članice Komisije za državne informacije i službene publikacije. U

radionicama se naglasak stavlja na dostupnost službenih publikacija međunarodnih organizacija i europskih asocijacija te se predstavljaju digitalne zbirke međunarodnih organizacija i stranih država. Govori se o dostupnosti službenih publikacija i državnih informacija Republike Hrvatske. Edukacija je uglavnom namijenjena knjižničarima odgovornima za slobodan pristup informacijama u svim vrstama knjižnica s ciljem da ti knjižničari budu u mogućnosti što bolje odgovoriti na upite građana.

Komisija za glazbene knjižnice i zbirke

Sanja Vukasović-Rogač
v. d. predsjednice Komisije za
glazbene knjižnice i zbirke HKD-a
sanja.vukasovic.rogac@kgz.hr

Komisija za glazbene knjižnice i zbirke okuplja **stručnjake s područja glazbenog knjižničarstva iz raznovrsnih institucija** te povezuje knjižničare koji rade u knjižnicama glazbenih škola, muzičkih akademija, znanstvenih ustanova, instituta, odjelima narodnih i sveučilišnih knjižnica. Djeluje od 1986. godine. U svojem radu upućena je na suradnju s kolegama iz muzejskih i arhivskih glazbenih zbirki.

Zbog specifičnosti građe koju čuvaju i daju na korištenje, članovi Komisije **surađuju s hrvatskim i međunarodnim strukovnim udruženjima**. Usko surađuju s Hrvatskom udrugom muzičkih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara (HUMKAD) i Hrvatskim muzikološkim društvom. Članovi Komisije aktivni su u Međunarodnoj udruzi glazbenih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara (IAML - *International Association of Music Libraries and Archives and Documentation Centres*) čijem radu godinama doprinose sudjelovanjem u radu profesionalnih sekcija (Sekcije knjižnica institucija za glazbenu poduku i Sekcije za narodne knjižnice) i projektima *Répertoire International de Littérature*

Musicale (RILM) i *Répertoire International des Sources Musicales* (RISM). Na poticaj Komisije 2003. utemeljen je nacionalni ogranak IAML-a.

Brojne **promjene u društvu vezane uz pristupanje glazbi i uz njezino korištenje** utjecale su na naše knjižnice i zbirke. Tehnološki napredak znatno je promijenio naš način rada. Računalno vođeno poslovanje u velikoj mjeri je olakšalo rad (inventari, revizije, posudba i dr). Elektronički katalog, dostupan na mreži, pretraživ je po više elemenata nego papirnati, građu je moguće rezervirati i na daljinu. Digitalizacijom je rijetka građa postala dostupna javnosti (repozitoriji). Elektronički izvori značajnih podataka postali su mrežno dostupni. Glazba je postala mrežno dostupna i kroz tzv. *stream*.

U primjeni novih tehnologija i usluga temeljenih na novim tehnologijama knjižnice su često ispred matičnih institucija zbog same prirode posla (katalogizacije, digitalizacije...) te uobičajeno potiču svijest unutar matične institucije o postojanju i upotrebi novih tehnologija.

Najveći **izazovi za glazbene knjižnice i zbirke u budućnosti** su: biti u korak s brzim promjenama koje se odvijaju u području računalne tehnologije, digitalizirati što više vrijedne građe uz standardizirane metapodatke, učiniti je mrežno dostupnom u međunarodnim okvirima (npr. kroz Europeanu) te uključiti više zvučnih i videozapisa, stvoriti konzorcije za nabavu elektroničkih izvora kao što su *JSTOR*, *Projekt MUSE*, *The New Grove Dictionary of Music and Musicians* i dr. Također, potrebno je izraditi osuvremenjeni vodič glazbenih knjižnica s ažuriranim

podacima i proširenjem popisa na cijelu Hrvatsku (*Vodič kroz glazbene knjižnice i zbirke Zagreba* objavljen 1997), u elektoničkom obliku.

Jedna od bitnih osobina naših knjižnica je otvorenost i dostupnost javnosti. U crkvenim knjižnicama nalazi se nedovoljno istražena raritetna građa o kojoj često nema niti osnovne informacije – Komisija ima namjeru stupiti u kontakt s knjižnicama crkvenih

institucija u svrhu poboljšanja ovakvog stanja.

Jedan od većih problema jest što knjižnice od matičnih glazbenih institucija često ne dobivaju nikakva financijska sredstva, što bi u budućnosti također valjalo promijeniti.

Medicinske i bolničke knjižnice u radu HKD-a

Vesna Borić, boric@sfzg.hr

predsjednica Komisije za medicinske knjižnice

Ljiljana Pavičić, pavicic.ljiljana@kbo.hr

predsjednica Radne grupe za bolničke knjižnice

Komisija za medicinske knjižnice i Radna grupa za bolničke knjižnice okupljaju deset visokoškolskih knjižnica, koje **djeluju na fakultetima iz područja biomedicine i srodnih znanosti i struka**, te 26 specijalnih, odnosno znanstvenih i stručnih medicinskih knjižnica **u sastavu zdravstvenih ustanova i instituta**. One pružaju informacijsku potporu znanstveno-istraživačkome i stručnome radu te obrazovnom procesu u skladu s primarnom djelatnosti matične ustanove. Sve su medicinske knjižnice, koje predstavlja Komisija i Radna grupa, u sastavu matičnih ustanova, što znači da njihovo **poslovanje ovisi o podršci upravnih tijela ustanove i pripadajućih ministarstava**. U takvom je okruženju nužno da knjižničari stalno zagovaraju svoju knjižnicu. Vještina u zagovaranju posebno je važna prilikom uvođenja novih usluga koje neminovno zahtijevaju dodatna financijska ulaganja. Ukoliko knjižničari ne uspiju uvjeriti svoju upravu u dobrobit neke inovacije, može se dogoditi da je ne uspiju provesti.

Mnoge visokoškolske i specijalne knjižnice djeluju kao *one man band* te je zaposlena samo **jedna stručna osoba, tzv. solo-librarian**. Kako to u praksi funkcionira, teško može zamisliti onaj tko nije radio u takvim uvjetima. Svatko od nas mora dobro poznavati i obavljati zadatke iz svih segmenata knjižničnoga poslo-

vanja, od razine pomoćnoga knjižničara do savjetnika.

Područje djelovanja istraživača unutar naših ustanova usko je specijalizirano za neku granu biomedicine, kao što je to npr. traumatologija, diabetologija, pulmologija, psihijatrija, stomatologija i dr. Stoga **knjižničar mora pratiti domaću i stranu publicistiku određenoga znanstvenog područja** da bi izgradio kvalitetnu zbirku. To je izuzetno važan zadatak budući da je nabavljeni primjerak (osobito strane publikacije) često jedini u državi.

Da bi korisnici dobili informaciju o onome što knjižnica posjeduje, svatko od nas obavlja tehničku, formalnu i sadržajnu obradu građe. Posebno velika pozornost poklanja se **sadržajnoj obradi** jer pomoću dobro određenih predmetnih odrednica i pododrednica korisnici najlakše pronalaze željeni sadržaj.

Najveći tehnološki iskorak postignut je **nabavom integriranoga knjižničnog mrežnog programa Aleph** koji sadrži sve informatičke alate potrebne za rad današnjem knjižničaru, a nabavu je financiralo **Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta RH**. No tu odmah dolazimo i do velikoga problema. Naime, program je implementiran u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu te u 42 knjižnice Sveučilišta u Zagrebu. Vrlo je dobro to što jednim upitom korisnik može pretražiti fond 42 uključene knjižnice, no želi li znati posjeduje li NSK neku publikaciju mora ponoviti svoj upit. Za informaciju o fondu ostalih visokoškolskih i specijalnih knjižnica, koje ne koriste program Aleph ili nisu sastavnice Zagrebačkoga sveučilišta, upit se mora ponoviti za svaku pojedinu knjižnicu. **Bolničke knjižnice**, koje čine najveću skupinu specijalnih knjižnica, među najstarijima su u Hrvatskoj i **u nadležnosti su Ministarstva zdravlja** te nisu u sveučilišnom sustavu i nisu implementirale Aleph. Medicinski knjižničari su još uvijek entuzijasti i nadaju se da će se u sljedećem razdoblju ostvariti prog-

Broj 62, travanj 2014.

ramski zadatak, a to je korištenje zajedničkoga programa za knjižnično poslovanje. Za to nam je potrebna financijska podrška Ministarstva znanosti i Ministarstva zdravlja te potpora NSK.

Nažalost, unatoč nabavi kvalitetnoga i vrlo skupoga programa, u Hrvatskoj i dalje imamo parcijalna rješenja, nemamo knjižnični sustav niti skupni katalog na razini države.

Nadalje, s obzirom da niti teoretski nije moguće da knjižnica posjeduje sve što njezinim korisnicima treba, u svim visokoškolskim i specijalnim knjižnicama redovito se **obavlja međuknjižnična posudba s domaćim i inozemnim knjižnicama**. Koliko je vremena potrebno potrošiti samo na to da se sazna posjeduje li neka domaća knjižnica određenu publikaciju, jasno je iz prethodno navedenoga.

Knjižničari u visokoškolskim i specijalnim knjižnicama moraju djelovati na još jednom novom polju. Naime, u znanosti i visokom obrazovanju postoji **sustav napredovanja istraživača** koji je definiran zakonom, a propisani su kvantitativni i kvalitativni pokazatelji uspješnosti pojedinca. U tome sustavu značajan angažman imaju knjižničari koji **pretraživanjem bibliografskih i citatnih baza podataka utvrđuju produktivnost pojedinoga znanstvenika**. Sustavi evaluacije provode se također i na razini znanstvenih projekata, ustrojbenih jedinica i/ili cijelih ustanova. U svim navedenim slučajevima knjižničari obavljaju brojna pretraživanja i za dobivene rezultate izdaju službene potvrde. Da bi to uspješno obavljali, moraju izuzetno dobro poznavati strukturu i mogućnosti propisanih baza podataka te stalno pratiti promjene legistative kako bi znali koji izvori su za što relevantni.

Dio kolegica i kolega prepoznati su kao kvalitetni stručnjaci iz područja informacijskih znanosti te **sudjeluju i u nastavi**. Mnogi redovito održavaju vježbe, seminare i predavanja na preddiplomskom, diplomskom, poslijediplomskom i doktorskom studiju što svakako pridonosi ojačavanju statusa naše struke.

Mnoge bolnice i fakulteti biomedicinskog područja izdaju znanstveno-stručne časopise te **medicinski knjižničari sudjeluju u radu uredništava tih časopisa**. Svojim stručnim znanjem pridonose kvaliteti tih serijskih publikacija. Surađuju s nacionalnim Uredom za ISBN i Uredom za ISSN kako bi se matična ustanova registrirala u popis nakladnika, a publikacije jednoznačno identificirale prema pravilima međunarodnoga sustava. Klasificiraju radove prema UDK-u. Dodjeljuju im predmetne odrednice i pododrednice iz tezaurusa *Medical Subject Headings*, koji najbolje opisuju sadržaj članka. Nadalje, knjižničari pomažu prilikom

prijave časopisa za indeksiranje u relevantnim međunarodnim sekundarnim publikacijama, pridonose vidljivosti i dostupnosti hrvatskih časopisa u svijetu kao e-urednici na portalu *Hrčak*, organiziraju i stvaraju repozitorije, digitaliziraju starija godišta časopisa i rade još brojne druge poslove.

Za sve to je **potrebna informatička potpora** koja je kronično nedostatna. Naime, u matičnim ustanovama uglavnom nema dovoljno informatičara koji bi podržavali knjižničnu djelatnost, te su vrlo rijetke knjižnice koje su se uspjele izboriti za systemske knjižničare ili informatičare. To su nam svijetli primjeri i uzori.

U informacijskoj djelatnosti visokoškolskih i specijalnih knjižnica najjača karika u lancu jesu sami knjižničari. Za obavljanje posla moraju posjedovati veliko znanje, vještine, svestranost, upornost, kreativnost i ogroman entuzijazam jer bez toga ne bi mogli prevladati brojne poteškoće na koje nailaze. Nema opasnosti od zasićenosti jednom vrstom posla jer se svi knjižničarski poslovi određenom dinamikom stalno izmjenjuju i svaki novi dan donosi novi radni izazov.

Zbog brojnih i vrlo raznolikih poslova koje moramo obavljati, prijeto nam opasnost da se pojedinom problemu ne možemo posvetiti onoliko koliko bismo trebali. Uz to, rad u medicinskoj knjižnici zahtijeva **stalnu nadogradnju znanja i vještina jer su biomedicinske znanosti vrlo dinamične** s velikim priljevom novih informacija, metoda i tehnoloških postignuća. Medicinski knjižničari nastoje biti ukorak s tim promjenama.

Sjetimo li se da u mnogim visokoškolskim i specijalnim knjižnicama, kako u biomedicini tako i u ostalim područjima, radi samo jedan knjižničar ponekad se i sami pitamo kako uspijevamo? Uz to nam se nameće pitanje kakve bismo sve informacijske usluge mogli pružiti istraživačima da smo bolje ekipirani? Ideja i volje imamo!

Komisija za tehničke knjižnice

Vesna Špac

predsjednica Komisije za tehničke knjižnice

vesna.spac@vef.hr

Komisija za tehničke knjižnice **okuplja knjižnice u privredi, tehničkim institutima i fakultetima**. Ova Komisija tijekom zadnjih dvadeset godina doživjela je i doživljava najdramatičnije promjene. Privatizacija gospodarskih subjekata dovela je do **zatvaranja niza knjižnica**, opstala je samo nekolicina. Njihov opstanak može se prvenstveno zahvaliti „dokvalifikaciji“ knjižničara koji u njima rade. Oni su **proširivali i proširuju svoj djelokrug rada**, svoja znanja i kompetencije. Njihova prilagodljivost u takvom dinamičnom okruženju važan je čimbenik opstanka knjižnica.

Knjižničari postaju **edukatori, dio su izdavačkog programa ustanove, prikupljaju podatke važne za rad djelatnika i ustanove**, „kolekcionari“ su radova djelatnika i vizionari kada se radi o potrebama korisnika. Ima li većeg izazova za knjižničare od ovo-

ga? Knjižničari se pri tome služe tehnikama i tehnologijama, usvajajući uvijek nove. Stalno stručno usavršavanje ovdje dobiva i pravo značenje.

U vremenima sve slabijeg financiranja, **međuknjižnična posudba i suradnja** postaju imperativ dobrog poslovanja i dobre usluge knjižnice. Kako se radi o tehničkim knjižnicama, **prihvatanje novih tehnologija je na nešto višoj razini** zahvaljujući tehnološki naprednijim matičnim ustanovama. Problemi su vrlo slični problemima ostalih knjižnica - konstantno rezanje sredstava i osoblja, često nerazumijevanje matične ustanove te nepostojanje sugovornika u Ministarstvima (osim u Ministarstvu kulture i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa. No, pored svih problema, najveća prednost knjižnica je i dalje to što one znaju kako doći do potrebnih informacija i što se optimalno prilagođavaju novim uvjetima funkcioniranja. A u kakofoniji informacija i sve većem tehnološkom napretku, tehničke knjižnice su ipak potrebne istraživačima u svojim ustanovama i stoga vjerujemo da će opstati i prosperirati u budućnosti.

Razgovor s Darijom Čaletom, predsjednicom Komisije za muzejske i galerijske knjižnice

Darija Čaleta

Središnja knjižnica Hrvatskog prirodoslovnog muzeja

darija.caleta@hpm.hr

razgovarala i priredila Andrea Božić

Novosti: Komisija za muzejske i galerijske knjižnice, kao što joj i ime kaže, okuplja knjižnice smještene u tim ustanovama. Imamo dojam da ste jedina grupa koja ne bilježi pad broja knjižnica, već naprotiv javno dostupne postaju knjižnice i zbirke za koje do nedavno nismo ni znali da postoje. Smatrate li da raste svijest o

vrijednosti te baštine ili je to samo privid?

DČ: Komisija za muzejske i galerijske knjižnice koja djeluje unutar Sekcije za visokoškolske i specijalne knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva osnovana je 1998. godine. Iste godine stupio je na snagu i *Zakon o muzejima* (NN 142/98) u kojem se prvi put među stručnim djelatnicima muzeja spominju i knjižničari (čl. 37. i 40). Zakonom propisano zapošljavanje visokoobrazovanih stručnjaka u muzejskim i galerijskim knjižnicama te aktivan rad naše Komisije u proteklih petnaestak godina urodili su plodom – **knjižnično poslovanje u muzejskim knjižnicama podignuto je na visoku profesionalnu razinu**, muzejski i galerijski knjižničari aktivno sudjeluju na knjižničarskim skupovima prezentirajući svoje vrijedne fondove, sudjeluju i u njihovoj organizaciji (npr. Simpozij *Knjiga u muzeju* koji je organizirao Muzejsko-dokumentacijski centar 2011. godine, Okrugli stol *Registracija*

Broj 62, travanj 2014.

knjižnične građe u baštinskim ustanovama u okviru 38. skupštine HKD-a čiji je suorganizator bila naša Komisija i dr). **Izložbenom i publicističkom aktivnošću naših knjižničara** također se skreće pozornost javnosti na građu koju posjedujemo i čuvamo. Zbog svega navedenoga, ali i zbog novih zakona i pravilnika o registraciji i zaštiti vrijedne knjižnične građe možemo reći da nije riječ o prividu: **u društvu uistinu raste svijest o vrijednosti naše kulturne baštine**. Na kraju svakako treba napomenuti da i danas, nažalost, brojni muzeji i galerije u Hrvatskoj nemaju knjižničare među svojim stručnim osobljem. Nadamo se da će se i to s vremenom promijeniti.

Novosti: Što su najveći budući izazovi knjižnicama koje okuplja Komisija?

DČ: Umrežavanje knjižnica – izrada jedinstvenog *online*-kataloga muzejskih i galerijskih knjižnica s kojim bi svi naši fondovi bili jednostavno pretraživi i dostupni korisnicima, daljnji **razvoj našeg poslovanja u skladu s novim i raspoloživim tehnologijama** (digitalizacija i *online*-prezentacija naše građe), rješavanje problema preventivne zaštite i restauriranja knjižnične građe, registracija i valorizacija naših fondova kao kulturnog dobra RH, izrada nacionalne strategije razvoja specijalnih knjižnica...

Novosti: Kako je tehnološki napredak promijenio vaš način rada? Koliko primjenjujete nove tehnologije za prezentaciju i zaštitu vrijedne građe?

DČ: Stanje se razlikuje od knjižnice do knjižnice – iako nam je svima zajednička težnja da unaprijedimo svoje poslovanje i postignemo veću dostupnost i vidljivost naših fondova kako u matičnim ustanovama tako i u široj zajednici. Digitalizacija knjižnične građe i njeno prezentiranje u mrežnom okruženju omogućava da ta građa postane vidljiva, pretraživa i dostupna krajnjem korisniku, pri čemu se fizičke jedinice knjižnične građe štite od propadanja. Zbog nedostatka financijskih sredstava i često neadekvatne i slabe informatičke podrške u matičnim ustanovama **većina nas još uvijek nedovoljno koristi nove tehnološke** mogućnosti za obradu, prezentaciju i zaštitu vrijedne knjižnične građe. No kako se svijest o važnosti primjene novih tehnologija i u muzejskoj i u knjižničarskoj struci sve više razvija, **očekujemo pozitivne pomake u skoroj budućnosti**.

Novosti: Koliko su vaše knjižnice ispred ili iza matičnih institucija u primjeni novih tehnologija i usluga temeljenih na novim tehnologijama?

DČ: I ovdje se stanje razlikuje od knjižnice do knjižnice, u nekim institucijama knjižnice su naprednije u primjeni novih tehnologija i usluga temeljenih na njima, negdje zaostaju – no možemo zaključiti da je većina muzejskih i galerijskih knjižnica u ravnopravnom položaju u odnosu na ostale odjele matičnih institucija u primjeni novih tehnologija i usluga temeljenih na njima.

Novosti: Što vidite kao jaku osobinu svojih knjižnica, a što smatrate da treba promijeniti?

DČ: Jaka osobina muzejskih i galerijskih knjižnica su njihovi neprocjenjivo **vrijedni knjižnični fondovi** koji su snažna potpora u radu matičnih ustanova, ali i srodnih znanstvenih i obrazovnih institucija. Potrebno je promijeniti stav javnosti, ali i matičnih ustanova prema muzejskoj knjižnici kao pomoćnom sredstvu isključivo muzejskih djelatnika. Stoga je potrebno **dalje raditi na promidžbi i afirmaciji muzejskih knjižnica** i njihovih fondova, te na **primjerenijem pozicioniranju muzejskih i galerijskih knjižničara unutar matičnih ustanova** što oni svojim znanjem, sposobnostima i marom uistinu zaslužuju.

Novosti: Hvala lijepa na razgovoru!

O arhivskim knjižnicama

Alisa Martek

načelnica Knjižnice Hrvatskog državnog arhiva

amartek@arhiv.hr

O arhivskim knjižnicama malo se zna. Knjižnice u arhivima nastaju i razvijaju se usporedno s arhivskim ustanovama; isprva kao male priručne zbirke službenih propisa i općih priručnika, a potom kao organizacijske jedinice u sastavu arhiva s manje-više precizno utvrđenim funkcijama, pravilima o načinu poslovanja i sl. U arhivskom sustavu Republike Hrvatske danas djeluje **19 državnih arhiva**. U svima djeluje čitaonica arhivskog gradiva u sklopu koje se može koristiti i knjižna građa. Samo je **u četiri arhiva zaposleno stručno knjižničarsko osoblje, a u tri arhiva je knjižnica posebna ustrojbeno jedinica**. Unatoč tome ova sinergija arhivista i knjižničara uspješno djeluje u Radnoj grupi za arhivske knjižnice pri nacionalnoj Savjetodavnoj arhivskoj službi.

Prva knjižnična građa koja se u arhivima pojavljuje veže se uz razna izdanja zakonskih propisa i pravno-povijesne priručnike, opća povijesna djela te djela iz pomoćnih povijesnih znanosti, gdje je do nedavno svrstavana i arhivistika. Postupno zbirke uključuju djela iz srodnih humanističkih i društvenih disciplina koja obrađuju pojedine segmente života i rada okruženja u ko-

jem arhiv djeluje, sadrže podatke o pojedinim događajima i osobama iz nacionalne i lokalne povijesti. Tako arhivske knjižnice čuvaju građu koja je potrebna djelatnicima arhiva za njihov stručni i znanstveni rad te svim istraživačima-korisnicima u arhivima. Knjižnica Hrvatskog državnog arhiva najveća je arhivska knjižnica u Republici Hrvatskoj čiji fond broji oko 160 000 naslova. Stanje u ostalim arhivskim knjižnicama u Hrvatskoj je raznoliko. Veličina fondova varira od malih knjižnica sa oko 1 000 naslova do većih knjižnica s oko 50 000 naslova.

Za više informacija o arhivskim knjižnicama u Hrvatskoj te kompetencijama knjižničara Uredništvo *HKD Novosti* preporučuje članak A. Martek, „Znanja i vještine knjižničara u specijalnim arhivskim knjižnicama na primjeru Knjižnice Hrvatskog državnog arhiva“ // *Arhivski vjesnik* 52 (2009), str. 171-182, <http://hrcak.srce.hr/47702>.

(NE)komercijalne specijalke

Andrea Božić

voditeljica Edukacijsko-informacijskog centra Saponia d.d.

andrea.bozic@saponia.hr

U neka, ne tako davna vremena gotovo svako veliko poduzeće u Hrvatskoj imalo je svoju knjižnicu. Osim stručne literature, nudili su i beletristiku i lektiru. Uz to, kolektivno učlanjivanje radnika u gradske knjižnice i plaćanje kolektivnih članarina bilo je uobičajeno. Zvuči utopijski, zar ne? Pogotovo iz današnje perspektive

kada je **specijalnih korporativnih knjižnica** koje su u Upisniku knjižnica Ministarstva kulture, a rade, **samo šest**.

Privatizacija društvenih poduzeća devedesetih dovela je do masovnog **zatvaranja stručnih knjižnica, čak i u poduzećima koja su preživjela pretvorbu** i nastavila raditi. Kvaliteta rada i uspješnost nije značila opstanak – najbolji primjer je izuzetno jaka knjižnica Plive – mjesto gdje su nas vodili da se uvjerimo kako radi jedna moderna, uspješna, specijalna knjižnica koja je prva krenula s upravljanjem znanjem i stvaranjem portala za upravljanje znanjem u organizaciji. Nje više nema – fondovi su razdijeljeni, djelatnici su se raspršili – neki su prešli u druge odjele, neki u druge tvrtke, a neki na burzu. Nema više niti knjižnice Željezare Sisak – fondove i osoblje preuzeo je Metalurški fakul-

Broj 62, travanj 2014.

tet. Pojedine su se samo ugasio – Belišće, Sirela...

„Posljednji Mohikanci“ su knjižnice 3. maja, INA-e, KONČARA, Podravke, Saponije i Zvijezde. I svi imaju istu priču – smanjenje nabave, povećavanje sive literature (neobjavljena građa, primjericice izvještaji, radni materijali i sl.) te pojačano korištenje *online*-izvora, i to isključivo onih za koje se pokazuje dobar povrat investicije (eng. kratica ROI = povrat investicije – mora biti dokazano da su kupljeni izvori stvarno iskorišteni za stvaranje dodane vrijednosti u poduzeću), borba za svaku kunu te **preuzimanje dodatnih zadaća** koje ponekad baš i nemaju neke veze s knjižničarstvom. Primjerice, briga za arhivu, edukacija korisnika, održavanje web-stranica ili portala za upravljanje znanjem, digitalizacija dokumentacije ili zadovoljavanje zahtjeva raznih normi koji se odnose na pristup i kolanje informacija i kompetencije zaposlenika.

Radi se o knjižnicama s malim brojem zaposlenika i velikim opsegom posla, pa nema specijalista – svi su stručnjaci za nabavu, obradu, rad s korisnicima, a uz to su arhivisti, edukatori, često informatičari, no prije svega marketinški stručnjaci, jer **sve vrijeme moraju dokazivati svoju isplativost i korist upravi poduzeća**. Nekima se čak u nazivu odjela ili radnog mjesta nigdje niti ne spominje knjižnica, a u opisu poslova knjižničarski poslovi su navedeni uz čitav niz drugih zadaća koje obavljaju. Razgovor s kolegicama pokazuje ujedno koliko smo različiti – **jedni su smješteni unutar odjela marketinga, drugi unutar razvojnog odjela, treći u odjelima općih/pravnih poslova**. Mi smo informacijski specijalisti, voditelji centra INDOK, edukacijsko-informacijskog centra, upravitelji sadržaja... stručni suradnici za informacije, *competitive intelligence* specijalisti. No posao nam je svima isti – našim korisnicima pružiti potrebne informacije u najkraćem mogućem roku kako bi oni mogli završiti projekte na kojima rade i stvoriti konkretnu dobit poduzeću. Prikupljamo informacije o novim tržištima, proizvodima, sirovinama, trendovima, zakonima, obrađujemo i sažimamo te prosljeđujemo dalje. Ne nabavljamo samo na zahtjev korisnika, već ponekad glumimo čitače misli i kopamo unaprijed – **najava ulaska u neki projekt u dogleđno vrijeme dovoljna je da počnemo polako prikupljati informacije i tražiti vjerodostojne izvore**, jer često ono što nam treba nije u časopisima, knjigama ili službenim publikacijama, već trebamo znati čitati između redova i iskopati potrebnu informaciju kako god znamo. Tu pogotovo dolazi do izražaja održavanje dobrih odnosa ne samo s knjižničarima u drugim tipovima knjižnica već i s djelatnicima raznih državnih ureda i drugih tvrtki, kao i korištenje mogućnosti međuknjižnične posudbe. **Naše**

usluge su od „možda jednom zatreba“ preko „točno na vrijeme“ prešle u fazu „prije nego zatreba“. Upravo zbog toga smo preživjeli. Bar za sada...

Što nam donosi budućnost? Još više novih tehnologija i više podataka koje treba filtrirati i obraditi za krajnje korisnike, pružanje novih usluga kroz nove medije i kanale, jačanje suradnje s informatičarima i drugim odjelima, no u biti osnova ostaje ista – omogućiti korisnicima pristup potrebnim informacijama na djelotvoran i isplativ način. No, dok ne bude postojala neka baza podataka koja sadrži apsolutno sve što našim korisnicima treba u radu, koja će biti jednostavna za korištenje poput Googlea i neće imati ograničenja vezana uz autorska prava, specijalna korporativna knjižnica će opstati. Naravno, uz konstantno učenje, prilagođavanje i praćenje svih potreba korisnika kako bismo na vrijeme odgovorili na njihove zahtjeve. Jer prvi put kad nećemo, možemo očekivati **ključ u bravu**.

Jedna posebna specijalka - razgovor s Nadom Avakumović, voditeljicom INDOK-centra KONČAR - Instituta za elektrotehniku

Nada Avakumović

voditeljica INDOK odjela KONČAR – Institut za elektrotehniku

navak@koncar-institut.hr

razgovarala i priredila Andrea Božić

Novosti: Možete li ukratko predstaviti svoju knjižnicu?

NA: Knjižnica u KONČARU ima dugu tradiciju. Već od samog osnutka poduzeća, osnovana je i 1946. godine stručna knjižnica, a osnivanjem Elektrotehničkog instituta 1961. godine, djeluje pod okriljem Instituta kao INDOK centar. Nakon stečaja 1990. i pokretanjem novog instituta pod nazivom KONČAR

– Institut za elektrotehniku, INDOK odjel i dalje postoji kao **informatijski centar koji obavlja informacijsko-dokumentacijsku i knjižničnu djelatnost** za djelatnike Instituta, zaposlenike društava Grupe KONČAR, znanstveno-nastavno osoblje i studente Tehničkog veleučilišta u Zagrebu te širu znanstvenu i stručnu zajednicu.

Registrirani smo pri Ministarstvu kulture kao specijalna knjižnica u sastavu koja pokriva područje prirodnih i tehničkih znanosti. Trenutno je u INDOK odjelu zaposleno **troje djelatnika**.

Novosti: Kakav je vaš status unutar matične ustanove? Koliko vam odnos s korisnicima pomaže u argumentaciji prema Upravi vezano uz borbu za proračun knjižnice?

NA: Organizacijski smo smješteni u **Službu kvalitete, informatike**

i **INDOK-a** i imamo veoma dobru komunikaciju s Upravom. Nabava Instituta obavlja se preko elektroničkog sustava unutar kojeg Uprava na zahtjev pojedinih zavoda odobrava naručivanje. Na taj način Uprava i kontrolira predviđena te utrošena sredstva za sve potrebne dokumente za Institut, kao što su norme, knjige, članci i dr., a mi realiziramo te zahtjeve i evidentiramo nabavljenu građu.

INDOK odjel temeljem interesa korisnika, zaposlenika Instituta, predlaže Upravi godišnju pretplatu časopisa, obogaćivanje referentne zbirke i literaturu vezanu za poslovanje odjela.

Na bazi ugovora o suradnji na području informacijsko-dokumentacijske djelatnosti, obavljam usluge nabave potrebnih dokumenata i za druga društva Grupe KONČAR na njihov zahtjev.

Novosti: Vaša tvrtka je tehnološki napredna i s jakim istraživačkim centrom. Kakva je primjena novih tehnologija u knjižnici? Jeste li napredniji od ostatka tvrtke, u rangu s njima ili zaostajete?

NA: **Bili smo među prvim „kompjuteriziranim“ knjižnicama na ovim prostorima** još davne 1987. godine, kada je jedno od prvih 17 računala koje je dodijelilo knjižnicama tadašnje Ministarstva znanosti pripalo INDOK odjelu Instituta. Prva internetska veza u Institutu 1994. godine uspostavljena je upravo s tog računala, a prva *web*-stranica Instituta napravljena je u suradnji informatičara i suradnika INDOK odjela.

Nastojali smo i nastojimo sudjelovati u svim novim projektima na nacionalnom nivou te smo se uključili 1995. godine na samom početku u projekt *Sustav znanstvenih informacija RH – tematski podsustav Prirodoslovlje*, a 2011. godine u projekt *Integriranog knjižničnog sustava Zagrebačkog sveučilišta* te **sudjelujemo u svim inicijativama kojima se teži unapređenju knjižničarskog poslovanja i stručne zajednice**.

U cilju što bolje dostupnosti našeg fonda važnog za djelatnost zaposlenika Instituta, uspostavili smo 2010. godine **digitalni institucijski repozitorij** na platformi *Microsoft Share Point Servera*, koji zbog svog sadržaja mora biti zatvoren za širu zajednicu (dokumenti koji su rezultat razvojno-istraživačke djelatnosti naših djelatnika te ostala građa koja podliježe autorskom pravu).

Krenuli smo prvo s **digitalizacijom normi** (što je to norma proči-

Broj 62, travanj 2014.

tajte na stranicama Hrvatskog zavoda za norme, <http://www.hzn.hr/default.aspx?id=147>, op. ur.) jer smo ustanovili da su norme velikim dijelom potrebne djelatnicima više zavoda i na taj način ih učinili dostupnim svima, a ujedno smo uštedjeli značajna institutska sredstva jer se ne dupliciraju narudžbe (znamo da su norme veoma skupe, a mi godišnje nabavljamo jako puno normi). Istovremeno smo počeli s **digitalizacijom fonda najstarijih razvojno-istraživačkih radova** koje moramo sačuvati od zuba vremena.

Projekt je pokrenut s minimalnim sredstvima za opremu i softver uz dodatni angažman djelatnika INDOK odjela.

U ovom trenutku naš **digitalni repozitorij** sadrži 1 956 važećih normi, bazu od 10 388 razvojno-istraživačkih radova, od toga 407 digitaliziranih, 145 kompletnih zbornika radova sa skupova u cjelovitom tekstu, 277 elektroničkih knjiga, 2 043 elektroničkih članaka, 151 najnoviji objavljeni rad naših suradnika, ocjenke radove te digitalizirane članke iz časopisa *KONČAR Stručne informacije*, koji je Institut izdavao 1954. – 1989. godine.

Svakim danom obogaćujemo našu elektroničku riznicu novim digitalnim i digitaliziranim sadržajima te o novostima kontinuirano obavještavamo zaposlenike Instituta i druge korisnike iz društava Grupe KONČAR putem elektroničke pošte.

Trudimo se biti na visokom nivou u primjeni novih tehnologija i mislim da smo dosta napredni u svojoj sredini, iako u Institutu danas svaki zaposlenik ima svoje računalo, a mnogi dva i više, tako da se moramo prilagođavati svojim korisnicima, njihovim očekivanjima i navikama.

Novosti: Što smatrate najvećim izazovom za svoju knjižnicu u idućem razdoblju? Koji će biti najveći izazovi za specijalne knjižnice?

NA: Davno smo postali svjesni da se ne možemo ponašati kao klasični knjižničari, da moramo svaki dan **argumentirati razlog svojeg postojanja** i **biti na usluzi svojim korisnicima** na taj način da sa najmanje truda i utrošenog vremena dođu do potrebnih

informacija i dokumenata.

To je naša misija i mislim da zaposlenici svake specijalne knjižnice moraju razmišljati na taj način. Osim toga, mi **nismo samo knjižničari** jer sudjelujemo i u drugim djelatnostima koje nisu „knjižničarske“, kao što su organizacija izrade promidžbenih materijala, održavanje institutskog web-sučelja i sve drugo za što Uprava smatra da smo u stanju napraviti.

Još aktivnijim sudjelovanjem INDOK odjela u istraživačkom radu zaposlenika, u budućnosti želimo još više pridonositi stvaranju novih vrijednosti i uspjeha u poslovanju Instituta i Grupe KONČAR.

Novosti: U knjižnicama je sve više usluga temeljenih na primjeni novih tehnologija – repozitoriji, e-učenje, intranet, web 2.0, portali, aplikacije za pametne telefone... Što mislite, kako to utječe na rad knjižnica?

NA: Sve to što ste nabrojali će sigurno utjecati i utječe na budućnost knjižnica i informacijskih središta uopće. Mi već djelujemo u tom okruženju, prilagodili smo svoje poslovanje novim tehnologijama i nastojali iskoristiti prednosti koje nam pružaju, a to je prije svega **moćnost brzog pristupa kvalitetnim informacijama** jer to je prvi kriterij svakog današnjeg korisnika. Osim toga, današnje komunikacijske tehnologije nam omogućavaju **brzo pojedinačno informiranje korisnika**, a to znači da brinemo o njihovim potrebama i da nas oni zaista trebaju.

Novosti: Knjižnice danas – što smatrate našom najboljom osobinom, a što bismo morali što prije izbaciti iz naših glava i ponašanja?

NA: Kao što sam spomenula, treba izbaciti iz glava zastarjele predodžbe o knjižnici, gdje dolaze ljudi koji trebaju naše usluge i fond, a mi sređujemo zbirke po policama (većinom tiskane), posuđujemo im građu i da je to naše najvažnije poslanje.

Na sreću, do sada je većina nas u ovoj struci **pokazala da smo otvoreni i spremni za nova znanja i izazove** te da smo u stanju i s veoma malo sredstava, ali s velikim entuzijazmom, ostvariti projekte na korist cijele knjižničarske zajednice i društva uopće.

Novosti: Zaboravite da ste knjižničar na trenutak i kažite kako se Vi služite knjižnicom, kako tražite i pristupate informacijama?

NA: Ne mogu se staviti u ulogu samo korisnika jer sam predugo u tom poslu, više od trideset godina, ali danas svi korisnici koji nam se obraćaju kažu da su prvo „proguglali“ internet pa kad dobiju ogromnu količinu informacija, ali vrlo malo konkretnog

sadržaja, sjete se knjižnice te pretraže sami fond ili nam se obrate putem elektroničke pošte, a mi, informacijski stručnjaci, im tada još pretražimo dostupne komercijalne elektroničke izvore, kako bi došli do potrebnih kvalitetnih informacija i sadržaja.

Sve manje naših korisnika dolazi osobno u prostor knjižnice radi upita, dolaze samo kada trebaju posuditi tiskanu građu.

Upravo u tom svjetlu mi knjižničari trebamo promišljati o našim uslugama na način koji nam omogućavaju nove tehnologije, novi trendovi u znanosti i pristupu informacijama (otvoreni pristup) i u tom okruženju unapređivati djelatnost knjižnica i informacijskih središta.

Novosti: Hvala lijepa na razgovoru!

Edukacijsko-informacijski centar Saponia d.d.

Andrea Božić

voditeljica Edukacijsko-informacijskog centra Saponia d.d.

andrea.bozic@saponia.hr

Knjižnica u Saponiji osnovana je 1964. godine kao odjel unutar Instituta. Do sredine devedesetih godina prošlog stoljeća bila je prvenstveno **servis Instituta i Proizvodnje** (odjela u Saponiji), no uvođenjem novih usluga vezano uz pretraživanja baza podataka, prikupljanje informacija o stranim tržištima, rezultata istraživanja tržišta i pripremanje izvještaja za Upravu, promjenama u zakonodavstvu, zahtjevima za primjenom novih metoda rada, knjižnica je polako, ali sigurno postajala **servis kojim su se sve više služili i drugi odjeli u Saponiji**.

Početkom 2003. knjižnica je izdvojena iz Instituta i pripojena

Odjelu pravnih i općih poslova. Istovremeno, događale su se i druge organizacijske promjene vezane uz bolje prilagođavanje zahtjevima tržišta. **Knjižnica je prerasla u Edukacijsko-informacijski centar** – mjesto na kojem se organiziraju sva veća obrazovanja i nabavlja literatura potrebna za obnovu ili stjecanje novih znanja. U suradnji s direktorima donosi se godišnji plan „in-house seminara“, planiraju se obuke internih nadzornika za sustav upravljanja okolišem, poduka djelatnika za rad na računalima, nabavlja se literatura koja se koristi za samoučenje – rade se procjene kada je potrebno organizirati pojedine tečajeve, a kada je dovoljno osigurati knjigu ili priručnik za korisnike.

Integrirani sustav upravljanja kvalitetom i okolišem pretpostavlja da postoji plan obrazovanja, da su svi djelatnici poučeni za ono što rade, da svi imaju pristup svim zakonima, propisima i literaturi prema kojoj obavljaju svoj posao, da postoje ažurirane liste važećih zakona i propisa s područja zaštite okoliša i procjene utjecaja na okoliš. Taj dio sustava je pod nadzorom Edukacijsko-informacijskog centra i prilikom potvrdbene neovisne ocjene provjerava se to područje. **Klasično knjižnično poslovanje post-**

Broj 62, travanj 2014.

lo je samo dio rada **Edukacijsko-informacijskog centra**. Korisnici su poučeni za samostalno pretraživanje baza, a knjižničar uskače kod zahtjevnijih stvari, odnosno kad korisnici ne uspiju sami nešto naći. Kod većih projekata, primjerice, knjižničar radi preliminarna pretraživanja.

Na zahtjev korisnika naručuju se knjige i priručnici, norme i patenti, a časopisi za iduću godinu naručuju se u dogovoru s knjižničnim odborom. Neprestano se provjerava stanje na području propisa i zakona, ažuriraju liste propisa, a djelatnici imaju obvezu sami provjeravati je li na listi što novo – postoji mogućnost primanja obavijesti putem softvera GroupWise o svim promjenama dokumenta koji sadrži potrebne informacije – u ovom slučaju Lista zakonskih i podzakonskih akata – ako obavijesti nema, nema potrebe za otvaranjem dokumenta.

Poučavanje je razrađeno ovako: služba zaštite na radu skrbi o poučenosti radnika za rad na siguran način, skrbi o tome da su naučili raditi za strojem kojim rukuju kao i o tome da posjeduju certifikate koje zahtijeva zakon za rad na određenim radnim mjestima. **Edukacijsko-informacijski centar** u suradnji s direktorima i predstavnikom uprave za kvalitetu **donosi godišnji plan obrazovanja**, koji NE obuhvaća dio vezan uz siguran rad, budući da taj segment pokriva služba Zaštite na radu. Direktori imaju pravo i obvezu slanja svojih djelatnika pojedinačno na seminare

vezane neposredno uz rad (usvajanje novih analitičkih tehnika, primjena računovodstvenih i ostalih propisa, stručni kongresi i seminari), a **centar organizira „in-house“ seminare kojima se stječu znanja i vještine koje izravno unapređuju poslovanje**, obuhvaćaju veći broj ljudi i usmjereni su na ispunjavanje onog dijela norme vezanog uz trajno unapređenje poslovanja. **Organiziramo i obrazovanje svih djelatnika Saponije vezano uz uvođenje sustava upravljanja okolišem** (obuhvaćeno oko 80 % zaposlenika), kao i jednom godišnje obnovu znanja neovisnih ocjenitelja i rasprave o rezultatima neovisnih ocjena, problemima s kojima se neovisni ocjenitelji susreću i kako ih ispraviti. Takav složeni pristup unutar jedne službe ima prednosti u tome što se lakše mogu predvidjeti potrebe korisnika i zadovoljiti ih, posjeduje se uvid u sve segmente tvrtke i može se ponuditi bolja usluga. Ima i nedostatak: djelatnici Edukacijsko-informacijskog centra su svojevrsne „svaštare“, pa se uključuju u niz drugih projekata koji baš i nemaju neke veze s osnovnim poslovanjem, no takav problem najvjerojatnije imaju sve knjižnice u sastavu (“vi imate vremena, pa dajte to vi napravite”).

Knjižnica nije labirint! (O Knjižnici Goethe-Instituta Kroatien)

Snježana Božin

voditeljica Knjižnica Goethe-Instituta Kroatien

lib@zagreb.goethe.org

Knjižnica Goethe-Instituta u Zagrebu djeluje od 1976. godine, od kada je Institut otvoren na današnjoj adresi u Ulici grada Vukovara 64. **Knjižni fond trenutno obuhvaća oko 9 000 jedinica građe**, uglavnom na njemačkom jeziku, s **težištem na suvremenoj književnosti njemačkog govornog područja i materijalima**

za učenje njemačkog jezika te ponudi audiovizualnih medija. Korisnicima su na raspolaganju četiri računala s besplatnim pristupom internetu i bazama podataka te pisač i fotokopirni uređaj, a uz to u medijateci mogu pogledati film, slušati glazbu ili koristiti jedan od dva tableta koji su im na raspolaganju od početka 2014. godine. **Dječji kutak** opremljen je vrećama za sjedenje, a vrlo često ga koriste i studenti. Knjižnica ima oko 800 aktivnih korisnika (što znači da su barem jednom tijekom prethodne godine posudili jednu jedinicu građe: većinom su to **studenti, nastavnici i učitelji njemačkog jezika**, djeca i njihovi roditelji te zaljubljenici u njemački jezik i kulturu.

Glavnina građe, kako tiskane, tako i audio-vizualne, na njemačkom je jeziku, ali knjižnica redovito prati književnu produkciju u Njemačkoj i Hrvatskoj i svojim korisnicima nudi **prijevođe suvremenoj književnosti njemačkog govornog područja i materijalima**

menih autora njemačkog govornog područja na hrvatski te prijevode hrvatskih autora na njemački jezik. Korisnicima su u čitao-nici svakodnevno na raspolaganju **dva njemačka dnevna lista i jedan tjednik te desetak časopisa** različitih profila (politika i društvo, književnost, umjetnost, glazba, učenje njemačkog jezika, časopisi za djecu i mlade, časopis za roditelje, filozofija, menadžment) koji se mogu posuditi. Od siječnja 2014. godine Knjižnica je svojim korisnicima ponudila **posudbu elektroničkih knjiga i drugih medija** putem globalne platforme Goethe-Instituta tzv. *Onleihe* (online-posudba) i u suradnji s njemačkom tvrtkom *divibib GmbH*. Na svojim internetskim stranicama Knjižnica redovito objavljuje **preporuke za čitanje, gledanje i slušanje, novosti** iz njemačke knjižničarske scene na hrvatskom jeziku te informacije o svojoj ponudi i širokom spektru događanja koja organizira tijekom godine.

Naši korisnici i mi u knjižnici

Posljednjih godina, kako se mijenjala struktura korisnika, knjižnica je svoju ponudu ponovno približila djeci i mladima te njihovim roditeljima i nastavnicima. Tako uz pomoć volontera jednom mjesečno organizira **pričaonicu za djecu od četiri godine na njemačkom jeziku te radionicu za učenje njemačkog jezika** kroz igru, za djecu od pet godina – sve to pod nazivom *Dječja srijeda u knjižnici* (na slici). Za učenike koji uče njemački jezik i studente u ponudi je program pod nazivom *Knjižnica nije labirint!* koji obuhvaća **tematske radionice za razvoj informacijskih kompetencija**, čiji je cilj omogućiti učenicima i studentima upoznavanje sa stra-

tegijama pretraživanja knjižnične građe, samostalno pronalaženje i vrednovanje izvora (Wikipedia i Google nisu jedini izvori informacija!) te samostalnu prezentaciju dobivenih rezultata. Radionice su besplatne i uz prethodni se dogovor s nastavnicima organiziraju za učenike iz čitave Hrvatske.

Suradnja s partnerima u Hrvatskoj

Knjižnica Goethe-Instituta u Zagrebu može se osvrnuti na dugogodišnju vrlo plodnu suradnju s brojnim knjižnicama i knjižničarskim institucijama u Hrvatskoj. Jedna takva suradnja završila je i pravim pravcatim partnerstvom: 2006. godine Knjižnica je zagrebačkoj Knjižnici Vladimira Nazor donirala cijeli svoj fond dječje književnosti i književnosti za mlade, koji u skladu s međusob-

nim sporazumom svake godine dopunjuje, a suradnja dviju knjižnica odvijala se i odvija se kroz druge zajedničke projekte (izložbe, gostovanje ilustratora i pisaca za djecu i dr.).

Jedna od tema koja ima iznimno važno mjesto u radu knjižnice Goethe-Instituta je **poticanje čitanja te seminari i radionice za hrvatske knjižničare** pod vodstvom iskusnih njemačkih stručnjaka.

Tako je u posljednjih nekoliko godina organizirano niz događanja na tu temu, pri čemu osobito treba istaknuti konferenciju **Poticanje čitanja: njemačka iskustva i hrvatske perspektive u studenome 2012.** (na slici), koja je završila u pozitivnom ozračju i s nekoliko konkretnih inicijativa za poticanje čitanja u Hrvatskoj. Ovakva su događanja uvijek i

Broj 62, travanj 2014.

prilika za razmjenu iskustava s gostima iz Njemačke, te obično završavaju zaključkom kako hrvatske knjižnice, unatoč svim izazovima pred koje su posljednjih godina stavljene, itekako imaju što reći i pokazati. **Poticanje čitanja tema je i ovogodišnje, pete po redu subregionalne radionice** koju Knjižnica organizira u suradnji s knjižnicama Goethe-Instituta u Beogradu i Sarajevu, a za knjižničare iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske i Srbije, te dviju **RADIONICA na putu s Ute Hachmann, voditeljicom knjižnice iz Brilona, koje u lipnju i srpnju ove godine Knjižnica organizira u suradnji s knjižnicama u Pazinu i Koprivnici.** Uz poticanje čitanja, knjižnica je organizirala radionice i predavanja na brojnim stručnim skupovima u Hrvatskoj uz teme kao što su knjižnice za treću dob, novi koncepti knjižnica za mlade, marketing i menadžment knjižnica, PISA i uloga knjižnica za djecu itd. U organizaciji ovakvih događanja Knjižnica prije svega osluškuje potrebe svojih partnera u Hrvatskoj i u tom je smislu otvorena za suradnju u različitim područjima rada knjižnica.

Knjižnica je u sklopu Goethe-Instituta zadužena i za **poticanje prevođenja djela njemačkih autora na hrvatski jezik.** U posljednjih nekoliko godina izravno je poticanje prijevoda organizirano u sklopu mreže *Traduki*, čiji je član od 2013. godine i hrvatsko Ministarstvo kulture. Knjižnica je stoga odlučila organizirati radionice **koje su usmjerene na praktični aspekt prevođenja**, a u toj joj se namjeri pridružio i *Austrijski kulturni forum* u Zagrebu. Tako je ove godine održana druga zajednički organizirana radionica za mlade književne prevoditelje pod nazivom *Autor i njegov prevoditelj* (na slici). Posebnost radionice je ta što na njoj istovremeno gostuju po jedan autor ili autorica iz Njemačke i Austrije. Sudionici radionice, mahom studenti germanistike ili još neafirmirani prevoditelji koje zanima prevođenje književnosti, prevode tekstove tih autora i u sklopu radionice mogu s njima razgovarati o tekstu, što je idealno okruženje za rad književnih prevoditelja.

Uz poticanje prevođenja, Knjižnica aktivno sudjeluje u **organizaciji gostovanja njemačkih autorica i autora u Hrvatskoj**, u suradnji s partnerima kao što su Fraktura, FEKP, Festival svjetske

književnosti, Hiža od besid u Pazinu itd.

Otvorena vrata

Od 2012. godine Knjižnica i Institut svako proljeće otvaraju svoja vrata svim partnerima, prijateljima te sadašnjim i budućim korisnicima svih uzrasta pod motom **Kultura u zelenom@goethe.de.**

Ove će se godine Knjižnica ponovno uključiti u program **Noći knjige 2014.** te svojim korisnicima i ostalim zainteresiranima ponuditi raznovrstan, poučan i zabavan program: od potrage za blagom preko projekcije filma do noćnog književnog kviza. Cilj je otvoriti vrata Knjižnice svima

onima koji su oduvijek željeli zaviriti u nju.

Gotovo četrdeset godina Knjižnica Goethe-Instituta mjesto je na kojem se **okupljaju ljubitelji njemačke kulture i njemačkog jezika.** Tijekom svih tih godina kroz nju su prošli i u njoj su boravili brojni studenti, znanstvenici, nastavnici i učitelji, strastveni čitači i mali slušači. Struktura korisnika Knjižnice s vremenom se promijenila, a s njima i sama Knjižnica: ona više nije samo mjesto na kojem se mogu čitati i posuditi knjige i časopisi na njemačkom jeziku, nego i mjesto za razgovor, brzu kavu između dvaju predavanja, mjesto za slušanje glazbe i surfanje, mjesto na kojem se čitaju i pričaju priče i na kojem se uči njemački jezik, prostor za nastavnike, studente i učenike na kojem će naučiti kako u labirintu medija i informacija pronaći pravi put.

Specijalni knjižničari, usredotočimo se (!) ili kako za- držati utjecaj

priredila **Andrea Božić**

*** Tekst je prilagođen prema materijalima s predavanja dostupnima na stranici http://www.slideshare.net/slideshow/embed_code/18593411.

Prema Stephenu Abram, knjižničaru, konzultantu, blogeru koji piše o knjižničnim strategijama, marketingu, novim tehnologijama i usklađivanju s potrebama korisnika, **praćenje sljedećih deset trendova u (specijalnom) knjižničarstvu jest upravo ono što će vašeg fićeka od knjižnice pretvoriti barem u audi.**

Ako ste pažljivo pročitali temu ovoga broja, primijetit ćete da ove smjernice, iako *američki obojene*, i nisu baš toliko udaljene od naše (hrvatske) prakse (nešto više u komercijalnim specijalkama, a nešto manje u javnim). Kako biti vidljiviji unutar organizacije, nametnuti se svojim znanjima i uslugama kao ravnopravni sudionik u ostvarivanju općih ciljeva organizacije, a čak i više od toga – kako postati upravo nezamjenjiv *kotačić* u organizaciji muka je koju muče sve *knjižnice u sastavu*.

1. Upravljanje odnosima s korisnicima

- upoznajte strukturu svoje korisničke zajednice
- usredotočite se na procjenu njihovih korisničkih potreba
- postavite konkretne ciljeve (specifične, mjerljive, dostižne, relevantne, vremenski određene)
- postavite prioritete: ako radite sve i služite svima vjerojatnije je da ništa nećete postići
- stvarajte partnerstva koja nose dodanu vrijednost

2. Zaposlenička računalna mreža (intranet) i e-usluge od presu-

dne su važnosti

- nudite mobilne usluge
- ne zaboravite važnost dobrih sadržaja
- povežite se s arhivsko-dokumentacijskim službama u svojoj organizaciji kako biste korisniku osigurali baš ono što on treba
- usluge moraju biti smislene i pristupačne

3. Strategije poučavanja korisnika/zaposlenika organizacije

- počnite nuditi tečajeve, potvrde i certifikate
- ponudite mogućnosti učenja nečeg sasvim novog, ne samo nadopune postojećeg znanja
- povežite se s drugim odjelima unutar organizacije
- potražite vanjska partnerstva, npr. s poznatim edukacijskim centrima ili školama

4. Poboljšajte svoje vještine poučavanja korisnika

- naučite kako steći nove korisnike i poučavati *online*
- poučavajte korisnike kako da uspješno koriste učenje *online* i kako da pretražuju *online*
- knjižničari u visokoškolskim (akademske) knjižnicama trebali bi prvenstveno biti usmjereni na poučavanje i pomoć korisnicima pri istraživanju, a tek potom na samu knjižnicu, odnosno fond
- naučite se prilagođavati raznim sustavima, načinima i metodama (npr. pretraživanja, klasifikacije, učenja, itd...)
- nudite savjete i preporuke korisnicima, budite im na usluzi svojim znanjem i iskustvom
- upoznajte strukturu zaposlenika kako biste odabrali što bolji pristup

5. Iskustveni pristup korisniku (portal, programi, tečajevi koji

Broj 62, travanj 2014.

nude ugodno iskustvo)

- dodajte virtualna nova iskustva svojim postojećim knjižničnim zbirka
- budite mobilni do krajnjih granica
- usmjerite se na upravljanje stvarnim i virtualnim odnosima s korisnicima
- počnite od edukacijskih i istraživačkih područja u kojima ste najbolji
- nemojte to raditi sami, povežite se s drugima, tražite partnerstva koja stvaraju dodanu vrijednost
- vodite brigu o budućem razvoju i održivosti onoga što nudite korisnicima
- tražite ponavljajuće elemente koje možete više puta iskoristiti

6. Brendirajte svoju knjižnicu

- dodajte novu dimenziju pojmu *knjižničara*
- promovirajte sebe i svoj tim
- brendirajte svoje programe
- riskirajte kako biste privukli pozornost
- proširite svoj izgrađeni brend i izvan granica knjižnice, neka on bude prisutan u svemu što radite
- idite i dalje od *informatorskog brenda* prema informiranju, stvaranju i društvenim kompetencijama

7. Usklađenost zbirki s potrebama korisnika

- ojačajte svoje zbirke u nekoliko strateških područja
- razvijte tzv. *hibridne strategije*, one moraju biti konzistentne, uključivati sve vrste i formate građe kao i knjižnične programe
- integrirajte virtualno i analogno

8. Repozitoriji na steroidima

- povežite knjižnični katalog, sve baze podataka i repozitorije svih vrsta s korisničkim sučeljima
- ponudite i suvremene repozitorije s vodičima kroz knjižnicu,

tečajevima, video-materijalima i sl.

- naučite razumjeti pedagogiju i poučavanje u kontekstu studentskog iskustva i ciljeva poučavanja
- razmislite o partnerstvima koja uključiti knjižničare u obrazovne i istraživačke procese

9. Uklopljeno* i osobno

- *uklopljen* knjižničar može biti:
 - trener i učitelj
 - član tima
 - voditelj istraživanja
 - osobni knjižničar

10. Neugodan bonus ove priče – žrtvovanje

- nemojte ulagati vrijeme i novac u postojeće uspješne prakse, koncentrirajte se na buduće uspjehe
- učite iz neuspjeha
- NEMOJTE obezvređivati svoje vrijeme i trud
- pri procjenama uzmite u obzir sve uloženo (npr. vrijeme, trud, energiju), a ne samo materijalne troškove
- procjenjujte i nematerijalne uspjehe (kvalitetne međuljudske odnose, zadovoljstvo korisnika)

I za kraj – budite promjena koju želite vidjeti!

Više ideja ovog autora možete pronaći na stranici <http://stephenslighthouse.com/>

**embedded librarianship* – uklopljeno knjižničarstvo, *izlazak* knjižničara iz knjižnice, on postaje punopravan član nekog tima (nastavnog, istraživačkog, poslovnog...) i svojim ekspertnim znanjima informacijskog specijalista pomaže timu u ostvarivanju ciljeva pronalaženjem odgovarajućih informacija – vidi više u članku Carlson, Kneale, „Embedded librarianship in the research context“ // *College and research libraries*, 72(2011), 3, 167-170, <http://crln.acrl.org/content/72/3/167.full>.

PODTEMA: KNJIŽNIČNI PROGRAMI

Zaki: Mrežni katalog Knjižnica grada Zagreba

Rajka Gjurković-Govorčin

Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Božidara Adžije

rajka.govorcin@kgz.hr

Katalog Knjižnica grada Zagreba (<http://katalog.kgz.hr>) pruža slobodan pristup informacijama o građi koju posjeduje u svojim čitaonicama i otvorenim posudbenim prostorima knjižnica mreže. **Novo sučelje Kataloga** objavljeno u proljeće 2013. godine značajno pridonosi kvaliteti pretraživanja i vidljivosti zbirki.

Pronalaženje knjiga, glazbenih zapisa, elektroničke i ostale građe iz raznih zbirki knjižnica mreže brže je i, čini se, jednostavnije nego ikada. Izgrađene su i objavljene nove usluge. Primjerice, pristup cjelovitom sadržaju nekih publikacija *online*, potom izrada popisa pročitano, slanje te pohrana označene jedinice građe, popisa ili cijelog pretraživanja. Za knjižnični katalog to su značajne novosti.

Skupni katalog Knjižnica grada Zagreba

Knjižnice grada Zagreba stvaraju skupni katalog knjižnica koji objedinjuje kataloge i zbirke narodnih knjižnica u sustavu. Katalog okuplja više od 260 000 naslova, pruža podatke o statusu 2132 600 svezaka građe za sve svoje lokacije i zbirke.

Više od 21 200 klasifikacijskih oznaka, 280 600 preglednih zapisa nadziranih imena i naziva normativne baze knjižničnoga programa omogućuje pouzdano pronalaženje informacija posje-

titeljima Kataloga kojih je u 2013. godini bilo 273 720.

Podaci o fondu koji Katalog predstavlja dostupni su s poveznica-ma svojih sastavnica na mrežnome mjestu Kataloga, www.katalog.kgz.hr/pagesMisc/Katalog.aspx.

Katalog sadrži **bibliografske zapise obogaćena sadržaja**, anotacijom, slikom omota, preporukom za dalje čitanje ili glazbenim isječkom auditivne građe, kao i poveznicama koje omogućuju izbor oblikovanih informacija i usluga.

Za knjižničnu građu koju posjeduje u svojim fondovima može pružiti pristup cjelovitom sadržaju online: **Poveznice na Google books**, za rezultate pretraživanja koje sadrži Google books postavljena je poveznica i moguće je pregledavati sadržaj online; **Poveznice na Hrčak**, za rezultate pretraživanja čiji se cjeloviti online sadržaji nalaze na Hrčku, Katalog daje poveznice na Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske; **Cjeloviti sadržaj Digitalizirane zagrebačke baštine** (<http://kgzdz.arhivpro.hr/>), pretraživanje obuhvaća cjeloviti sadržaj digitalne reprodukcije knjiga, slikovnica, fotografija i razglednica, partitura i auditivnih zapisa, časopisa i rukopisa iz građe pohranjene u Gradskoj knjižnici Knjižnica grada Zagreba.

Novi je katalog integriran u knjižnični sustav te u potpunosti zamjenjuje prijašnji OPAC: jednostavnijim pretraživanjem, drugačijim alatima pronalaženja, integracijom digitalne građe, uslugama i preporukama vezanim uz knjižnične zbirke, kao i novim mogućnostima pohrane i razmjene podataka na webu.

Izrada

Novoobjavljeno sučelje kataloga ne nastaje kao implementacija novog softverskog proizvoda već se razvija unutar postojećeg sustava prema njegovim novim potrebama. Projekt Knjižnica grada Zagreba, *Digitalizirana zagrebačka baština*, postavio je 2009. pitanje vidljivosti digitalizirane građe u katalogu, a potreba daljnje izgradnje bibliografskog sustava i bolje vidljivosti zbirki i usluga u katalogu dovela je do planiranja izrade novoga sučelja, koje će privlačiti posjetitelje i koji će mu se redovito vraćati. Poslije izrade prve verzije, KGZ u suradnji s tvrtkom VIVA info 2010. godine objavljuje inačicu koju sljedećih 12 mjeseci ispitu-

Broj 62, travanj 2014.

ju i testiraju svi odjeli obrade i zbirke Knjižnica grada Zagreba. Razvojna inačica postavljena je 2011. za početnu stranicu kataloga. Sljedeće razdoblje obilježava intenzivan razvoj, izrada nove programske podrške, redizajn sučelja, izgradnja novih svojstava sustava, testiranja, ispitivanje i praćenje posjećenosti, vizualno preoblikovanje stranica.

Testna inačica u izradi predstavljena je u veljači 2013. kolegama iz knjižnica mreže KGZ-a, a u travnju voditeljima knjižnica u sustavu Zaki programa, te je Katalog je u proljeće, 24. travnja, na prijedlog Davorke Bastić, ravnateljice Knjižnica grada Zagreba, objavljen na mrežnom mjestu <http://katalog.kgz.hr>. **Sučelje sa svojstvima nove generacije knjižničnih kataloga 2013. godine zamjenjuje aplikaciju iz 2010.**

Po objavljivanju redizajniranog sučelja program razvoja Kataloga i dalje ostaje značajnim razvojnim planom.

Jednostavni alat i pomagala u pretraživanju

Čini se neophodnim izdvojiti sljedeća obilježja pomoći pretraži-

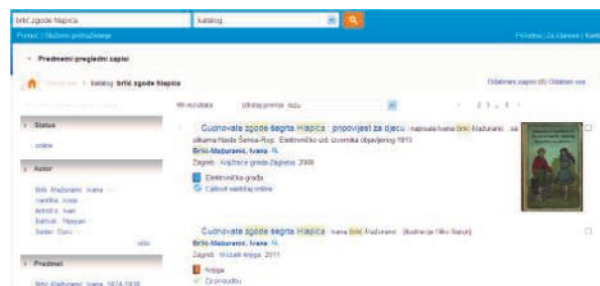
Vrsta građe	Jezik	Sadržaj
knjiga (195 863)	hrvatski (143 294)	Književnost (53 222)
članak (22 584)	engleski (32 080)	Glazba općenito (28 932)
audiotivna građa (19 951)	srpski (28 318)	Hrvatska književnost (27 787)
vizualna građa (9 534)	njemački (8 833)	Poljska (10 845)
notna građa (5 054)	francuski (3 360)	Opća povijest (8 625)
nakladnički niz (4 749)	latjanski (2 005)	Filmska umjetnost (8 208)
časopis/periodika (2 450)	bosanski (1 508)	Medicina (7 658)
elektronička građa (1 678)	slovenski (1 260)	Ekonomija / Ekonomska znanost (6 804)
tematski broj (1 502)	albanski (1 233)	Demografija / Sociologija (5 822)
grafička (415)	ruski (997)	Lingvistička i jezični (5 521)
novine (289)	ukrajinski (721)	Piano / Glazba znanost (5 159)
grafika (71)	latinski (556)	Odgovori i obrazovanje (5 135)
ostalo (49)	ukrajinski (406)	Psihologija (4 643)
kartografska građa (41)	vokalezični (344)	Povijest (4 227)
	češki (157)	Protokolarni / Temeljni znanja i kulture (3 889)
	makedonski (130)	Slikarstvo (3 513)
	poljski (130)	Crtačenje / Oblikovanje / Primijenjena umjetnost / umje

vanya izgrađena prema uzoru na posjećenija mrežna mjesta. Osnovni je **redak za upit** sa smislenim nizanjem rezultata. Polje za upis traženog upita i gumb Traži pokreće „jednostavno pretraživanje“ koje traži rezultate po svim bibliografskim podacima opisa jedinice građe u fondu. Potpomognuto je alatom **automatskog dopunjavanja**, pomoćnim načinom pretraživanja koje se pokreće upisom trećega znaka u redak za upis. Unosom dodatnih podataka popis se sužava, a pritiskom tipke miša na naziv u popisu otvaraju se rezultati pretraživanja za taj upit. Pretraživanje ne zahtijeva cijelu riječ. **Kraćenje** upisanog, inverzija riječi iz naziva, izostavljanje interpunkcije, **pogreške u pisanju** i navođenju velikog ili malog slova ne prekida pretraživanje stranicom s 0 rezultata. Provjerom napisanoga ispisuju se rezultati formulacijom „Jeste li tražili - - -“.

Razvoj je promijenio i način prikazivanja rezultata pretraživanja.

Prikazani zapisi pretraživanja nisu ograničeni zadanim brojem rezultata. Ispisuju se svi pronađeni rezultati, u skupinama po 20 na stranici. Dijelovi bibliografskog zapisa mogu poslužiti kao **pomagala za sužavanje**, biranje ili ograničavanje kada je pronađen velik broj zapisa. Rezultate pretraživanja moguće je izdvojiti s pomoću jednog ili više podataka (faseta): vrste građe, godine izdavanja, lokacije i zbirke u kojoj se građa čuva, sadržaja, jezika.

Posebna je pažnja posvećena **izradi bibliografskog sustava**, poboljšanju u preciznosti i točnosti pretraživanja, pristupanju informacijama potrebnih za pronalaženje, ispravnom nizanju rezultata pretraživanja prema izabranom pristupu upita, prikazivanju bibliografskih podataka te grafičkom oblikovanju različitih skupina bibliografskog opisa radi brže identifikacije katalogskih podataka.

Mogućnosti pretraživanja

Jednostavno je pretraživanje postavljeno za osnovno ili početno pretraživanje cijelog sadržaja kataloga. Uz upisni redak za pretraživanje ponuđen je izbor upita koji određuje i ograničava pretraživanje. Izbor polja obuhvaća sljedeće sadržaje:

- autor ili pronađeni naziv mora se nalaziti u podatku o odgovornosti bibliografskoga opisa. Obuhvaća individualne autore (fizičke osobe) i korporativne autore (korporativno tijelo) djela;
- naslov ili njegova zamjena, pretražuje naslove djela, usporadni, jedinstveni naslov, nadnaslov, podnaslove, naslov nakladničke cjeline, naslove pripadajućih i povezanih radova;
- predmetna odrednica – polje obuhvaća pretraživanje nadzranih predmetnih naziva; usvojene i neusvojene oblike za

osobne, korporativne i obiteljske oznake, stvarne naslove, geografske i etnografske oznake, oznake za opći pojam, vrijeme i oblik kao literarni ili fizički oblik nositelja sadržaja građe.

- klasifikacijska oznaka | sadržaj, obuhvaća oznaku ili riječi opisa klasifikacijske oznake naslova klasificiranog prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji.

Pronađeni izrazi pri početnom pretraživanju „katalog“ mogu se nalaziti u svakom polju opisa koji identificira jedinicu, i bibliografskom i zapisu normativne baze, a kako k tome početno pretraživanje proširuje upit kada postoje zapisi sa srodnim izrazima i neusvojenim oblicima naziva, Katalog na vrhu stranice rezultata pretrage omogućuje pristup preglednim zapisima autorskih i predmetnih odrednica, a za stvaratelje još i ikona povećala uz autorsku odrednicu kataložnog opisa.

Usluge

Jedna od korisnički najtraženijih usluga je **slanje zahtjeva za rezervaciju i posudbu**. Rezervaciju građe elektroničkom poštom posjetitelj može pokrenuti slanjem obrasca s pronađene jedinice u Katalogu. Usluga je dostupna svima, i onima koji još nisu članovi Knjižnica.

Vrlo posjećene usluge, *Najčitanije* i *Novo u knjižnicama*, smještene su u podnožju svake stranice.

Informacije o radnome vremenu i uslugama unutar knjižnica smještene su na početnu stranicu s jasnim prepoznavanjem Knjižnica i kontinuiranim osuvremenjivanjem sadržaja čiji slikovni prilozi potiču na pregledavanje online kataloga jednako kao i na pristup fizičkom prostoru zgrada knjižnica.

Zatim tu je **Kontakt**, usluga uspostavljanja kontakta elektroničkom poštom, dostupna na svakoj stranici u zaglavlju i podnožju Kataloga. Rast pristigle pošte i zahtjeva poticaj su razvoja sve raznovrsnijih i kvalitetnijih usluga. U usporedbi s danima prije objavljivanja prve testne inačice najposjećeniji je dan bilježio nešto više od 1 300 posjeta. Sada nisu rijetki dani s više od 4 000 posjeta, od čega jedinstvenih 49 %. U dvije minute (2:16), koliko traje prosječno pretraživanje mobitelom, pregledaju se tri (3,85) stranice.

Posjetitelji, vjerujemo, prepoznaju mrežno mjesto Kataloga te on postaje mjesto kojemu se rado vraćaju.

Predmetna obrada u programu Zaki

Marin Juraga

redaktor predmetnog kataloga KGZ-a

marin.juraga@kgz.hr

Predmetna obrada, odnosno sustav označavanja sadržaja dokumenata riječima prirodnog jezika nadziranom rječnikom i posebno strukturirane sintakse, u Knjižnicama grada Zagreba (u daljnjem tekstu KGZ) primjenjuje se prema *Pravilniku za predmetni katalog* autorica Dušanke Štrbac i Mirjane Vujić. Pravilnik je sastavljen na temelju dugogodišnje prakse Knjižnice Božidara

Adžije u predmetnom označavanju, te na temelju međunarodnih strukovnih smjernica. Svaka knjižnica koja koristi baze podataka KGZ-a i ulazi u sustav kooperativne predmetne obrade, prolazi, radi održavanja kontrole nad sustavom, određen broj sati edukacije. **Predmetnim analitičarima**, nakon završene edukacije, dodjeljuju se **ovlasti da mogu samostalno raditi na predmetnoj obradi** i sudjelovati u kreiranju baza normativnih datoteka. Edukaciju, organiziranje predmetne obrade, kao i redakturu predmetnog kataloga provodi **matična služba za predmetnu obradu** u Knjižnici Božidara Adžije. Osim KGZ-a, predmetna obrada, u skladu sa spomenutim *Pravilnikom* integrirana je u nekoliko knjižnica koje kao i KGZ koriste knjižnični program Zaki. To su: Knjižnica Ministarstva kulture, Gradska knjižnica Samobor, Gradska knjižnica Rijeka, te Knjižnica Katoličkog bogoslov-

Broj 62, travanj 2014.

nog fakulteta u Zagrebu koja koristi knjižnični program ZAKI, ali ne i zajedničke baze podataka inicijalno stvorene unutar mreže KGZ-a.

Sam rad na predmetnom označivanju u Zakiju organiziran je unutar dvije baze – tzv. A i B baze, odnosno normativne baze i baze bibliografske obrade. Obje baze izgrađene su na temelju odgovarajućih formata UNIMARC-a – bibliografskog i formata za pregledne zapise.

Unutar A baze stvaraju se normativni zapisi odnosno predmetne odrednice različitih kategorija (osobne predmetne oznake, predmetne oznake za korporativno tijelo, predmetne oznake za obitelj, vremenske predmetne oznake, predmetne oznake za opći pojam, predmetne oznake za naslov, predmetne oznake za oblik). Predmetne odrednice izrađuju se poštujući načela za izradu predmetnih jezika što znači da su podvrgnute terminološkoj kontroli, jasno definirane, sinonimi su izdvojeni i upućuju na normirane odrednice, a homonimi su označeni kvalifikatorima koji im utvrđuju jednoznačnost. Između normiranih predmetnih odrednica uspostavljene su **hijerarhijske veze, odnosno povezanosti su unakrsnim uputnicama** koje upućuju na povezanost po načelima srodnosti, podređenosti ili nadređenosti, što pridonosi dobrom kretanju po sadržajima dokumenata.

Sustav predmetnih odrednica KGZ-a ima **prijekoordiniranu sintaksu**, odnosno, moguće je u skladu s *Pravilnikom* povezati više predmetnih odrednica u **predmetni niz, odnosno predmetnu rečenicu**. Takav pristup omogućava kontekstualizaciju osnovne teme o kojoj je riječ, kao i veću preciznost u izražavanju sadržaja dokumenata.

Nakon izrade odgovarajuće predmetne odrednice u normativnoj bazi, slijedi povezivanje istih s dokumentima na koje se odnose. To **povezivanje radi se unutar bibliografske baze (B)** pomoću kompatibilnih UNIMARC polja. Svaki dokument dobiva odgovarajući broj predmetnih odrednica s obzirom na broj tema koje se u njemu nalaze te njihovu informativnu važnost.

Građa koja je obuhvaćena predmetnim označivanjem je stručne i znanstvene tematike, beletristici se uglavnom dodjeljuje samo klasifikacijska oznaka. Ukupan broj dokumenata u predmetno obrađenih od 2000. g. kada počinje predmetna obrada u knjižničnom programu ZAKI iznosi preko 66 000 naslova. Normativna baza broji otprilike 82 000 predmetnih odrednica. Doprinos knjižnica izvan mreže KGZ-a, kooperativnoj predmetnoj obradi, iznosi do 10 % od ovih navedenih brojki.

Predmetno pretraživanje na web katalogu KGZ-a

Predmetnom pretraživanju, odnosno pretraživanju putem sustava predmetnih odrednica u novom web katalogu KGZ-a posvećena je naročita pozornost. Nastojalo se što više približiti korisničkom pristupu, čuvajući istovremeno i norme struke. Korisnicima je ponuđeno nekoliko opcija za dohvat sadržaja. Tu je i dalje „klasično“ **pregledavanje predmetnih odrednica i hijerarhijskog stabla oznaka** Univerzalne decimalne klasifikacije. Osim tog „klasičnog“ načina, moguće je pretraživati odabirom opcije „katalog“ na glavnom izborniku. Pretragom **po „katalogu“ pretražuje se po svim formalnim i sadržajnim podacima kataloškog zapisa**. Taj način pretraživanja posebno je pogodan kada se korisnikov upit ne poklapa u potpunosti s oblikovanom predmetnom odrednicom kojom je pokrivena tema koju korisnik traži. Budući da su **indeksacijom obuhvaćeni svi elementi kataloškog zapisa**, velika je vjerojatnost da će unutar izlistanih rezultata neki dokument odgovarati upitu. Preko tog dokumenta korisnik onda može preusmjeriti svoju pretragu na predmetne odrednice. Tako pretraga „po katalogu“ služi kao svojevrsni „most“ ili „prijevod“ korisničkih upita na jezik formalne ili sadržajne obrade. Valja još istaknuti i mogućnost **sužavanje pretrage po faseti „Predmet“** koja sadrži sve predmetne odrednice koje se nalaze u dokumentima koji su dobiveni inicijalnom pretragom. Također, kao velika pomoć korisniku, ponuđen je i tzv. *autocomplete*, odnosno, **samodopuna**, kada korisnik nije siguran kako formulirati upit. Osim toga, u upitu je moguće kombinirati više riječi, bez obzira na redoslijed pa korisnik ne mora biti upoznat sa sintaksom predmetnog jezika, odnosno sa strogo utvrđenim redoslijedom nizanja odrednica u predmetnom nizu. Kretanje po unakrsnim uputnicama u preglednim zapisima normiranih odrednica također vrlo je jednostavno, one su poveznice koje okupljaju sve dokumente vezane na njih.

Te „novine“ u načinu dohвата podataka u web katalogu KGZ-a, odavno poznate na mrežnim pretraživačima, ne ugrožavaju pouzdanost i preciznost pretraživanja sadržaja. Za razliku od mrežnih pretraživača, u knjižničnim katalozima izrađenim po načelima struke, pretraživanje sadržaja je podržano normativnim datotekama predmetnih odrednica koje su osigurač i temelj kontroliranog sustava predmetnog označivanja. Njih se pak predano održava u sustavu predmetnih odrednica KGZ-a u ZAKI programskoj podršci.

Rezervacija građe i Kontakt putem online kataloga u sustavu Zaki

Ivan Jelić

Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Božidara Adžije

ivan.jelic@kgz.hr

Prilikom osmišljavanja i planiranja novog mrežnog Kataloga Knjižnica grada Zagreba jedna od želja bila je povezati tradicionalne usluge knjižnica s novim, modernim uslugama u skladu s potrebama naših članova, koji iako preferiraju tiskanu građu u odnosu na digitalnu građu, žele koristiti **usluge knjižnica na daljinu**, tj. „iz svog naslonjača“ te imati kvalitetniju komunikaciju s knjižnicom, brzo i jednostavno putem **obrasca na online katalogu**.

Usluga online rezervacije građe katalogom dostupna je članovima i budućim članovima Knjižnica grada Zagreba od rujna 2010. godine u tri knjižnice: u Knjižnici Božidara Adžije, Knjižnici Tina Ujevića i Knjižnici Voltino. Od tada bilježimo konstantan rast popularnosti usluge što se najbolje može vidjeti ako usporedimo 2012. godinu, kada je zaprimljeno 3 813 upita i 2013. godinu, kada je zaprimljeno 209 % više upita za online rezervaciju građe putem kataloga pristiglih na tri navedene lokacije (7 978 upita).

Lokacija	Signatura	Status	Napomena	Inventarni broj	Ident
02 Spremište	316 CARR p	✓ Proverite status		468060	20163060
	316 CARR p	✓ Proverite status		467012	20161012
	316 CARR p	✗ Posuđeno do 2.4.2014		467011	20161011

Postupak rezervacije

Uslugu rezervacije pronađenog naslova korisnik pokreće klikom na poveznicu **Proverite status**.

Nakon toga korisnik treba ispuniti ponuđeni online obrazac i poslati upit. Po zaprimanju zahtjeva za rezervaciju i provjeru statusa građe korisnik će dobiti obavijest o uspješno poslanoj poruci. Poželjno je da korisnik navede sve podatke, a obavezan je podatak e-mail adresa.

O statusu tražene građe korisnik će dobiti obavijest elektroničkom poštom u okvirnom roku od 24 sata. Usluga se ne naplaćuje i slobodno možemo zaključiti kako je usluga pridonijela po-

boljšanju kvalitete poslovanja knjižnica u kojima se koristi.

Usluga kontakt s Kataloga

S ciljem ostvarivanja bolje komunikacije s korisnicima na svaku stranicu online kataloga postavljena je poveznica na obrazac Kontakt s online Kataloga pomoću koje korisnici mogu jednostavno slati upite i komentirati, odnosno pisati pritužbe ili pohvale o radu Kataloga Knjižnica. Takve povratne informacije, koje dobivamo u stvarnome vremenu, jasan su i vrlo važan pokazatelj kvalitete našega rada.

Širenje usluge

Uslugu rezervacije građe putem online Kataloga Knjižnica grada Zagreba za sada se koristi u samo tri knjižnice mreže KGZ-a, no budući da su novu uslugu korisnici izrazito dobro prihvatili za očekivati je širenje usluge u mreži Knjižnica grada Zagreba. Praktičnost usluge je nepobitna činjenica jer članovi KGZ-a nisu ograničeni radnim vremenom Knjižnice, a knjižničarima je osigurana fleksibilnost u radu jer na upite mogu odgovarati kada za to u radnom danu imaju najviše vremena.

Knjižnični sustav Zaki – iskustvo visokoškolske ustanove

Silvana Brozović

Knjižnično-dokumentacijski centar

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

sbrozovic@efzg.hr

Knjižnični sustav Zaki, nastao u okruženju mreže narodnih knjižnica, početkom 2009. godine napravio je značajan iskorak prema visokoškolskim knjižnicama. Neke visokoškolske knjižnice već su i ranije koristile Zaki i bile dijelom skupnog kataloga narodnih knjižnica, međutim upravo je ulaskom knjižnice Ekonomskog fakulteta u sustav uspostavljena **izdvojena instalacija sustava Zaki koja okuplja visokoškolske i specijalne knjižnice**.

Nekoliko je elemenata ujedinilo ove knjižnice u odluci da u odabiru softvera daju povjerenje hrvatskom proizvodu koji će postati okosnica knjižničkog poslovanja:

1. Zaki je nastao suradnjom domaće informatičke tvrtke Vivainfo i Knjižnica grada Zagreba čije je osoblje bilo nositelj stručnog razvoja vodeći se principima usklađenja knjižnične poslovne prakse, hrvatskog zakonodavnog okvira i prihvaćenih knjižničnih standarda. S druge strane, informatičari su razvili **tehnološki modernu aplikaciju** koja svojom arhitekturom i stabilnošću **osigurava sve prednosti rada u sustavu mreže knjižnica, a istovremeno čuva individualnost svake knjižnice**, odnosno osigurava privatnost podataka.
2. Aplikacija koristi **knjižnični standard UNIMARC** što predstavlja nastavak dugogodišnje prakse u svakoj od knjižnica. Ujedno, Zaki omogućava strojnu komunikaciju s drugim katalogima te ne postoji tehnička zapreka za sudjelovanje u projektima koji zahtijevaju drugačiji format bibliografskih podataka.
3. U modul nabave ugrađeno je strojno **vođenje inventarnih knjiga** te praćenje otpisa i revizije fonda sukladno hrvatskim zakonima i knjižničnoj praksi.
4. Osim onoga što u knjižničarstvu zovemo normativnom bazom, aplikacija nudi i **kvalitetna rješenja drugih normiranih**

baza, odnosno skupova podataka kao što su: višestruke baze klasifikacijskih oznaka, predmetnih sustava, tezaursi ključnih riječi, baza nakladnika itd.

5. **Sučelje je na hrvatskom jeziku**. Grafički dizajn radnih formi baziran na *windows*-tehnologiji nudi **inovativan logički slijed koraka obrade** te u korištenju nekih modula nije potrebna posebna edukacija.
6. Aplikacija **podržava protokole za povezivanje s drugim katalogima i repozitorijima**, uređajima za samozaduživanje (*selfcheck*) i uređajima za reviziju knjižničkog fonda temeljenu na **Rfid-tehnologiji**.

Priču o našem iskustvu svakako moramo započeti s **migracijom podataka** i posebno istaknuti brzinu izvedbe. U roku od tjedan dana prebačeni su svi bibliografski i normativni podaci, podaci o primjercima, korisnicima, trenutnoj posudbi i postojećim dugovanjima. Napravljene su također i prilagodbe kako bi se na ispravan način migrirali podaci o stručnim oznakama, ključnim riječima i evidenciji periodike za koju Zaki ima drugačije aplikativno rješenje od prethodno korištenog softvera. Migracija podataka o korisnicima odrađena je tijekom vikenda, tako da smo nakon zatvaranja knjižnice u petak i uobičajenog rada u staroj aplikaciji, u ponedjeljak bez ikakvih tehničkih poteškoća krenuli s posudbom u novoj aplikaciji.

Iz starog sustava prebačeni su svi podaci, bez ijednog izgubljenog zapisa ili dijela zapisa, osim podataka iz modula nabave koji nismo ni planirali migrirati.

Katalogizatori su prvi krenuli s radom u novoj aplikaciji. Vrlo pozitivno su reagirali na **pregledan dizajn sučelja za bibliografsku obradu**, te **moгуćnost korištenja predložaka** za različite vrste građe. Rad s kodiranim i normativnim podacima je vrlo jednostavan. Katalogizatori često koriste **mehanizme provjere ispravnosti pravila formata UNIMARC** na razini sintakse pojedinog polja, ali i uvjetovanosti između povezanih polja, odnosno kodova. Prateći proces obrade moguće je prelaziti iz jednog u drugi modul ili **paralelno raditi u više prozora**. Ova funkcionalnost ima poseban značaj za malu knjižnicu u kojoj nema stroge podjele posla, pa je uobičajeno da djelatnik na pultu ima otvoren modul posudbe i modul katalogizacije.

Novost za obradu su predstavljale **normirane baze UDK-oznaka i ključnih riječi** koje se na jednoj razini odnose na cijeli sustav, a na drugoj su zatvorene unutar privatnosti svake knjižnice, odnosno zbirke. Međutim, Zaki nudi **moгуćnost rada s više klasifika-**

cijskih i predmetnih sustava. Fakultetskim knjižnicama koje su specijalizirane za pojedina znanstvena područja, od velikog je značaja mogućnost da koriste višestruke klasifikacijske i predmetne sustave, te da u svom poslovanju mogu planirati uključivanje novih tezaurusa koje je onda tehnički vrlo jednostavno uvesti (*importirati*) u sustav.

U radu **modula nabave** napuštamo sigurno područje knjižničnih standarda ali u slučaju Zakija ponovno susrećemo **jasnu strukturu i normirane podatke**. Prije svega treba istaknuti normirane nakladnike koji omogućavaju da se isti kontrolirani nazivi pojavljuju u bibliografskoj bazi i modulu nabave.

Rad s računima je pregledan, temelji se na bibliografskom zapisu i stručnim oznakama koje dodjeljuje katalogizator, a završava s procesom inventarizacije i fizičkom obradom primjerka. Inventarne knjige se ispisuju po potrebi, ne postoji opasnost od dupljanja inventarnih brojeva ili brisanja određenih brojeva. Primjerak tako ne može „nestati“, on može promijeniti lokaciju ili biti otpisan iz bilo kojeg razloga sukladno zakonskoj klasifikaciji. Povijest svih navedenih događanja se aplikativno bilježi.

Svakako je jedan od najvećih izazova bilo iskusiti kako će se rad s korisnicima visokoškolske knjižnice uklopiti u modul koji je u cijelosti prilagođen pravilnicima i poslovnim procesima narodnih knjižnica koje rade u mrežnom okruženju. Iako smo bili spremni napraviti neke ustupke i promjene u postojećoj praksi, pokazalo se da nije bilo potrebe za tim. Uz manje nadogradnje omogućeno nam je da se **dosadašnji rad s korisnicima nesmetano nastavi**. Kontrola ovlasti nad radnjama koje djelatnik može učiniti te preciznija definicija pravila i zabrana u koracima posudbe nužno je dovela do vjerodostojnijeg praćenja pravilnika koji reguliraju rad knjižnice.

Višestruke provjere nad korisničkim podacima prilikom unosa doprinijele su manjem broju grešaka u korisničkoj bazi. Veliki broj zapisa iz stare aplikacije izbrisan prema definiranim kriterijima za prepoznavanje duplih i nepotpunih zapisa u kojima ne možemo identificirati korisnika. Također smo izbrisali sve korisnike koji su neaktivni više od pet godina, a nemaju nikakvo zaduženje. Ovo je čišćenje bilo važno jer smo broj korisnika prepolovili i **uspostavili kontrolu nad korisničkom bazom**.

Općenito, modul posudbe proširio je djelokrug rada djelatnika na pultu bilo da se radi o knjižničarima ili informatorima.

Nove aktivnosti u knjižnici nakon dolaska Zakija

Vrlo brzo nakon prelaska na Zaki, krenuli smo s **korištenjem uređaja za samozaduživanje** (*selfcheck*) jer su protokoli za strojnu komunikaciju između ove dvije instance još ranije implementirane. Najviše smo vremena posvetili fizičkoj obradi primjeraka i onim naknadnim zahtjevima u radu uređaja za samozaduživanje koji su specifični samo za potrebe naše knjižnice.

Statistike redovne posudbe pokazuju da se oko pola aktivnosti posudbe (zaduživanje/razduživanje) odvija preko uređaja za samozaduživanje. Smanjenje obima posla na pultu omogućilo je reorganizaciju poslovanja i angažiranje djelatnika na novim zadacima.

Nabava i evidencija periodike u našoj knjižnici seže daleko u prošlost, a mogućnost inventarizacije ove vrste građe koju Zaki omogućuje bila je prilika da temeljito revidiramo fond. Provjerna je prisutnost očekivanih sveščića te njihovo fizičko stanje i očuvanost uveza te su temeljem tog uvida izvršene izmjene u bazi. Revizijom i inventarizacijom periodike dobit ćemo uvid u pravo stanje dostupnosti svih brojeva te mogućnost strojnog praćenja naručivanja i korištenja i ove vrste građe.

Zahvaljujući fleksibilnosti Zakija osigurali smo da **završni radovi i disertacije Fakulteta budu obrađeni po svim pravilima struke**, dostupni za posudbu, bilo da se radi o tiskanom ili elektroničkim izdanju, te da putem OPAC-a budu prepoznati kao jedinstvena zbirka. Zbirku je putem OPAC-a moguće pretraživati i pregledavati, sužavati rezultate upita po raznim kriterijima, od kojih posebno izdvajamo sužavanje rezultata po kriteriju mentora. Obrada je nadograđena s prihvatom digitalnih objekata. Omogućen je prihvati i pohrana digitalnog oblika završnog rada, kao i automatsko povezivanje s odgovarajućim bibliografskim zapisom.

Novi OPAC je svakako donio velika poboljšanja u približavanju knjižničnog fonda krajnjem korisniku, ali **najveću korist novog sučelja vidimo upravo u prikazu zbirke završnih radova i disertacija**.

Za kraj, želja nam je razbiti dva mita s kojima se susrećemo od samog početka rada u Zakiju. Prvi se odnosi na nepodudarnost poslovanja narodnih i visokoškolskih knjižnica koja bi trebala otežati suradnju u korištenju iste aplikacije. Drugi je teorija da visokoškolskim knjižnicama nije ni od kakve pomoći rad u okruženju skupnog kataloga zbog prevelike različitosti fonda.

Visokoškolske i narodne knjižnice imaju jednu značajnu zajedničku crtu koja definira cjelokupno poslovanje, a to je odnos spram korisnika – organizacija rada s velikim brojem korisnika,

Broj 62, travanj 2014.

te brzina i kvaliteta usluge. To je **osnova za pronalazak zajedničkih razvojnih točaka s narodnim knjižnicama**. Nadalje, činjenica da Knjižnice grada Zagreba funkcioniraju kao mreža knjižnica koje teže specijalizaciji za pojedine segmente obrade, Zakijevim korisnicima i izvan njihove mreže nudi **široku potporu za sva stručna pitanja** s kojima se susreću. Djelatnici KGZ-a pokazali su veliku predanost u edukaciji i pojedinačnoj pomoći svakoj od knjižnica. Spremno prihvaćaju sve naše prijedloge za nadogradnju sustava, želeći ga učiniti fleksibilnijim i otvorenijim.

U drugi mit smo skoro i sami povjerovali, sve dok u naš sustav nije migriran katalog još jedne knjižnice. Već s ulaskom knjižnice Franjevačke teologije u Sarajevu, koja ima zavidan fond po broju i kvaliteti, shvatili smo da se naši naizgled potpuno različiti fondovi preklapaju u značajnom postotku. Čak i ako zanemarimo građu koja spada u referentnu, ne možemo zanemariti da **svaki od fakulteta ima značajnu dozu multidisciplinarnosti**, što je izraženo u višim stupnjevima studija i znanstvenom radu nastavnika.

Ekonomski fakultet je pak poseban biser multidisciplinarnosti sa zavidnim fondom iz područja matematike, informatike, prava, sociologije, sporta, psihologije, urbanizma, ekologije, organizacije poslovanja u svim granama gospodarstva, tehnologije u svim područjima ljudskog stvaralaštva te obrazovanja, zdravstva itd.

Zakijev sustav visokoškolskih knjižnica nosi veliki razvojni potencijal za stvaranje dobrog sustava mreže srodnih knjižnica temeljenog na tehnološkom i stručnom okruženju aplikacija koji omogućuje Zaki.

Nova verzija mrežne aplikacije za međuknjižničnu posudbu – SEND 2.0

Sofija Konjević, sofija@irb.hr

Bojan Macan, bojan@irb.hr

Knjižnica Instituta „Ruđer Bošković“

Knjižnica Instituta „Ruđer Bošković“ je 3. ožujka 2014. umjesto dotadašnjeg programa za međuknjižničnu posudbu SEND stavila u upotrebu **unaprijeđenu verziju SEND 2.0** (<http://send.irb.hr/>). **Pristup aplikaciji za knjižnice i njihove korisnike omogućen je putem AAI@EduHr korisničkog računa**, a također je omogućena **posebna registracija za knjižnice izvan sustava** (korisnici knjižnica izvan AAI@EduHr sustava, odnosno oni korisnici koji sami ne posjeduju vlastiti AAI@EduHr identitet u ovoj fazi još ne mogu

sami koristiti aplikaciju).

Prilikom prve prijave u sustav potrebno je upisati osnovne podatke o knjižnici. Registriranim knjižnicama dodjeljuje se jedan ili više administratora. (Naslovnica aplikacije može se vidjeti na slici.)

SEND 2.0 zamišljen je kao **aplikacija za međuknjižničnu posudbu Knjižnice IRB-a, ali i od svih ostalih knjižnica iz Hrvatske/inozemstva koje se prijave u sustav**.

Osim knjižnica, novi SEND 2.0 **moгу koristiti i korisnici tih knjižnica**, tj. znanstvenici, profesori, studenti i dr. koji se također u SEND prijavljuju svojim AAI@EduHr korisničkim identitetom te putem njega **šalju narudžbu za međuknjižničnu posudbu svojoj matičnoj knjižnici**.

(Sučelje za naručivanje se može vidjeti na slici.) Nakon što korisnici unesu podatke o narudžbi, sustav automatski na osnovi domene institucije šalje narudžbu matičnoj knjižnici. Administrator te knjižnice odlučuje od koje će knjižnice registrirane u SEND

-u (ili knjižnice koja ne koristi SEND – naprednija mogućnost koju je moguće uvesti) naručiti traženu građu te joj prosljeđuje narudžbu dobivenu od korisnika. Druga knjižnica zaprima i odgovara na narudžbu istotako unutar sustava SEND.

SEND 2.0 također omogućuje slanje digitalnih datoteka korisnicima/drugim knjižnicama, te

pruža potpunu podršku u procesu narudžbe/dostave digitalne građe. Sastavni dio SEND-a 2.0 je i modul praćenja statistike posudbi, što bitno olakšava nadzor i uvid u međuknjižničnu posudbu.

Knjižnice koje se još nisu registrirale mogu to učiniti na adresi: <http://send.irb.hr/>

Ulaskom novog SEND-a 2.0 u produkcijsku fazu Knjižnica IRB-a je ponudila ostalim hrvatskim akademskim i specijalnim (a i svim ostalim) knjižnicama besplatno programsko rješenje za međuknjižničnu posudbu, a u isto vrijeme i počela raditi na

usustavljanju procesa međuknjižnične posudbe u Hrvatskoj uspostavljanjem mreže zainteresiranih knjižnica koje će suradnjom na području međuknjižnične posudbe podići tu uslugu na zavidnu razinu.

Program za podršku međuknjižničnoj posudbi

Lucija Martina Vežić

Gradska knjižnica i čitaonica Pula

lucija.vezic@gkc-pula.hr

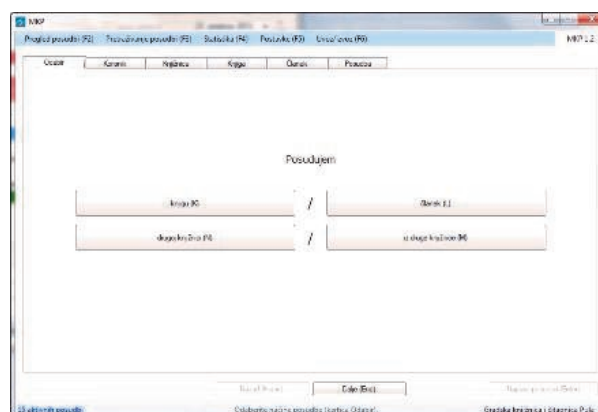
Program za automatizaciju i vođenje statistike međuknjižnične prosudbe osmislili su student Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru i knjižničarka iz Gradske knjižnice i čitaonice Pula, uz podršku Društva knjižničara Zadar i Društva bibliotekara Istre.

Poteškoće pri neautomatiziranom vođenju međuknjižnične posudbe javljaju se na više razina, primjerice prilikom bilježenja datuma (zahtjev poslan/primljen, knjiga poslana/primljena i sl.), što također otežava posao knjižničarima, ukoliko ih je više zaduženo za međuknjižničnu posudbu, ili pak knjižničarima koji tek preuzimaju vođenje međuknjižnične posudbe. Nadalje, kod vođenja statistike u Excelu ili Wordu isti se podaci moraju upisivati više puta.

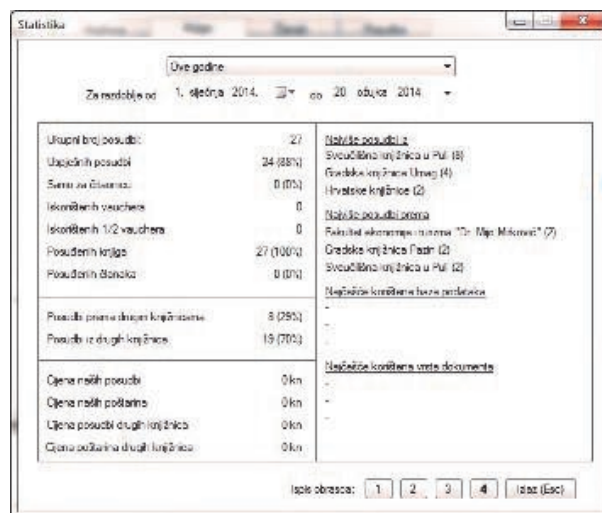
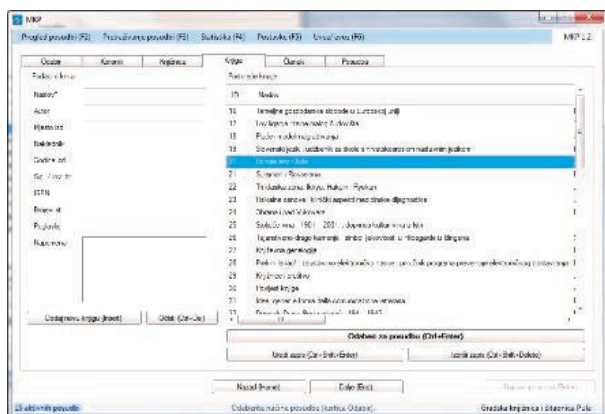
Sve su to bili razlozi da se pristupi osmišljavanju specijaliziranog programa za vođenje međuknjižnične posudbe. Pritom je ideja bila da se u statistici bilježe podaci koje preporučuje IFLA u do-

kumentu *Međunarodna posudba i dostava dokumenata: načela i smjernice za postupanje*, a također su proučeni i hrvatski radovi na temu međuknjižnične posudbe.

Program omogućuje vođenje međuknjižnične posudbe knjiga i članaka, pregled i pretraživanje posudbi, zapisivanje cijena posudbi, broj iskorištenih IFLA-vaučera, pregled statičkih podataka za određeno razdoblje, uređivanje, dodavanje i brisanje zapisa, itd. U program se upisuju podaci o korisnicima, knjižnicama i knjigama/člancima, te se već upisani podaci kasnije mogu jednostavno odabrati (npr. knjižnica iz koje se posuđuje). Omogućen je ispis podataka o pojedinoj posudbi koji se može oblikovati prema potrebama knjižnice (npr. potvrda o preuzimanju/slanju građe). Aktivne posudbe i knjige kojima je istekao rok posudbe su označene različitim bojama.

Broj 62, travanj 2014.

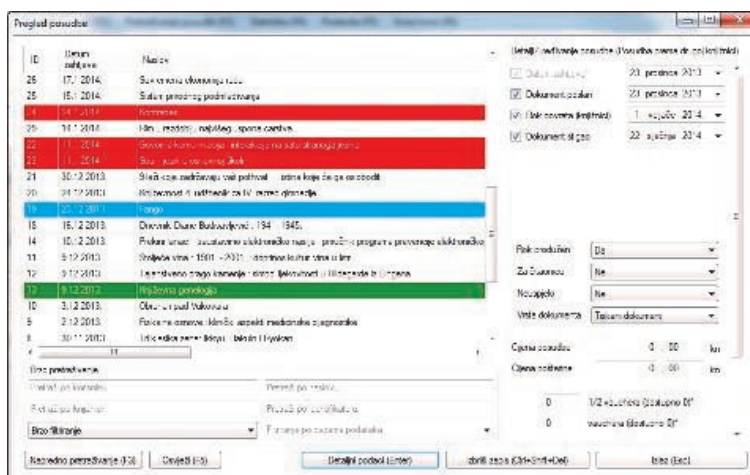
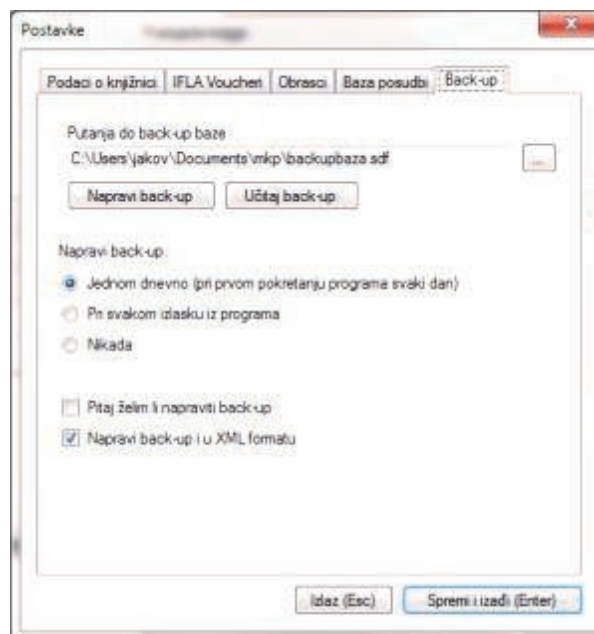
Program je objavljen u prosincu 2013. godine, nakon beta testiranja u kojem je sudjelovalo 15 knjižničara, a tijekom kojeg su izvršeni popravci i promjene potrebni za stabilno funkcioniranje programa.

Program je izrađen u C# programskom jeziku za Windows okruženje (.NET 2.0 framework) te koristi kompaktne SQL relacijske baze podataka. Zapise je od verzije 1.2 također moguće izvesti i uvesti pomoću XML formata.

Za članove Društva knjižničara Zadar održana je radionica o instalaciji i korištenju programa, a planira se i održavanje radionice za članove Društva bibliotekara Istre.

Program je slobodno dostupan na stranici Društva knjižničara Zadar http://dkz.hr/?page_id=731. Pri instalaciji je poželjno imati administratorske ovlasti na računalu. Program je potrebno preuzeti samo jednom, sve sljedeće verzije se automatski nadograđuju čim su dostupne.

Pozivamo sve zainteresirane knjižničare koji se bave međuknjižničnom posudbom da isprobaju program i jave nam se sa povratnim informacijama ili idejama.

Tehnologije u oblaku i hrvatske knjižnice

Jakov Marin Vežić

Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti

jakov.vezic@gmail.com

Uvod

Računalstvo u oblaku (ili u originalu *cloud computing*) u najširem smislu definira se kao **pohrana i pristup podacima i aplikacijama preko interneta**. Bitna njegova značajka jest pohranjivanje podataka u „oblak“ na internetu, što znači da se podaci i datoteke ne spremaju na lokalni čvrsti disk (osim ako nije riječ o „oblaku“ koji služi za sigurnosno kopiranje). *Tehnologija u oblaku* posljednjih je godina osigurala brojne prednosti u odnosu na model tzv. posvećenog hardvera (eng. *dedicated hardware*), ali je također izazvala zabrinutost oko privatnosti i sigurnosti podataka.

Neke od **prednosti** upotrebe *tehnologija u oblaku* su:

- Premještanje posla – *poslužitelji u oblaku* obavljaju većinu složenog posla koji bi inače obavljala lokalna računala
- Pristupačnost – *oblak* je dostupan s bilo kojeg računala povezanog na internet te su njegovi sustavi uvijek *online*, umjesto ograničavanja podataka na samo jedno računalo ili lokalnu mrežu
- Fleksibilnost – *tehnologija u oblaku* omogućava plaćanje softvera ili prostora po korištenju, umjesto kupovine unaprijed
- Oslobađanje fizičkog prostora – nestaje potreba za stvarnim fizičkim prostorom koji zauzimaju lokalni poslužitelji. Organizacije koje se oslanjaju na *oblak* trebaju samo platiti prostor nasustavu *tehnologije u oblaku*, umjesto iznajmljivanja fizičkog prostora za smještaj poslužitelja i drugih mrežnih uređaja

- Oslobađanje IT osoblja – *poslužitelji u oblaku* puno su pouzdaniji od lokalne mreže heterogenih uređaja s različitim operacijskim sustavima kakve organizacije često upotrebljavaju te će, posljedično, manje opteretiti informatičko osoblje.

Međutim, *tehnologija u oblaku* istovremeno izaziva i zabrinutost zbog **nedostataka** koji se uočavaju:

- Sigurnost podataka – većina *sustava u oblaku* koristi različite tehnike kako bi osigurali zaštitu podataka, kao što su enkripcije prijenosa podataka, ovjere (eng. *authentication*) te autorizacijski postupci. Ipak, unatoč tome, nikad ne postoji stopostotno jamstvo da su podaci sigurni, jer hakeri mogu pronaći put do pristupa podacima
- Privatnost podataka – postoji mogućnost da se naruši privatnost klijenta jer *poslužitelji u oblaku* čuvaju podatke o aktivnostima klijenta u sustavu (eng. *log files*). Međutim, kako pružatelji usluge u oblaku žive uglavnom od svoje reputacije, na sve se načine trude ne narušiti privatnost svojih klijenata.

Upotreba *tehnologija u oblaku* u hrvatskim knjižnicama

Za potrebe izrade postera koji je prezentiran na konferenciji BOBCATSSS u Barceloni u siječnju 2014. godine provedena je anketa u 45 hrvatskih knjižnica. Pokazalo se kako većina knjižničara ne koristi *tehnologiju u oblaku* za profesionalne potrebe. Većina anketiranih knjižničara bila je iz visokoškolskih knjižnica (63 %). Ostali su bili iz specijalnih knjižnica (14%), općeznanstvenih (14%), iz nacionalne knjižnice (5% - dvoje ispitanika) te iz narodnih knjižnica (5%).

Većinu ispitanika činili su visokoškolski knjižničari zbog toga što je poziv za ispunjavanje ankete poslan putem SZI-BIB-*mailing* liste, na koju su pretplaćene većinom visokoškolske knjižnice. Anketa je pokazala da većina knjižnica ne koristi *tehnologiju u oblaku*, točnije:

Broj 62, travanj 2014.

- 64% ne koristi usluge *pošte u oblaku* (npr. *Gmail, Outlook.com, Yahoo mail*)
- 71% ne koristi usluge pohrane *datoteka u oblaku* (npr. *Dropbox, Google Drive, SkyDrive*)
- čak 84% knjižnica ne koristi *bibliografske usluge u oblaku* (npr. *Zotero, Mendeley*)
- 53% ne koristi usluge društvenih mreža (npr. *Facebook, Google+, Twitter*).

Mnogi će se možda zapitati i zašto se neke od navedenih usluga u anketi smatraju *uslugama u oblaku*. Osnovni razlog jest „**premještanje**“ nekih ili svih komponenti vlastitih usluga „u oblak“. Na primjer, društvene mreže omogućavaju integriranje sustava komentara ili galerija u mrežne stranice, čime oslobađaju prostor na lokalnom poslužitelju. *Bibliografske usluge u oblaku* za koje se koriste softveri za upravljanje referencama (eng. *reference management software*, skraćeno RMS) također imaju mogućnost sinkronizacije datoteka i metapodataka „u oblak“, umjesto pohranjivanja na lokalno računalo ili poslužitelj.

Značajan broj anketiranih knjižničara koristi *usluge u oblaku* za osobne potrebe, dok malen broj koristi te iste usluge u svojoj knjižnici. Neki knjižničari izrazili su zabrinutost oko privatnosti i sigurnosti datoteka pohranjenih „u oblak“, dok neki nisu niti znali što su *usluge u oblaku*, navodeći u anketi kako koriste *Outlook Express* ili *Mozilla Thunderbird* (koje nisu usluge u oblaku jer pohranjuju e-poštu na računalo korisnika).

Mogućnosti za knjižnice

Knjižnice su u mogućnosti iskoristiti mnoštvo *usluga u oblaku* za svoje potrebe. Knjižničari mogu koristiti **besplatne usluge poput Dropboxa ili Google Drivea kako bi pohranili svoje radne datoteke** „u oblak“ te imali mogućnost dijeliti ih s kolegama unutar ili izvan knjižnice. *Google Drive* dopušta i mogućnost **istovremenog rada više korisnika** na jednoj datoteci. Tako više udaljenih osoba ima mogućnost zajedno uređivati istu datoteku (što može biti korisno za izvješća, statistike, itd). Također, visokoškolske knjižnice mogu koristiti *usluge u oblaku* kao što su **Mendeley ili Zotero**, uslugenamijenjene organizaciji znanstvenog rada i istraživanja, odnosno alati za otkrivanje, prikupljanje, pohranu i organiziranje bibliografskih izvora.

Korisne usluge u oblaku

Dropbox (www.dropbox.com)

Google Drive (<https://drive.google.com>)

Mendeley (www.mendeley.com)

Zotero (www.zotero.org)

zotero

IZ RADA HKD-a

Sjednice Glavnog i Stručnog odbora HKD-a

6. sjednica Glavnog odbora održana je 21. veljače 2014. godine. Predsjednica Marijana Mišetić izvijestila je o radu HKD-a u 2013. godini te podnijela **financijsko izvješće za 2013.** godinu. Kratko je podsjetila na sve najvažnije manifestacije i aktivnosti u organizaciji HKD-a u protekloj godini, o publikacijama u izdanju HKD-a, kao i o promjeni statusa HKD-a unutar EBLIDA-e – od pridruženog člana HKD, pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji, postaje njezinim punopravnim članom. Tamara Krajna izvijestila je o tijeku priprema za Skupštinu HKD-a koja će se održati u listopadu 2014. godine u Splitu. Kao i uvijek, članovi Glavnog odbora dali su svoj doprinos i u raspravama o drugim stručnim i organizacijskim temama.

Zapisnici sa sjednica Glavnog odbora dostupni su ili će biti dostupni na stranici http://www.hkdrustvo.hr/hr/dokumenti/kategorija/zapisnici_glavnog_odbora_2012/.

6. sjednica Stručnog odbora HKD-a održana je 5. ožujka 2014. godine. Urednici HKD-ovih izdanja podnijeli su **izvješća za 2013. godinu i svoje nakladničke planove.** Imenovana su povjerenstva za izbor predsjednika Hrvatskog knjižničarskog društva koje će se održati na Skupštini HKD-a u listopadu 2014. godine. Imenovan je Ocjenjivački odbor za dodjeljivanje *Kukuljevićeve povelje i Nagrade Eva Verona*, kao i Povjerenstvo za dodjelu priznanja *Knjižnica godine* za 2014. godinu. Prihvaćen je prijedlog Komisije za katalogizaciju da se jedan tematski broj *Vjesnika bibliotekara Hrvatske* posveti katalogizaciji. Raspravljalo se i o drugim stručnim te organizacijskim temama.

Zapisnici sa sjednica Stručnog odbora dostupni su ili će biti dostupni na stranici http://www.hkdrustvo.hr/hr/dokumenti/kategorija/zapisnici_strucnog_odbora_2012/.

Pitajte sadržajnog analitičara: usluga Komisije za klasifikaciju i predmetno označavanje HKD-a

Branka Purgarić-Kužić
predsjednica Komisije za klasifikaciju
i predmetno označavanje HKD-a

bpurgaric@nsk.hr

Komisija za klasifikaciju i predmetno označavanje pokrenula je krajem 2013. online uslugu *Pitajte sadržajnog analitičara* (<http://www.hkdrustvo.hr/pitajte-sa/>). Usluga je namijenjena cjelokupnoj stručnoj zajednici, neovisno o vrsti knjižnice, kao pomoć pri rješavanju pitanja iz područja sadržajne obrade.

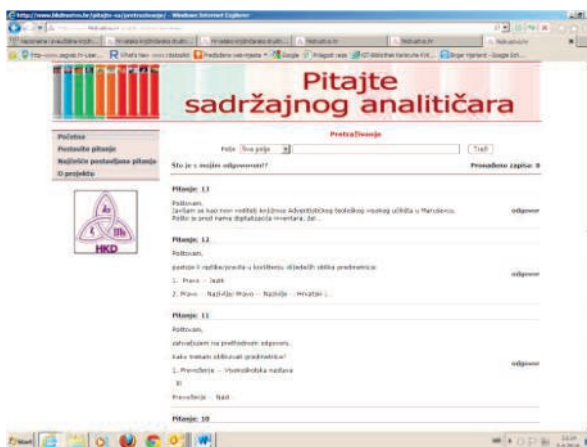
Pitanja se mogu odnositi na **odabir i oblikovanje stručnih oznaka (UDK) i predmetnih odrednica**, te na njihovu različitu primjenu s obzirom na fond i vrstu knjižnice, kao i na **probleme vezane uz samu sadržajnu analizu.**

Odgovori imaju **savjetodavni karakter**, te ih daju članovi Komisije na temelju vlastitih iskustava u dugogodišnjem radu, kao i na temelju postojećih načelnih rješenja. Usluga je ujedno zamišljena i kao platforma za prikupljanje onih pitanja koja prema svojoj složenosti spadaju u domenu problemskih i do sada neriješenih, a na kojima bi potom članovi Komisije u suradnji sa širim krugom stručnjaka u bližoj budućnosti trebali raditi. Kako ne bi bilo zabune, valja naglasiti da Usluga ne služi kao servis za sadržajnu obradu dokumenata.

Pristup samoj Usluzi omogućen je preko mrežne stranice Hrvatskog knjižničarskog društva na kojoj se na lijevome izborniku, između ostalih, nalazi i poveznica *Pitajte sadržajnog analitičara*.

BIBLIOTERAPIJA

U obrascu za upit potrebno je navesti **pitanje, vrstu upita** (klasifikacija ili predmetno označivanje), **vrstu knjižnice**, te **adresu elektroničke pošte** na koju korisnik odmah nakon popunjavanja obrasca dobiva povratnu informaciju o zaprimljenom upitu i njegovom rednom broju. Ako je upit potrebno detaljnije razjasniti, korisnika će se naknadno kontaktirati elektroničkom poštom ili telefonom. Brzina odgovora ovisi o složenosti upita i raspoloživosti sadržajnog analitičara koji je zadužen za određeno područje.

Zaprimljeni upiti i odgovori pohranjuju se u bazu podataka **Najčešće postavljena pitanja**. Korisnici Usluge, ukoliko to žele, mogu ispuniti **evaluacijski listić** kojim vrednuju odgovore na postavljena pitanja, te su pozvani da daju svoje prijedloge za daljnje unapređenje same Usluge.

Usluga je dostupna tijekom cijele godine, osim u vrijeme ljetnih godišnjih odmora (srpanj i kolovoz).

Predavanje Program vođenog čitanja sa zatvorenicima

Knjižnica Kustošija (Knjižnice grada Zagreba), 28. veljače 2014.

Željka Bagarić

Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske

zbagaric@mup.hr

Dana 28. veljače 2014. godine u prostorima čitaonice Knjižnice Kustošija (Knjižnice grada Zagreba) održano je predavanje na temu *Program vođenog čitanja sa zatvorenicima*.

Tom prigodom detaljnije je predstavljen **rehabilitacijski program vođenog čitanja i diskusije sa zatvorenicima**, koji je u okviru multidisciplinarnе doktorske disertacije Željke Bagarić (*Model suradnje narodnih knjižnica i zatvorskog sustava u Republici*

Hrvatskoj, <http://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=323176>), kreiran, proveden i uspješno evaluiran tijekom 2012. godine u Kaznionici u Tropolju (na slici). Takav program je prvi put proveden u našoj zemlji, a poslužio je kao jedan od elemenata **uspostave modela međuinstitucionalne suradnje između narodnih knjižnica i zatvorskog sustava** Republike Hrvatske.

Struktura predavanja slijedila je logiku doktorskog rada, pa je **uz praktični dio, naznačen i teoretski problemski okvir**, čemu su poslužili noviji rezultati inozemnih istraživanja kriminologa, neurologista, molekularnih biologa te drugih znanstvenika i to o:

- povezanosti pismenosti i kriminaliteta, gdje se pokazalo da određene vrste kriminaliteta - nasilnički i imovinski delikti - korespondiraju prema većim problemima s pismenošću;
- činjenici da zatvorska populacija, kad god je u prilici čitati, postiže bolje rezultate na testiranjima vještine čitanja u odnosu na opću populaciju;

- značajnom preklapanju neuromreže koja se koristi za razumijevanje priče i mreže za upravljanje interakcije s drugim osobama, posebno onih interakcija u kojima pokušavamo shvatiti misli i osjećaje drugih (tzv. *mind theory*).

Uz pomoć suvremene tehnologije (MR, CAT, EEG) dokazane su antičke teorije o katarzičnom djelovanju umjetnosti te terapeutskom učinku čitanja. Kad navedenomu pribrojimo spoznaju **da čitanje stimulira neurološka područja našeg mozga na isti način kao i stvarna fizička aktivnost**, te da se zbog procesa književnog transfera omogućuje sagledavanje i doživljavanje prikazanih situacija i razrješenje konflikata u literarnim predlošcima, bez osobnog emocionalnog angažmana ili štete po okolinu, rasvijetljena je i uloga terapijskog učinka čitanja **nasmanjenje nape-
tosti, poticanje emocionalnog izražava-
nja i razvijanja osobnosti kao i poveća-
nja stupnja empatije**.

Osnovno pitanje koje se ovdje postavlja jest – **kako smjestiti terapiju čitanjem u zatvorsko okruženje?** Brojni inovativni rehabilitacijski programi u okviru edukacije kroz kulturu i umjetnost, posebice od 60-ih godina prošlog stoljeća pa do danas, uporabom i transformacijom pisane riječi trasirali su put za izgradnju prihvatljivijih životnih stilova osuđenika, te u konačnici, život izvan rešetaka u skladu sa zakonom i društvenim normama. I svi oni vjeruju u uspješnost rezultata i učinaka programa, do te mjere da se, doduše neargumentirano, tvrdi kako je smanjen recidiv.

Značajno je, stoga, naglasiti kako u inozemnoj znanstvenoj zajednici **prevladava negativna recepcija šarolikih i različitih programa temeljenih na umjetnosti**. Razlog tome leži u nedostatnoj znanstvenoj evaluaciji programa i provedenih studija. Kako u Hrvatskoj ne postoji rehabilitacijski program vođenog čitanja, pristupila sam kreiranju i provođenju programa vođenog čitanja i diskusije sa zatvorenicima, u cilju kreiranja dobre prakse s jedne strane, te etabliranju znanstvenih procedura evaluacije s druge strane.

Tijek eksperimentalnog rehabilitacijskog programa

Sukladno kratkoročnim i dugoročnim istraživačkim ciljevima, kriterijima odabiranja ispitanika, mojim kompetencijama kao

autorice i voditeljice programa, te pod uvjetom poštivanja etičkih načela i normi u provođenju istraživanja nad odraslim ispitanicima, program vođenog čitanja obuhvatio je **rad s eksperimentalnom skupinom odraslih muških zatvorenika Kaznionice u Turopolju** u razdoblju od tri mjeseca tijekom 2012. godine, kroz **dvanaest tjednih sastanaka u trajanju oko dva sata**. Ispitanici su za pripremu tjednih sastanaka prethodno dobili na čitanje po jedan naslov iz literature predviđene Programom (npr. Stranac A. Camusa, Preobrazba F. Kafke itd), a uz ciljanu diskusiju, u sklopu tjednih sastanaka korištene su i druge metode grupnog rada, odabrane u svrhu redefiniranja uloge zatvorske knjižnice, kao i prezentiranja i promicanja mogućih usluga u okviru zatvorske knjižnice.

Valja reći da su uz autoricu i voditeljicu Programa, na tjednim sastancima s eksperimentalnom skupinom, logističku podršku radu pružali jedan knjižničar iz Gradske knjižnice Velika Gorica i jedna djelatnica tretmanske službe Kaznionice. Navedeni se djelatnici vlastitom odlukom nisu aktivno uključivali u grupnu diskusiju, a njihov se doprinos sastojao u pribavljanja odgovarajućeg broja

primjeraka knjiga predviđenih Programom, za članove eksperimentalne skupine, odnosno, u pisanju zapisničkih zabilješki tijekom tjednih sastanaka.

Izrađena te primijenjena metoda, opis i analiza dobivenih rezultata kao i zaključci izvedenog programa dostupni su u doktorskoj disertaciji *Model suradnje narodnih knjižnica i zatvorskog sustava u Republici Hrvatskoj*.

IZ KNJIŽNICA

Knjižnica za mlade Karlovac – ukorak s potrebama mladih

Miroslav Katić, miroslav@gkka.hr

Kristina Čunović, kristina@gkka.hr

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu

Knjižnica za mlade 2013. g. proslavila je desetu godišnjicu rada kao **dislocirani odjel Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu**. Namijenjena je potrebama i interesima tinejdžera, studenata i mladih poslovnih ljudi koji čine specifičnu skupinu korisnika knjižnice i time postala prva narodna knjižnica u Hrvatskoj s posebnim prostorom i knjižničnim uslugama samo za mlade. U deset godina postojanja ovaj odjel mladima grada Karlovca nudi brojne usluge i programe prilagođavajući se promjenama koje nosi današnje dinamično društvo, odnosno prateći potrebe i želje mladih korisnika.

U povodu spomenute obljetnice, Knjižnica je organizirala stručni skup **Knjižnica ukorak s potrebama mladih** (na slici, izvještaj dostupan na <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/719>). Prvi dio skupa sastojao se od predavanja stručnjaka s područja sociologije mladih i knjižničara s iskustvom u radu s mladima. U drugom dijelu knjižničari su kroz posterska izlaganja predstavili rad s mladima u svojim knjižnicama. Uz uvodno izlaganje profesorice Vlaste Ilišin s Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu *Slobodno vrijeme i kulturne potrebe mladih*, održano je pet pozvanih izlaganja i četiri posterska iz Zagreba, Rijeke, Zadra, Bjelovara, Osijeka, Vrbovskog i Karlovca.

Od svoga osnutka 2003. godine do danas Knjižnica za mlade postala je

nezaobilazno mjesto za mlade ljude u Karlovcu (na slici). Uz brojne **tribine, izložbe, predavanja i radionice** koje organiziramo, mladima svakodnevno nudimo i mogućnost **surfanja internetom i čitanje dnevnog tiska uz ispijanje kave**. Trenutno su najaktualniji programi Knjižnice za mlade ciklusi predavanja o građanskom obrazovanju, edukacija o spolnim i prenosivim bolestima te književne večeri mladih autora. S obzirom na činjenicu da se građansko obrazovanje još uvijek nije implementiralo u školske kurikulume, knjižničari u Knjižnici za mlade karlovačkim su sred-

njoškolcima omogućili takvu vrstu obrazovanja. Program je podijeljen u tri cjeline: društveno-politički aktivizam, ljudska prava te interkulturalizam.

Ciklus predavanja o spolnim i prenosivim bolestima provodi se u suradnji sa Službom za ženske bolesti i porode Opće bolnice Karlovac. Razlog što se ovaj ciklus predavanja provodi već niz godina jesu poražavajuće

informacije o znanju mladih o spolnim bolestima.

Nadalje, tu su i nezaobilazne **književne večeri** čiji je cilj promocija mladih autora, ali i poticanje mladih na čitanje te na samostalno literarno izražavanje.

Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju otvorila se i potreba da se dio programa knjižnice usmjeri na **informiranje građana o pravima i mogućnostima koje nudi Europska unija**. Knjižnica za mlade taj dio usluga provodi u suradnji s **Informacijskim centrom Europe Direct koji je smješten u prostorijama Knjižnice od 1. siječnja 2014. godine** (na slici). Naime, mreža informacijskih centara *Europe Direct* jedno je od glavnih punktova Europske unije za informiranje europskih građana i promicanje građanskog angažmana na lokalnoj i regionalnoj razini. Cilj djelovanja Centra jest spomenute informacije učiniti lako dostupnima za građane i dati im priliku da izraze te razmjene stajališta o svim područjima djelovanja Europske unije, posebno o onima koji utječu na svakodnevni život. Pitanje poput "Selim se u drugu europsku zemlju – kako da dobijem dozvolu

boravka?" samo je jedno od brojnih na koje odgovor mogu dobiti mladi Karlovčani u Knjižnici za mlade u suradnji sa stručnjacima Centra Europe Direct. Svrha centra je i poticanje rasprava, organiziranje konferencija i događanja te prosljeđivanja svih komentara i povratnih informacija građana europskim institucijama. Europe Direct Karlovac jedan je od četiri otvorena centra u

Republici Hrvatskoj koji svojim radom dopunjavaju i podupiru rad Predstavništva Europske komisije i informacijskih ureda Europskog parlamenta na lokalnoj i regionalnoj razini.

Njihove su zadaće odgovaranje na pitanja građana, informiranje građana o njihovim pravima i mogućnostima unutar Europske unije, pomaganje u komunikaciji s Unijom, ponuda informativnih materijala o Uniji (brošure, letci, poster, kao i mogućnost *online* pretraživanja sadržaja povezanih s Europskom unijom), organiziranje obilježavanja važnih datuma i događanja za EU na lokalnoj razini. U okviru „Dječjeg EU kutka“ EDIC organizira radionice za djecu, upoznaje ih s temeljnim informacijama o EU-u i zemljama

članicama na zabavan način te nudi prilagođenu literaturu. Raduje nas činjenica da je Centar smješten u prostorima Knjižnice za mlade gdje svakog utorka i četvrtka od 9 do 13 sati pružaju mladima, i drugim zainteresiranima, informacije o Europskoj uniji. Ovakvom suradnjom EDIC-a i Knjižnice za mlade građani Karlovca, među kojima prvenstveno mladi, imaju mogućnost da na atraktivnom i pristupačnom mjestu

kao što je knjižnica dobiju informacije o Europskoj uniji, i to u sklopu predavanja, radionica i seminara.

Više informacija na stranici Knjižnice, <http://www.gkka.hr/mladi/index1.htm> i stranici Informativnog centra Europe Direct Karlovac, <http://www.edickarlovac.eu/>.

Eko-projekt u Knjižnici Osnovne škole Ljudevita Gaja Nova Gradiška

Martina Prpić

Knjižnica Osnovne škole Ljudevita Gaja Nova Gradiška

martinapr@gmail.com

Knjižnice su oduvijek vodile borbu oko dviju stvari, prostor i financijska sredstva. Ni naša knjižnica u OŠ Ljudevita Gaja nije iznimka. Pokušavali smo **osmisliti prostor u knjižnici u kojem bi učenici željeli provoditi više vremena**, imajući na umu nedostatak sredstava. Cilj je bio privući što više učenika u knjižnicu, **napraviti dnevni boravak** u kojem će se svatko ugodno osjećati. Ideja je bila: Mi ćemo osigurati prostor i namještaj, a knjige će pokrenuti čaroliju kao što to jedino knjige znaju i mogu.

Osnovna škola Ljudevita Gaja Nova Gradiška ima **status ekokole** više od deset godina. Svake godine provodimo niz aktivnosti kroz nastavne i izvannastavne sadržaje, a aktivnosti su usmjerene očuvanju čovjekova okoliša, podučavanju naših učenika o brizi za prostor u kojem prebivaju i okolinu u kojoj se nalaze. Neke aktivnosti već tradicionalno provodimo svake školske godine, kao na primjer akcije sakupljanja staroga papira ili odvajanja otpada u za to predviđene kontejnere.

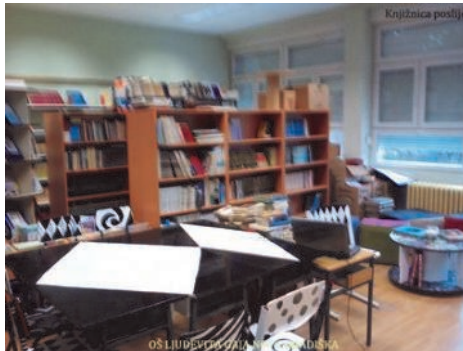
Ove školske godine došli smo na **ideju da preuredimo školsku knjižnicu**. Naime, dio vremena učenici provode u školskoj knjižnici gdje je prostor za čitanje premali i potrebno je iskoristiti svaki kutak kako bi učenicima bilo što ugodnije. Iskorištavajući materijal/otpad kojim raspolažemo, napravili smo dio namještaja i stvorili od knjižnice prostor u kojem će učenici željeti provoditi svoje slobodno vrijeme na način na koji im to najviše odgovara.

Broj 62, travanj 2014.

Za vrijeme ove školske godine provodimo sljedeće aktivnosti:

1. Izrada taburea od plastičnih boca

U ovoj aktivnosti sudjelovali su svi učenici naše škole sakupljanjem plastičnih boca od dvije litre. Tvrtke Oriolik i Admiral, koje se bave proizvodnjom namještaja, donirale su nam tkanine potrebne za izradu taburea, a isto tako smo kontaktirali druge tvrtke za donaciju spužve. Učenici koji redovito borave u knjižnici pomagali su u izradi taburea izrezivanjem kartona i spajanjem boca. Završni dio, šivanje, radila je knjižničarka Martina Prpić.

2. Izrada dvosjeda od drvenih paleta

Dvosjed smo napravili od tri drvene palete. Ovu aktivnost vodio je nastavnik tehničke kulture Tihomir Kudra u izvannastavnom programu pod nazivom *Modelari*. Palete su spojene, polirane, obojane i dodana je spužva.

3. Osveživači zraka

Nagrađivani školski vrt naše škole bogat je i ljekovitim biljem. Učiteljica Terezija Višić vodi grupu pod nazivom *Ljekovito bilje*. Napravila je osveživače prostora koristeći matičnjak, lavandu i mentu. Te osveživače koristit ćemo i u knjižnici.

4. Označivači čitanja (dočitnici)

Naša defektologinja, Ljuba Jakić, već godinama reciklira papir, a od staroga papira radi novi koji se koristi za izradu označivača čitanja te raznih uporabnih predmeta. Ove godine reciklaža je proširena i na druge otpadne materijale kao što su plastika i limenke koji će se koristiti za izradu ukrasnih i uporabnih predmeta. Grupa se zove *Reciklaža*, a u njoj sudjeluju učenici koji se školuju po posebnome programu.

5. Uređenje namještaja

Nastavnica likovne kulture, Štefaniya Jugović, uredit će stolice i klupe u školskoj knjižnici. Cilj je starom i djelomično uništenom namještaj brušenjem i bojanjem dati novi izgled. U ovoj aktivnosti sudjeluju učenici viših razreda iz *Likovne skupine*.

6. Uređenje radnoga stola

Učiteljica Jasminka Roknić, voditeljica učeničke zadruge, uredit će radni stol tehnikom *decoupage*. U ovoj aktivnosti sudjeluju

učenici nižih razreda.

7. Vunena zavjesa

Nastavnica biologija, Nada Gajski, vodi grupu *Makrame*. Ova grupa izrađuje držače za cvijeće i šalice od konopa. Za potrebe knjižnice izradili su posebnom tehnikom i vunenu zavjesu.

8. Izrada stolića za dnevni boravak

Stolić za dnevni boravak napravljen je od velikoga kalema za strujne kablove. Kalem smo dobili od novogradiškog poduzetnika. *Modelari* su kalem uredili, knjižničari su obojali i složili mozaik od komadića keramičkih pločica. Završni sloj je epoksi-smola.

9. Izrada ukrasnih uporabnih predmeta

Učiteljica Danijela Marjanović vodi *Likovnu skupinu* nižih razreda. Oni su izrađivali ukrasne uporabne predmete od staklenki i konopa. To su držači za olovke i uredski pribor.

Naš eko-projekt još uvijek traje. U kreativnom procesu jedna ideja rađa drugu, tako da ne znamo koliko ideja će se izroditi i kakve će one biti, što i jest smisao kreativnosti.

Najvažnije je reći da je cilj postignut, učenici redovito dolaze u knjižnicu, provode tamo svoje slobodno vrijeme, više čitaju, uživaju u sitnim knjižničarskim poslovima poput izdavanja knjiga, odlaganja knjiga na odgovarajuće mjesto na polici, traže ideje za nove kreativne radionice. Nekima je knjižnica najljepše mjesto u školi, a to je ono što smo željeli postići.

Mala slobodna knjižnica Inana u Vrbniku na Krku

Ivana Vladilo

Knjižnica Strojarske škole za industrijska i obrtnička zanimanja Rijeka

ivana.vladilo@gmail.com

Pokret malih slobodnih knjižnica

svjetski je pokret. Prvu je 2009. postavio Todd Bol (Wisconsin) u spomen preminuloj majci učiteljici, dajući na korištenje susjedima njezinu knjižnu ostavštinu. Iako je danas, zahvaljujući elektroničkim medijima, knjiga dostupnija no ikad, pokret postavljanja malih slobodnih knjižnica počeo se intenzivno širiti.

Moja namjera postavljanja jedne takve u Vrbniku tinjala je dugo, ali realizacija je potrajala. Najprije sam obilazila konobe i sufite u potrazi za odgovarajućim komadom namještaja, ali bezuspješno. Nije bilo druge nego namjenski izraditi ormarić, ali pribaviti i donaciju za tu namjenu. U slučajnom razgovoru, oduševljena idejom, Jadranka Widgren nije oklijevala i ormarić je izrađen.

Pribavila sam i dopuštenje općinske načelnice za postavljanje knjižnice na zid Kneževog dvora, općinske zgrade u kojoj je smješten Turistički ured i Knjižnica obitelji Vitezić.

U subotu, 19. listopada 2013. postavljena je i otvorena **Mala slobodna knjižnica Inana**, napunjena mojim knjigama te naslovi- ma koje sam pribavila donacijom Naklade Kvarner. Prva na oto- ku, jedna od malobrojnih u Hrvatskoj (tada druga), a dio svjets- koga pokreta.

Zašto? Vrbnik nema javnu knjižnicu. Mnogima posuđujem na čitanje knjige iz osobne biblioteke. Želim poticati čitanje i ljubav prema knjizi u sredini koja je oduvijek bila kulturno osviještena i velikim imenima doprinijela bogatstvu hrvatskog kulturnog nas- ljeđa. Želim ispitati interes i dobivenim rezultatima poduprijeti ideju osnivanja javne knjižnice u Vrbniku. Ili, tek novim sadrža- jem oplemeniti život naše male društvene zajednice.

I, na kraju, ali ne i manje važno, ovom posvetom želim pokazati koliko mi nedostaje prijateljica, učiteljica od koje sam o Vrbniku najviše naučila, izvanredna osoba koja nas je prerano napustila, a imale smo još toliko planova... Mariji Kraljić u spomen postavila sam Malu slobodnu knjižnicu Inana.

Mala slobodna knjižnica ima samo jedno pravilo: uzmi, čitaj, vrati. O njoj brinemo svi. Vidim, čita se, a dopunjuje se i novim naslo- vima. I time je njezino postavljanje opravda- no.

Glazbeni odjel Gradske knjižnice (Knjižnice grada Zagreba) proslavio 50 godina rada

Igor Mladinić

Knjižnice grada Zagreba – Gradska knjižnica

igor.mladinic@kgz.hr

Prošle godine navršilo se **50 godina otkad je Glazbeni odjel svo- je fondove učinio dostupnim korisnicima Knjižnice** i time ostvari- o pionirski pothvat uvođenja audiovizualne građe u narodne knjižnice u Hrvatskoj.

Proslava se održala u sklopu obilježavanja Dana Knjižnica grada Zagreba, 9. prosinca 2013. predstavljanjem dokumentarnog filma *Glazbenih 50* autora Andree Šušnjar i Marka Šikića, prigo- dnom izložbom u auli Knjižnice, te nastupom Dua Emma-Lee na gitari i flauti sa skladbama Astora Piazzole. Proslava je nastav- ljena i u prostoru samog Glazbenog odjela, gdje smo mogli nas- taviti uživati u izvedbama pjevačice i sviračice ukulelea Mary Crnković-Pilaš, kantautorica Sare Renar i Erne, sastavu United Colours of Tartan, te gospel-zboru „Sunce“.

Prvobitni fond odjela temeljen je na **gramofonskim pločama i notama izdvojenim iz fonda knjiga**. Na tim medijima odjel će se temeljiti sve do 1989. godine, kada se **postupno uvode novi mediji** – CD-i, audiokasete, videokasete, te kasnije i DVD-i. Uvrš- tavanjem glazbenih časopisa te preseljenjem knjiga o glazbi iz

Broj 62, travanj 2014.

Informativnog-posudbenog u Glazbeni odjel, zaokružena je glazbena tematska cjelina na jednom prostoru u Knjižnici.

Djelatnost se u ovih 50 godina odvijala na dvije adrese i u tri prostora. Prvi je bio podstanarstvo u čitaonici, još dok je Knjižnica bila smještena u Novinarskom domu na Rooseveltovom trgu, od početaka 1963. godine pa do 1969. godine, kada je Odjel uselio u vlastiti prostor dobiven zagrađivanjem dijela posudbenog odjela. Treći, mnogo veći prostor dobiven je preseljenjem Knjižnice na Starčevićev trg 1994/1995.

godine koji je Odjelu pružio mogućnost rasta. Svoj prvobitni naziv „Diskoteka“ Odjel je 1990. godine promijenio u „Glazbeni odjel“.

Uz redovnu djelatnost, djelatnici Odjela kontinuirano su organizirali i **koncertna događanja, predavanja, videoprojeksije i promocije glazbenih izdanja**. Jedna od dugovječnijih serija događanja, uz slušaonice Kluba Diskoteke, „Ciklus jazz slušaonica“ Mladena Mazura, te tradicionalne Božićne koncerte čembalisticke Višnje Mažuran, jesu i **radionice za**

slijepe i slabovidne osobe „Upoznajmo glazbene instrumente“ Mirne Osmanović, koje se održavaju već šestu sezonu.

Danas odjel ima preko 42 000 jedinica raznovrsne knjižnične građe koja je najvećim dijelom dostupna za posudbu. Uz prostor za studijski rad u samom odjelu u kojemu se sva građa može pregledavati, za osobe s posebnim potrebama predviđeno je i posebno računalo za kojim mogu raditi slijepe i slabovidne osobe. **Koncertna djelatnost** se kontinuirano razvija, pa su naši

članovi već navikli na učestala događanja u Knjižnici te ih posjećuju u sve većem broju.

Dodatne podatke o djelatnosti Glazbenog odjela možete saznati iz filma o Glazbenom odjelu (22:29 min), koji je dostupan na internetskoj stranici knjižnice: www.kgz.hr (odabirom knjižnice/zbirke: *Gradska knjižnica – Glazbeni odjel*) ili

direktno na <https://www.youtube.com/watch?v=hbXyc9INqX8>.

Projekti Knjižnica grada Zagreba - primjer dobre prakse inkluzivnog volontiranja

Sanja Bunić

koordinatorica volontera Knjižnica grada Zagreba

sanja.bunic@kgz.hr

Gruntvigov projekt financiran sredstvima Europske komisije **Volontiranje kao alat za uključivanje (Volunteering as a Tool for Inclusion)** okupio je volonterske centre iz osam partnerskih zemalja – Bugarske, Danske, Hrvatske, Irske, Italije, Latvije, Mađarske i Slovačke. Svrha projekta je **povećati socijalnu inkluziju marginalnih društvenih skupina** kroz volontiranje, razmjenu već postojećih iskustava, praksa te raznih alata iz ovog područja.

Tijekom provedbe projekta dogovoreno je da se susreti predstavnik partnerskih organiza-

cija odvijaju svaki put u drugoj zemlji. Prvi susret održan je u Bratislavi, a drugi susret na kojem je sudjelovala koordinatorka volontera Knjižnica grada Zagreba Sanja Bunić, u Dublinu 6 – 7. ožujka 2014. godine.

Na svakom susretu **predstavljaju se primjeri dobre prakse** iz područja inkluzivnog volontiranja. Na poziv i uz financijsku potporu Volonterskog centra Osijek, kao primjer dobre prakse iz Hrvatske predstavljeno je nekoliko projekata KGZ-a koji promiču socijalnu inkluziju.

Projekti KGZ-a čiji je glavni cilj socijalna inkluzija su **Knjižnica širom otvorenih vrata** (<http://www.kgz.hr/default.aspx?id=5993>), **65 plus** (<http://www.kgz.hr/default.aspx?id=1296>) i

Knjigom do krova (<http://beskucnik.kgz.hr/>). U provedbi navedenih projekata sudjeluju **volonteri koji dolaze iz socijalno isključenih društvenih skupina**: osobe s invaliditetom, starije osobe, dugotrajno nezaposleni te beskućnici (na slici).

Na taj način knjižnice pružaju mogućnost svim građanima, bez obzira na razlike, da daju svoj doprinos zajednici, ali i da kroz volonterski angažman

steknu nova iskustva, znanja, vještine te da im se proširi socijalna mreža. Sve to u konačnici doprinosi njihovoj boljoj integraciji u društvo, a nekima od njih je pomoglo i da lakše pronađu zaposlenje.

KGZ od 2009. godine uključuje volontere u razne segmente svojih usluga za korisnike temeljem *Zakona o volonterstvu*, pa su iskustva iz prakse i priče iz života pojedinih volontera o kojima je na susretima partner-

skih organizacija govorila koordinatorka volontera KGZ-a bila od velike pomoći ostalim sudionicima susreta jer zadaća je volonterskih centara da posreduju između organizatora volontiranja i volontera te da osiguraju adekvatnu edukaciju i podršku jednima i drugima (na slici).

Spoj s knjigom naslijepo u Gradskoj knjižnici (Knjižnice grada Zagreba)

Ivana Faletar Horvatić, ivana.faletar@kgz.hr

Kristina Krpan, kristina.krpan@kgz.hr

Knjižnice grada Zagreba – Gradska knjižnica

Nešto manje od tjedan dana prije Dana zaljubljenih, vrijedne ruke mnogih knjižničara Gradske knjižnice bile su zaokupljene pripremanjima za veliki dan. Oni bez planova za tu večer mogli su svoje društvo potražiti u knjižnici, kako ne bi proveli Valentinovo u samoći.

Umjesto preporuka beletristike i publicistike na njihovome uobičajenom mjestu, korisnici su zatekli **stotinjak pažljivo odabranih knjiga raznolike tematike i žanrova**, od klasičnih književnih djela (*Romeo i Julija*, *Planine*, itd.) do najnovijih književnih i publicističkih naslova. S ljubavlju umotane u ukrasni, ali neprozirni papir i istaknutim malim simbolom ljubavi na sebi čekale su na one odvažnije, hrabrije, one koji su u potrazi za novom ljubavi, avanturom, nečim što će im izmamiti iskreni osmijeh, nasmiјati ih, potaknuti na razmišljanje ili pak one koji tragaju za nečim što nije s ovoga svijeta. Jedino što im je mogla biti nit vodilja pri odabiru je citat koji je svaka od njih imala ispisan na sebi. No, koliko riječi i rečenice izvučene iz konteksta i cjeline (ne) otkrivaju korisnicima o čemu je u knjizi riječ, govori i komentar jedne korisnice:

„Uzela sam danas knjigu, sva vesela, izabrala prema citatu: 'Karyn je imala dugu crnu kosu, i usne zbog kojih bi isti čas pomislili ljubljenje, ljubljenje i gotovo ništa drugo.' Očekivala sam onaj najnajljubić, tete su se zagonetno nasmiješile pri predavanju knjige, a dobila sam *Ispovijesti starog pokvarenjaka!* Bukowski, družiti ćemo se! :-)“

Barkod na stražnjoj strani umotanih knjiga pomogao je knjižničarima da zaljubljenike u čitanje obavijeste ukoliko su se s tom knjigom već ranije upuštali u „romansu“ te ih upute na drugu

umotanu knjigu, a isto tako poslužio je tome da se knjige zadužuju bez odmotavanja zadržavajući na taj način efekt iznenađenja sve do susreta „oči u oči“. Pravi spoj naslijepo!

Kako su na akciju stizale samo pozitivne reakcije, bilo usmenim putem ili preko Facebook stranice Knjižnica grada Zagreba, onih nekoliko preostalih, a neposudjenih knjiga ostalo je još nekoliko dana istaknuto vani na polici jer šansa za ljubav ne dolazi samo 14. veljače.

Ove su se knjige posuđivale kao *knjiga više* povrh dozvoljenog maksimalnog broja posuđene građe. Bila je to prava prilika svim korisnicima da začine svoj čitateljski život, prestanu suditi knjige po korica-ma i pročitaju nešto što inače možda ne bi uzeli u ruke, a Knjižnici da na kreativan način promiče i potakne na čitanje.

Je li akcija bila uspješna, prosudite sami po reakciji jedne od korisnica: „Hvala na ideji, odlična stvar, nadam se da će sličnoga biti opet i još još! Sretno čitateljsko Valentinovo!“

**Izložba likovnih radova dviju knjižničarki pod nazivom
Dvije autorice sinhrono – drugi put**

*Knjižnica Staglišće, 17. veljače – 25. ožujka 2014.
godine*

Jasna Raukar-Landsky

Knjižnice Grada Zagreba – Knjižnica Staglišće

knjiznica.staglisce@kgz.hr

Tijekom dvadeset i pet godina rada Knjižnice Staglišće u mreži Knjižnice Tina Ujevića na prostoru zagrebačke Trešnjevke, točnije nekoliko naselja – Jaruna, Vrbana, Staglišća, osmislili smo niz manifestacija kojima smo obilježili kako ovu lokalnu sredinu, tako se i trudili ostvariti određeni značaj na području kulture, promicanja čitanja te ostalog niza zadaća i poslanja koje nastoji ostvariti svaka narodna knjižnica.

Na taj smo način pokušali biti aktivni sudionici najnovijih značajnih odrednica vizije narodne knjižnice – biti treći, uz dom i posao, kvalitetan prostor na raspolaganju velikom dijelu korisnika, kako stanovnicima ovog područja, tako i prolaznicima kroz rekreativni centar Jarun.

I sama činjenica da je ovaj prostor prepun novih stambenih interpolacija, mladih obitelji s djecom, učenika i studenata te osoba treće životne dobi – daje nam poticaj da nastojimo u što većoj mjeri pratiti potrebe naših korisnika.

Izlozi knjižnice namijenjeni su likovnim izložbama te predstavljaju naš prepoznatljiv i izuzetan dio Knjižnice. U njima se odvijao velik broj izložbi kako akademskih slikara, tako i zaljubljenika u svijet umjetnosti.

Ovaj se put dogodila zanimljiva koincidencija – **s našim smo kolegicama knjižničarkama osmislili i realizirali postav fotografija, Karmen Stošić – djelatnice Knjižnice Tina Ujevića te skenografskih foto-otisaka Melite Matulić Jeleč – djelatnice Knjižnice Filozofskog fakulteta, zbirke povijesti umjetnosti** kao varijacija prve postave dijela prethodne izložbe.

Svu složenost, kreativnost, začudnost i inspirativnost dugogodišnjeg rada Melite Matulić Jeleč pokušala je u svom zapisu *Impresija* raščlaniti Andreja Gardašanić, profesorica povijesti umjetnosti, zapitavši se „...jesu li nam djela primarno put upoznavanja autora ili samoispitivanje ...“ i akcentirajući Melitino emocionalno stanje te neminovnost i kontemplativne – plave faze. A govoreći zapravo o nečemu što nam je najpotrebnije – kontemplativnom miru, miru duše – koji nam Melita kroz svoj rad želi otkriti ili podariti.

Gošća izložbe bila je i Sonja Štors akrilikom – transpozicijom dijela uratka Melite Matulić Jeleč „Ogledala na valu“ originalno nastalog 1971. godine. Još je jedna zanimljivost da je Sonja Štor također radila u knjižnici – bila je voditeljica informatičke biblioteke pri Odjelu informatike na HRT-u.

Drugu izložbu, radove Karmen Stošić predstavila je u popratnom letku Knjižnice Staglišće Kristina Skerlev, djelatnica Knjižnice Tina Ujevića, a prilikom otvorenja novinar i publicist Marijan Grakalić. „Lutkini snovi otkrivaju da sjetni pogledi prolaznika sne o lutkama snivaju“ stih je Karmen Stošić koji nam autoricu predstavlja i kao poetičnu i senzibilnu osobu, nagrađenu priznanjem Fotokluba Zagreb na natječaju Žene snimaju 2014.

Ovo su tek osnovni podaci o postavljenoj izložbi dok sama atmosfera prilikom otvorenja izložbe te pozdrav koordinatore Knjižnice Staglišće Vesne Škrln govori o srdačnom i toplom susretu većeg broja kolegica i kolega te o činjenici da je naša Knjižnica ovaj put postala ne samo „treći prostor“ već i nešto kvalitetnije – naš prostor.

Pozdravljamo stoga izniman trud i kreativnost naših kolegica te time želimo pokazati ne samo našu profesionalnu kompetenciju već i svekolike umjetničke i kreativne potencijale nas kao knjižničara.

U nastavku donosimo po nekoliko redaka iz recenzije te autorski komentar Melite Matulić Jeleč:

Karmen Stošić, potaknuta baštinom fotografskog eksperimentalizma (White), fantastike (Uelsmann), nadrealističke fotografije na tragovima Magrittea, na specifičan i vrlo osoban način bavi

metafizikom pojavnog. Poetično i analitično u isti mah, ona hvata trenutke svog grada, poznate vizure i motive, svakodnevnim ritam ulice, percipira drage i zanimljive motive iz neposredna okruženja, da bi ih transformirala u maštovite prizore koji djeluju kao vizualne zagonetke.

Performerskim nagonom ona poseže za *photoshop*-instrumentarijem, pa slikarskim zamahom (Hockney!) intervenira na fotografskom materijalu (iz recenzije Kristine Skerlev).

Osvrt Marijana Grakalića *Uz izložbu fotografija Karmen Stošić o snovima lutki* (na slici) možete pročitati na stranici: <http://radiogornjigrad.wordpress.com/2014/02/27/uz-izlozbu-fotografija-karmen-stosic-o-snovima-lutki/>

Izložba u Knjižnici Staglišće jest varijacija postave izloženih radova iz serije pod nazivom *Modrine s margina ili Vidanje (u)vidom*, održane krajem 2013. u Multimedijalnom centru Pučkog otvorenog učilišta (POU) u Umagu. Posvećena je stanovnicima obale i otoka s obje strane Jadranskog mora, i mojemu preminulom ocu. (Na slici je rad Nika Dolores, 1971)

Radovi s izložbe, poput plavog vremenskog stroja, transponirali su i vrijeme i medij iz gimnazijske 1971. u sadašnji trenutak. Transponirani u noviji medij računalne tehnologije pojavljuju se otisnuti u skenografske foto-preslike.

Svaka nova izložba serijala *Modrina s margina* pruža mogućnost novih postava elemenata višeslojne slike na podlozi nosača.

U *Modrinama s margina*, u diptisima kao i u višeslojnim kombinacijama, u varijacijama izmještanja na bjelini nosača, kroz repetitive i nivelacije, kroz promjenu vidova-orijentacija događaju se kompozicijske varijacije kontemplativno-simboličkih prizora.

(autorica Melita Matulić Jeleč o svojoj seriji fotootisaka nazvanoj *Modrine s margina ili Vidanje (u)vidom*, [1971] ; 2013)

Tribina Zbirke inozemne Croatice u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu

Željka Lovrenčić

Zbirka inozemne Croatice, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

zeljka.lovrencic@nsk.hr

U okviru manifestacije *Dani otvorenih vrata* koja se u NSK održavala od 17. do 20. veljače 2014, u utorak 18. veljače održana

je prva u ciklusu tribina vezanih uz tematiku Zbirke inozemne Croatice. Gost je bio književnik i povratnik iz Australije Drago Šaravanja koji je u razgovoru s voditeljicom tribine i Zbirke Željkom Lovrenčić govorio o Australiji u kojoj je boravio četrdeset i dvije godine, o našoj mnogobrojnoj dijaspori koja živi u njoj, o svojem povratku u Hrvatsku... Ali, prije svega, tema tribine bio je književni rad ovoga zanimljivog autora koji se u svojim djelima uglavnom bavi tematikom vezanom uz hrvatske iseljenike.

Drago Šaravanja rođen je 17. siječnja 1940. u Lipnu, nedaleko od Ljubuškoga. Osnovnu školu pohađao je u rodnom selu, a gimnaziju u Isusovačkom sjemeništu u Dubrovniku. S devetnaest godina otišao je u tuđinu. Proveo je deset mjeseci u talijanskim prihvatnim centrima za političke emigrante. U Australiju je

Broj 62, travanj 2014.

stigao 1960. gdje se, radeći u civilnom zrakoplovstvu, doškolo-
vao za strojarskog zrakoplovnog inženjera. Studij hrvatskoga
jezika i književnosti završio je na Filozofskom fakultetu sveučiliš-
ta Macquarie u Sydneyu.

Suradivao je u mnogim hrvatskim publikacijama u dijaspori u
kojima je objavljivao i poeziju, primjerice, u publikaciji *Svaka
rijeka svome moru teče* objavljenoj u Sydneyu u izdanju Hrvatsko-
australskog književnomjetničkog udruženja, 1993. godine,
ili u *Hrvatskoj slobodi* u izdanju istog izdavača 1994. godine.

Zastupljen je u antologijama *Hrvatska iseljenička lirika* (1974),
urednika fra Lucijana Kordića; *Hercegovina* (2002), urednika
Vjekoslava Bobana; u dvojezičnome zborniku hrvatskih književ-
nika u Australiji *Zrcala u sjeni*, 1994, te u zborniku australskih
multikulturalnih pisaca *Writers' Mosaic* (1992. i 1996). Zapaže-
ne tekstove pisao je i u *Hrvatskom iseljeničkom zborniku*
(Međunarodna revija filmova o hrvatskoj dijaspori) i *Književnoj
Rijeci*. Povijesne monografije *Hrvati sa Snježnih planina* i *The
Snowy and Croatians* objavio je u Sydneyu 1999, a roman *Ide-
mo kući* u Zagrebu 2003. godine. Za to je djelo, koje je proglaše-

no najboljim djelom na temu života Hrvata izvan domovine u
razdoblju od 1. rujna 2002. do 1. rujna 2006, dobio nagradu
Društva hrvatskih književnika i ZIRALA iz Mostara. Društvo hr-
vatskih književnika i Pasijska baština dodijelili su mu prvu
nagradu za trilogiju *Na drugoj strani vremena*. Godine 2011.
objavio je roman *Gelipter*, te djelo *Novo odijelo* (izdano u Zagre-
bu i Čitluku).

Cilj novopokrenute tribine Zbirke inozemne Croatice u NSK je
predstavljanje javnosti njezinoga bogatog fonda koji obuhvaća
hrvatske publikacije objavljene izvan granica Republike Hrvatske.
U skladu s time, budući gosti bit će osobe koje su na bilo koji
način vezane uz tu tematiku - povratnici iz pojedinih zemalja,
stručnjaci koji se bave proučavanjem hrvatskoga iseljeničtva i
naših nacionalnih manjina, književnici...

Više o Zbirci inozemne Croatice vidi u članku [http://
www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/745](http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/745).

Promocija kulture na graničnom prijelazu

Frida Biščan, frida@gkka.hr

Željko Mavretić, zeljko@gkka.hr

Jasmina Milovčić, jasminka@gkka.hr

Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Karlovac

*Mobile library service for life long learning in rural communities
of Karlovac County and Una Sana Canton / Pokretna knjižnica
za cjeloživotno učenje pograničnog područja Karlovačke županije
i Unsko-sanskog kantona* (akronim MOBILLL) naziv je projekta
koji provode Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac i
JU Kantonalna i univerzitetska biblioteka Bihać (BiH). Projekt je
odobren u sklopu IPA Prekograničnog programa Hrvatska – Bosna i Hercegovina 2007 –
2013, a financira ga Europska unija.

Jedna od aktivnosti projekta je uspostavljanje usluga mobilne knjižnice u ruralnim dije-
lovima područja projekta, odnosno **nabava i
opremanje pokretne knjižnice**. Realizaciju

ove aktivnosti partneri uključeni u projekt predstavili su 20.
siječnja 2014. na graničnom prijelazu Ličko Petrovo Selo – Iza-
čić, **svečanim početkom rada bibliokombija**. Svečanost su svo-
jim dolaskom uveličali Azra Kalajdžisalihović, veleposlanica Bos-
ne i Hercegovine u RH, Ivan Del Vechio, veleposlanik RH u BiH,
zamjenici župana Karlovačke županije Ivan Banjavčić i Josip
Šafar sa suradnicima, zamjenik gradonačelnika grada Karlovca
Dubravko Delić sa suradnicima, ministar obrazovanja, nauke i
sporta Unsko-sanskog kantona Dario Jurić, a u ime Hrvatskog
knjižničarskog društva predsjednica Marijana Mišetić te pot-
predsjednica Katja Matković-Mikulčić, kao i brojni knjižničari iz
Hrvatske i Bosne i Hercegovine. U ime Zajedničkog tehničkog
sekretarijata (ZTS) programa Prekogranične suradnje IPA CBC
CRO-BIH svečanosti je nazočio Dragan Sarić.

**Simbolika promoviranja vozila na graničnom
prijelazu** dokaz je kako granica nije uvijek
nešto što razdvaja ljude, dapače, kroz ovakve
projekte ona povezuje ljude različitih država i
nacionalnosti, promovira multikulturalnost,
kulturnu baštinu i vrijednost nasljeđa koje
trebamo zajednički čuvati.

VIJESTI I NAJAVE

Doktorati znanosti iz područja informacijske i komunikacijske znanosti

ZAGREB

Na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu obranjeni su sljedeći doktorati znanosti iz znanstvenog polja informacijske i komunikacijske znanosti:

- **Jasna Milički**, *Model informacijskoga opismenjanja u osnovnoškolskim knjižnicama* (datum obrane: 27. siječnja 2014), mentorica: dr. sc. Sonja Špiranec, izv. prof.
- **Lejla Hajdarpašić**, *Oblici nacionalne bibliografske kontrole u digitalnom okruženju* (datum obrane: 3. ožujka 2014), mentorica: dr. sc. Senada Dizdar, izv. prof.
- **Krešimir Zauder**, *Razvoj scientometrije praćen kroz časopis Scientometrics od početka izlaženja 1978. do 2010. godine* (datum obrane: 14. ožujka 2014), mentorica: dr. sc. Maja Jokić, red. prof.

pripremila predstojnica Katedre za bibliotekarstvo
Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Ana Barbarić
abarbari@ffzg.hr

ZADAR

Na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru obranjen je sljedeći doktorat znanosti iz znanstvenog polja informacijske i komunikacijske znanosti:

- **Leonardo Blažević**, *Mogućnosti suvremenog hrvatskog nakladništva u promicanju knjige* (datum obrane: 21. siječnja 2014), mentori: dr. sc. Alessandro Gandolfo, izv. prof. (mentor), dr. sc. Srećko Jelušić, red. prof. (komentor)

pripremila voditeljica poslijediplomskog studija Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru Tatjana Aparac Jelušić
taparac@unizd.hr

Nagrade i priznanja

Nagrada *Highly Commended Award of the 2013 Emerald/EFMD Outstanding Doctoral Research* za 2013. godinu dodijeljena Snježani Stanarević Katavić, asistentici na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku, za doktorsko istraživanje.

Emerald Group Publishing Limited i European Foundation for Management Development (EFMD) već dugi niz godina dodjeljuju nagrade za najbolja doktorska istraživanja iz različitih znan-

stvenih područja. Od ukupno četiri nagrade koje je 2013. godine dodijelio i sponzorirao urednički tim časopisa *Journal of Documentation* iz područja knjižničnih i informacijskih znanosti, jedna je pripala Snježani Stanarević Katavić, asistentici na Odsjeku za informacijske znanosti pri Filozofskom fakultetu u Osijeku. Dodijeljena joj je nagrada *Highly Commended Award of the 2013 Emerald/EFMD Outstanding Doctoral Research* za istraživanje provedeno u sklopu doktorske disertacije pod nazivom *Informacijske potrebe i obrasci informacijskog ponašanja oboljelih od rijetkih kroničnih bolesti u Republici Hrvatskoj*. Istraživanje je provedeno u okviru dokorskog studija *Društvo znanja i prijenos informacija* na Sveučilištu u Zadru pod mentorstvom izvanredne profesorice Sanjice Faletar Tanacković (Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku) i sumen-

Broj 62, travanj 2014.

torstvom izvanredne profesorice Gorke Vuletić (Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Osijeku).

Snježana Stanarević Katavić svojim je doktorskim istraživanjem utvrdila vrste informacijskih potreba osoba oboljelih od rijetkih kroničnih bolesti te opisala temeljne karakteristike njihova ponašanja pri traženju informacija. Pored toga, u radu su kritički analizirani čimbenici koji su povezani s potrebom za informacijama, njihovim traženjem, razmjenjivanjem i izbjegavanjem te su identificirani temeljni problemi i prepreke s kojima se oboljeli od rijetkih kroničnih bolesti u Hrvatskoj susreću u procesu traženja i stjecanja zdravstvenih informacija. Rezultati istraživanja pokazali su da su posebno ugrožene skupine osobe koje ne poznaju strani jezik, koje nisu informatički pismene, koje nemaju poznanika s istom dijagnozom, koje nemaju tipičan primjer bolesti te oboljeli koji su lošijeg zdravlja, slabijih materijalnih prilika i nižega obrazovanja. Čestitamo na nagradi!

Gradska knjižnica Rijeka dobitnik je ugledne nagrade EIFL-PLIP za inovativno korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije. Nagradu dodjeljuje međunarodna neprofitna organizacija EIFL. U objašnjenju nagrade istaknuto je da projekti, kao što je Magazin GKR-a (www.gkr.hr), snažno podupiru kreativnost lokalne zajednice, pružaju jedinstvenu potporu mladima te obogaćuju medijsku scenu. (<http://www.eifl.net/news/congratulations-six-eifl-plip-award-winners>). Čestitamo!

Hrvatsko informacijsko i dokumentacijsko društvo ustanovilo je Nagradu „Tibor Toth“ kao znak javnog priznanja stručnjacima i znanstvenicima mlađe i srednje generacije za značajan doprinos na području informacijskih znanosti i djelatnosti. Više informacija dostupno je na <http://www.hidd.hr/?p=129>.

Iz Ministarstva kulture

Ministarstvo kulture donijelo je Pravilnik o izmjenama Pravilnika o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci. Dokument je dostupan na službenim stranicama Narodnih novina, na adresi: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_02_16_333.html.

Pravilnik je stupio na snagu 16. veljače 2014. godine.

Ministarstvo kulture objavilo je rezultate Poziva za predlaganje umjetničko-edukativnih program i/ili radionica za Ruksak (pun) kulture – umjetnost i kultura u vrtiću i školi, nacionalni dopunski program u vrtićima te osnovnim i srednjim školama u RH za 2014. godinu. Na natječaj su se mogle javiti institucije i pojedinci sa svojim programima. (Više o *Ruksaku* i rezultatima dostupno je na: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=9876> ; <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=9860>)

Rezultate Ruksaka u području Književnosti ocjenjujemo poraznim – tek su tri odobrena programa, od čega je tek jedna isključivo književna radionica (<http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20programi%20u%202014.%20godini/KNJI%C5%BDEVNOST.pdf>), a druge dvije uz književnu imaju i literarnu, odnosno ilustratorsku komponentu.

Jednako tako, **na natječaj su se javile tek dvije knjižnice:** Gradska knjižnica Kraljevica (program nije odobren) te Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, kao dio šireg osječkog projekta pod nazivom *Kultura na kotačima* u nekoliko likovnih i dramskih programa (odobrenih).

Nadamo se da će se sljedeće godine knjižnice javiti u većem broju i da će programi iz književnosti i poticanja čitanja biti kvalitetniji te mnogo zastupljeniji među odobrenim programima.

Paralelno s gotovo potpunim ignoriranjem projekata koji se bave poticanjem čitanja u sklopu Ruksaka (punog) kulture Ministarstvo kulture krenulo je s izradom *Nacionalne strategije poticanja čitanja*. Prvi sastanak Povjerenstva za izradu *Nacionalne*

strategije poticanja čitanja održan je 17. ožujka 2014. godine. Povjerenstvo broji 30 članova i podijeljeno je u šest skupina: *Odgoj i obrazovanje – Škola i čitanje, Odgoj i obrazovanje – Predškola i čitanje, Institucije (knjižnice i čitanje), Izdavači i čitatelji, Hrvatski autori i čitanje te E-knjiga*. Primjećujemo da je među 30-ak odabranih stručnjaka tek jedan predstavnik knjižnica (Dunja Seiter-Šverko kao ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice). Tu je i Drahomira Gavranović kao predstavnica

Hrvatskog čitateljskog društva te predstavnici akademske zajednice s više hrvatskih sveučilišta. **Uz gotovo potpuni izostanak knjižničara-praktičara u radu na poticanju čitanja, kako narodnih tako i školskih knjižničara, začuđuje brojnost predstavnika izdavača.**

Više informacija o prvome sastanku i zadaćama Povjerenstva dostupno je na stranicama Ministarstva kulture: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=10213>.

Vijesti iz EBLIDA-e i ostale inozemne vijesti

Najnoviji EBLIDA-in bilten *EBLIDANews* možete pročitati na stranici: http://www.eblida.org/Newsletter%20folder%20%28uploaded%20files%29/Newsletters-2014/03_Newsletter_March_2014.pdf. I dalje su u fokusu promocija rada na informacijskoj pismenosti te prava europskih građana na e-čitanje. **Najavljena je i 22. godišnja EBLIDA-ina skupština i konferencija koje će se održati 13 – 14. svibnja u Lyonu u Francuskoj.**

Tijekom nemira u Bosni i Hercegovini 7. veljače 2014. godine u požaru je uništen dio vrijedne građe iz Arhiva Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Stradali Arhiv smješten je u zgradi Predsjedništva Bosne i Hercegovine koja je bila meta napada. Popis uništene građe dostupan je na stranici: http://kons.gov.ba/main.php?mod=vijesti&extra=saopštenja&action=view&id_vijesti=874&lang=1. Nova je to loša vijest za zemlju u kojoj savezne kulturne institucije već dulje vrijeme rade u vrlo teškim uvjetima, a mnoge su i zatvorene.

Njemačka nacionalna knjižnica učinila je gotovo sve svoje metapodatke slobodno dostupnima temeljem *Creative commons licence*. Više informacija na stranici: <http://openglam.org/2014/01/16/nearly-all-german-national-library-metadata-now-available-under-cc0-license/>

Noverška nacionalna knjižnica pokrenula je veliki projekt digitalizacije knjiga izdanih do 2000. godine i zaštićenih autorskim pravom. Ovaj inovativni projekt uključuje potpisivanje ugovora s Kopinorom, njihovom nacionalnom krovnom udrugom za zaštitu autorskih i nakladničkih prava kojoj će knjižnica za svaku digitaliziranu i objavljenu stranicu platiti 0,36 norveških kruna (oko 40 lipa). Te će novce udruga dalje distribuirati svojim članovima. Cilj je na ovaj način digitalizirati oko 250 000 knjiga. Digitaliziranim knjigama zasad se može pristupiti samo iz Norveške: <http://www.nb.no/nbsok/search?mediatype=b%C3%B8ker>. Više o projektu može se pročitati u članku na stranici: <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/booknews/10575900/Books-go-online-for-free-in-Norway.html>

Iz domaćih knjižnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu od 17. do 20. veljače 2014. godine organizirala je *Dane otvorenih vrata*. Sljedeći

dan, 21. veljače 2014. svečano je obilježen *Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice*.

Program *Dana otvorenih vrata* uključivao je sljedeće sadržaje: izložbu *Jeste li znali? Iz almanaha hrvatske kulture*, predstavljaju Zaklade Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, poseban program Zbirke muzikalija i audiomaterijala te obilazak

Broj 62, travanj 2014.

Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U sklopu obilaska Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu mogle su se razgledati Zbirka rukopisa i starih knjiga, Grafička zbirka, Zbirka zemljopisnih karata i atlasa, Zbirka muzikalija i audiomaterijala, Zbirka inozemne Croatice te Zbirka knjižnične građe o Domovinskome ratu.

Na kraju svakoga obilaska bio je prikazan film Hrvatske radiotelevizije *I to je Hrvatska – Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu*, autora Roberta Knjaza.

Više o *Danima otvorenih vrata* te proslavi *Dana Nacionalne i sveučilišne knjižnice* možete pročitati na stranicama: <http://www.nsk.hr/odrzani-dani-otvorenih-vrata-nacionalne-i-sveucilisne-knjiznice-u-zagrebu-2014/>; <http://www.nsk.hr/obiljezen-dan-nacionalne-i-sveucilisne-knjiznice-u-zagrebu-2014/>.

Dana 11. ožujka 2014, na petu godišnjicu otvorenja nove zgrade i ujedinjenja fondova dotadašnjih odsječnih knjižnica, održan je prvi Dan otvorenih vrata Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Posjetitelji su mogli razgledati izložbu građe na različitim jezicima i pismima koje Knjižnica posjeduje, izložbu fotografija iz starih i novog prostora te prisustvovati organiziranim vodstvima po knjižnici i predstavljanju službi i usluga koje su pokrenute u novome prostoru prije pet godina. Sljedećeg dana, 12. ožujka 2014. predstavljanje službi i usluga Knjižnice Filozofskog

fakulteta te vodstvo po Knjižnici organizirano je u sklopu *Informativne srijede* za kolege iz Knjižnica grada Zagreba.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu i Institut Yunus Emre iz Turske potpisali su Ugovor o suradnji na temelju kojega je u veljači 2014. godine digitalizirana građa koja se nalazi u fondu Zbirke rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a obuhvaća orijentalne rukopise na osmanskom, arapskom i perzijskom jeziku pisane arapskim pismom. Orijentalni rukopisi dio su Orijentalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu koja ima 163 jedinice i šest neuvezanih ulomaka rukopisne građe te približno 300 tiskanih knjiga na arapskom, turskom i perzijskom jeziku. Više informacija na stranici: <http://www.nsk.hr/digitalizacija-orijentalnih-rukopisa-nacionalne-i-sveucilisne-knjiznice-u-zagrebu/>

Nakon dugogodišnje uspješne suradnje s medijima, posebno s HRT-om (u dvanaest godina suradnje emitirano je stotinjak priloga u televizijskim i radio emisijama), **21. veljače 2014. emitirana je posebna emisija Obrazovnog programa HRT-a**

Najave

26. Proletna škola školskih knjižničara s temom *Element uspješnosti školske knjižnice* održat će se 6 – 9. travnja 2014. godine u Hotelu Histria u Puli. Više informacija na stranici: http://www.azoo.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=5077:najava-26-proljetne-kole-kolskih-knjiniara-rh-2014&catid=112:najave-i-pozivi&Itemid=326.

Četvrti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata i Dan Europeane održat će se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu 10. i 11. travnja 2014. Program se nalazi na adresi: <http://dfest.nsk.hr>.

7. Monte Librić - festival dječje knjige održat će se od 24. do 30. travnja 2014. u pulskoj Zajednici Talijana, popularnom Circolu. Uoči službenog otvorenja Monte Librića, na tzv. *Nultom danu*, 23. travnja, za knjižničare iz cijele Hrvatske bit će otvorene izlož-

bene prostorije Festivala sa svim recentnim naslovima.

Više informacija i program *Nultog dana* dostupno je na http://hkdrustvo.hr/hr/obavijesti/odabrana_novost/629/?target.

Noć knjige 2014. godine održat će se 23. travnja 2014. godine, tradicionalno na Svjetski dan knjige i autorskih prava s ciljem afirmacije kulture čitanja te podizanja svijesti o važnosti knjige. Planirani programi (javna čitanja, potpisivanja knjiga, druženja s autorima, radionice i sl.) održavat će se u knjižnicama, knjižarama, školama i drugim prostorima i ustanovama diljem Hrvatske od 18 sati do 1 sat iza ponoći. Osim ovog, već tradicionalnoga večernjeg programa, Noć knjige 2014. imat će i svoju matineju, program namijenjen mlađem uzrastu, koji će se odvijati tijekom prijepodnevnih i poslijepodnevnih sati.

Više informacija na službenoj stranici: <http://nocknjige.hr/nocknjige-2014-poziv-za-sudjelovanjem-u-manifestaciji/>.

Međunarodni skup Zaštita kulturne baštine od katastrofa održat će se 8 – 10. svibnja 2014. godine u Zagrebu i Šibeniku u organizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, u suradnji s Državnim hidrometeorološkim zavodom, Institutom za arheologiju, Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Građevinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu.

Više informacija i program dostupno je na stranici: http://hkdrustvo.hr/hr/obavijesti/odabrana_novost/628/?target.

Stručni skup Knjižnice u procjepu 2 održat će se u Hotelu Panonija u Sisku 15 – 16. svibnja 2014. godine. Tema skupa bit će *Katalogizacija s osmijehom? : teorijski i praktični pristupi suvremenoj katalogizaciji*. Više informacija na stranici: <http://hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/246/>

5. okrugli stol o zavlačajnosti u knjigama za djecu i mlade održat će se u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu 26. svibnja

2014. godine s temom *Prirodna baština Hrvatske u literaturi za djecu i mlade*. Više informacija na stranici: http://hkdrustvo.hr/hr/obavijesti/odabrana_novost/624/?target

Prvi okrugli stol o javnom zagovaranju pod nazivom Zagovaranje za knjižnice i knjižničarstvo održat će se 21. svibnja 2014. godine u organizaciji Komisije za javno zagovaranje HKD-a i Radne grupe za pravne i srodne knjižnice HKD-a i u suorganizaciji Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu, Sveučilišne knjižnice u Splitu te Pravnog fakulteta u Splitu. Rok za prijavu izlaganja je 25. travnja 2014. godine.

Više informacija na stranici: http://www.hkdrustvo.hr/hr/obavijesti/odabrana_novost/631/?target.

30. skupština Hrvatskog knjižničarskog društva održat će se u Splitu od 15. do 18. listopada 2014. godine. Prijave za izlaganja, radionice i okrugle stolove otvorene su do 30. travnja 2014. Prijave za postere otvorene su do 10. svibnja 2014.

Više informacija i obrazac za prijavu su na stranici: <http://www.hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/241/>.

Druga Europska konferencija o informacijskoj pismenosti (ECIL) u organizaciji Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Odsjeka za upravljanje informacijama Sveučilišta Hacettepe u Turskoj održat će se 20 – 23. listopada 2014. godine u Dubrovniku. Više informacija na stranici:

http://hkdrustvo.hr/hr/obavijesti/odabrana_novost/603/?target.

NOVA IZDANJA

Novo hrvatsko skraćeno izdanje UDK-a

Mirjana Vujić

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

mvujic@nsk.hr

U nakladi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu izašlo je licencirano skraćeno izdanje Univerzalne decimalne klasifikacije.

Sadrži preko 10 000 brojeva klasifikacijske sheme (glavne i opće i specijalne pomoćne tablice), s proširenjima: bilješkama, uputama o primjeni, uputnicama i primjerima kombiniranja prilagođenim hrvatskom izdanju. Tablice sadrže i abecedno predmetno kazalo s više od 17 000 pristupnica.

Kako bi se omogućila odgovarajuća primjena Tablica u indeksiranju nacionalne građe, neki dijelovi izmijenjeni su u odnosu na izvorno izdanje. Primjerice, dodana je potpuna potpodjela iz tablice općih pomoćnih brojeva za mjesto za Hrvatsku, Makedoniju i Sloveniju. Pored toga dodani su i brojevi za književnost i povijest relevantni za spomenuta područja. Urednica priručnika i

autorica kazala je Lidija Jurić Vukadin.

Izdanje se temelji na posljednjoj verziji UDC MRF (UDK baza se pod nazivom *Master reference file* osvježava svake godine) iz 2011. godine i izdano je kao tzv. **srednje izdanje**. Naime, uz potpuna izdanja UDK-a (do 200 000 oznaka), objavljuju se još i srednja izdanja (oko 40 000 – 62 000 oznaka), skraćena izdanja (oko 10 000 – 15 000 oznaka) te vrlo skraćena, tzv. džepna izdanja. U odnosu na prethodno hrvatsko srednje izdanje,

najveće promjene nastale su u sljedećim glavnim skupinama: religija, menadžment, turizam, socijalna skrb, zaštita okoliša, botanika, zoologija, biotehnologija, veterinarska znanost, tehnička akustika, glazba i film. Uz njih, u skraćeno izdanje, uključene su i nove opće pomoćne oznake – za svojstva i odnose, procese i postupke.

S obzirom na recentnost izdanja i optimalnu količinu brojeva, pretpostavlja se da će ovo skraćeno izdanje

UDK-a naići na široku primjenu u svim vrstama naših knjižnica, bibliografskim i dokumentacijskim centrima, nakladništvu, pa i šire.

Broj stranica: 703 (481 tekst+222 kazalo); 26 cm
ISBN 978-953-500-124-9

Zbornik radova *Knjižnice u procjepu: stručna obrada neknjižne građe*

Iva Dužić

Narodna knjižnica i čitaonica „Vlado Gotovac“ Sisak,

Dječji odjel

childrensbook.id@gmail.com

U izdanju Knjižničarskog društva Sisačko-moslavačke županije objavljen je, početkom 2014. godine, zbornik radova izloženih

na stručnom skupu *Knjižnice u procjepu* održanom 13. i 14. prosinca 2012. godine u Hotelu Panonija u Sisku.

Stručni skup organizirali su Knjižničarsko društvo Sisačko-moslavačke županije i Komisija za katalogizaciju Hrvatskog knjižničarskog društva. Bio je namijenjen knjižničarskim stručnjacima, specijalistima za katalogizaciju, klasifikaciju i predmetizaciju knjižnične građe koji su se bavili gorućim **problemima iz područja stručne obrade neknjižne građe** koja ulazi u fondove svih vrsta knjižnica, a **za čiju stručnu obradu ne postoje unificirani standardi ili pravila**. Ova korisna razmjena stručnih iskustava rezultirala je objavljivanjem zbornika radova *Knjižnice u procjepu: stručna obrada neknjižne građe*.

Zbornik je tiskan uz potporu Grada Siska u nakladi od 200 primjeraka. Glavna urednica Zbornika je Dunja Holcer, a urednički odbor činile su: Gordana Bjelovarac, Iva Dužić, Danijela Kulović i Dubravka Šurlan. Recenzentice Zbornika su profesorica Aleksandra Horvat i knjižničarska savjetnica Dorica Blažević.

Zbornik započinje predgovorom koji je napisala profesorica Aleksandra Horvat, a sadrži četrnaest stručnih članaka autorica koje su izlagale na skupu.

Na 238 stranica sabrana su **teorijska i praktična iskustva stručne obrade neknjižne građe** popraćena praktičnim primjerima i referencama na stručnu literaturu. Predmetno kazalo omogućuje jednostavno snalaženje, a kontakti autorica članaka otvaraju mogućnost dodatnog savjetovanja s kolegama sustručnjacima prilikom izrade kataložnih zapisa. U prilog ovoj tvrdnji ide i zaključak predgovora Aleksandre Horvat: „Organizatori skupa dobro

su izabrali temu i sudionike, a okupljanjem priloga u zborniku i odlukom da ga objave pomogli da šira knjižničarska zajednica stekne uvid u osobitosti neknjižne i elektroničke građe i potrebu da se obrada te građe ujednači u svim hrvatskim knjižnicama. Dakako, autori priloga ponudili su i moguća rješenja, koja bi sastavljajući budućih hrvatskih kataložnih pravila svakako trebali razmotriti.“

Zbornik radova *Knjižnice u procjepu* u prodaji je po cijeni od 120,00 kuna, a može se naručiti elektronskim putem, ispunjavanjem narudžbenice na mrežnoj stranici Narodne knjižnice i čitaonice „Vlado Gotovac“ Sisak (<http://www.nkc-sisak.hr/knjiznice-u-procjepu-zbornik-radova/>).

Promovirana slikovnica *Sisak Smjehograd* autorica knjižničarke Ive Dužić i akademske slikarice Kristine Mareković

Iva Pavušek Rakarić

Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac Sisak

djecjiodjel@gmail.com

Na Dječjem odjelu Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak održana je 5. ožujka 2014. godine promocija slikovnice *Sisak Smjehograd*. Velika posjećenost događaju dokazala je da zavičajna književnost itekako ima veliku publiku. **Gradom Sisakom te lokalnim temama u knjigama za djecu** bavili su se i ranije mnogi autori, a sada nam se Sisak predstavio u novom, svježem ruhu, iz pera i kista dviju mladih autorica.

Tekst slikovnice napisala je Iva Dužić, djelatnica Dječjeg odjela sisačke knjižnice. *Sisak Smjehograd* joj je prvo ukoričeno izdanje, a do sada je poeziju i prozu za djecu objavljivala u dječjim časopisima, *Smibu* i *Modroj lasti*.

Razigrane stihove u slike pretočila je akademska slikarica Kristina Mareković koja se uz slikarstvo bavi i pedagoškim radom, grafičkim dizajnom i ilustracijom. Slikovnica je objavljena u nak-

ladi Matice hrvatske Sisak s lekturom Božice Vuić. Urednica izdanja, Đurđica Vuković, o slikovnici *Sisak Smjehograd* piše:

„*Sisak Smjehograd* na primjeren način govori djeci o prošlosti i sadašnjosti grada Siska, ispunjavajući sve kriterije dobre slikovnice, od estetskih, umjetničkih ilustracija, preko pedagoških, etičkih i idejnih, do emocionalnih. Slikovnicom se želi potaknuti djecu, goste i putnike namjernike, da *upoznaju život zanimljivog grada*. Autorica tekstalva Dužić započinje upoznavanje grada ispred Sisačke katedrale, nastavlja preko Staroga mosta, rijeke Kupe i Save pa sve do Staroga grada. Spominje pritom Rimljanu, Ilire, Kelte, Hrvate stanovnike drevnoga grada, a ne zaboravlja niti sv. Kvirina, zaštitnika grada i kneza Ljudevita. Iz prošlosti, finim nitima dječje igre, vraća nas u sadašnjost na šetnicu uz Kupu, parkove, na klizanje i rolanje te poziva na ples uzobaljem.

Autorica ilustracija Kristina Mareković, akademska slikarica, lijepim ilustracijama, bogatstvom boja i figuracijom prati tekst, ali i sugerira vječno proljeće za naš drevni grad nezaobilaznim zelenim tonovima koji su simbol grada na rijeci Kupi. Slikovnica *Sisak Smjehograd* još je jedan biser sklada između stiha i ilustracije. Stihovi prenose jasnu, djetetu razumljivu poruku jednostavnim jezikom, a prate ih ilustracije koje su estetski vrijedne i maštovite, one razvijaju djetetov smisao za lijepo te potiču maštu.“

Slikovnica *Sisak Smjehograd* njeguje važne životne vrijednosti koje je potrebno prenijeti najmlađima: ljubav prema zavičaju,

Broj 62, travanj 2014.

prirodi, učenju te pozitivan odnos prema čitanju, umjetnosti i kulturi općenito. *Sisak Smjehograd* obogaćuje zavičajnu dječju književnost sisačkog kraja te se preporučuje, kako kaže sama autorica, „djeci od 6 pa sve do 106 godina“. Nadamo se stoga da ovoj priči nije kraj i da ćemo uskoro dobiti još jedan lijepi, autoričinim perom ispisani

doživljaj.

„Do ponovnog susreta
uz srdačni ruke stisak
pozdravlja te vedra lica
tvoj Smjehograd Sisak.“

Monografija *Narodne knjižnice i čitaonice u Bakru od 19. stoljeća: izvorišta Gradske knjižnice Bakar*

Dolores Paro-Mikeli

ravnateljica Gradske knjižnice Bakar

knjiznica@gkbakar.hr

Monografija *Narodne knjižnice i čitaonice u Bakru od 19. stoljeća: izvorišta Gradske knjižnice Bakar* izašla je kao posebno izdanje Bakarskog zbornika, a izdavači su Grad Bakar i Gradska knjižnica Bakar.

Povod tiskanju monografije je visoka i vrijedna obljetnica u kulturnoj povijesti Bakra, **180 godina od prvog spomena postojanja narodne knjižnice u Bakru**. Ta je obljetnica svjedočanstvo vremena u kojemu se puno pažnje pridavalo znanju, knjigama i knjižnicama u težnji za naprednijim i humanijim životom.

U *Spomenici na svečanu proslavu stogodišnjice grada Bakra iz 1879. g.*, Dragutin Hirc bilježi otvorenje narodne čitaonice koja je pod imenom „Kasina“ djelovala u Bakru još davne 1833. godine.

Glavni urednik monografije i jedan od autora Boris Petković, pisao je o **Zlatnom dobu Bakarskom (19. st.)** gdje govori o **povijesnom miljeu nastanka prvih čitaonica** i zašto je u njima prevladala borba za jezik i hrvatsku riječ. Maja Polić osvrnula se na **Čitaonički pokret u širem bakarskome kraju** s naglaskom na

Ilirski pokret i Hrvatski narodni preporod, posebice u Kvarnerskome primorju. Milka Šupraha Perišić u svom radu „Od Casina do Gradske knjižnice Bakar“ **obradila je period od 1833. do 2007. g.** i kronološki pratila djelovanje Čitaonice: od njezine preporodne i prosvjetiteljske uloge do knjižnične djelatnosti.

Smiljka Vulinović prisjetila se prošlosti kroz „**Pabirke i sjećanja na prošlost Narodne čitaonice Bakar**“ kojima upotpunjuje sliku stanja i mjesto knjižnične djelatnosti u okviru kulturne riječke i bakarske stvarnosti. Božica Čop Pavušek obuhvatila je **razdoblje**

od 1993. do 2004. g. u kojemu je Općina Bakar, a kasnije Grad, ulagao napore i pronalazio rješenja, ovoga puta usko surađujući sa strukom, Gradskom knjižnicom Rijeka, kako bi građanima omogućili korištenje prava na knjižnicu. U **izvješću o radu Gradske knjižnice Bakar (2007–2013)**, Dolores Paro Mikeli pisala je o uspješnom oživotvorenju vizije prema kojoj je knjižnica postala važan čimbenik u životu lokalne zajednice.

U eseju „**Knjižnica na kraju grada**“ moderator književnih susreta i stalni vanjski suradnik Knjižnice, Nikola Petković, prisjeća se kako je sve počelo i kako su brojni književni susreti i zvučna imena domaćih i stranih književnika – gostiju Knjižnice, odjeknuli u široj kulturnoj javnosti.

Fotografije potpisuju: Miljenko Šegulja (i za naslovnici), Ivan Šamanić i Jelena Šubat, grafičko oblikovanje Branko Lenić, dok je lekturu izvršila Jagoda Randić.

Monografija je izašla u nakladi od 500 primjeraka.

U organizaciji Grada Bakra i Gradske knjižnice Bakar **svečana promocija pred brojnom je publikom upriličena 13. prosinca 2013. g.** u maloj dvorani Pomorske škole Bakar. Promociji su

nazočili autori monografije, predstavnici knjižnica, nakladnici te sudionici kulturnog i političkog života Županije.

Kroz kratki pregled zastupljenih tema kojima je važan dio kulturne povijesti otrgnut zaboravu, **monografiju je predstavila knjižničarska savjetnica Marija Šegota Novak.**

Izdavanjem monografije o narodnim čitaonicama i knjižnicama u Bakru od

19. st. obogaćena je i ostavljena u nasljeđe pisana baština, na ponos budućim naraštajima. Spomenom na ovu visoku obljetnicu, koja više od svega, govori u prilog civilizaciji, gospodarskom statusu i kulturi grada, vjerujemo da smo se barem dijelom, odužili *Bakru kroz vjekove*, i danas.

Sretna kućica: nova knjiga u nakladi Hrvatske čitaonice sela Kuti

Gordana Crnković

predsjednica Hrvatske čitaonice sela Kuti

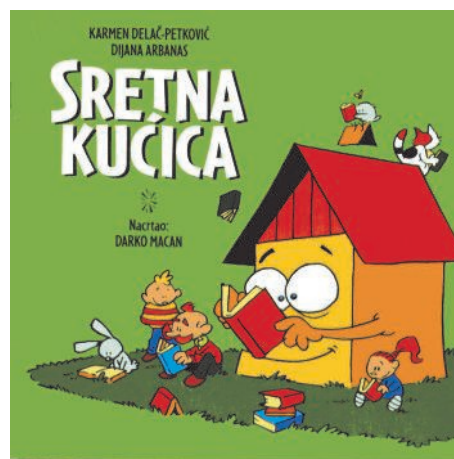
gordana@margor.hr

Početak 2014. godine iz tiska je izašla **slikovnica Sretna kućica**, zajedničko izdanje Hrvatske čitaonice sela Kuti, Matice hrvatske – ogranka Viškovo i Primorsko-goranske županije. To je **treća knjiga koja se bavi poviješću Hrvatske čitaonice sela Kuti, knjižnice osnovane daleke 1936. godine i do danas volonterski vođene.**

Ova knjižica, koja na djeci razumljiv način prepričava povijest Hrvatske čitaonice u Gornjim Kutima, rezultat je volonterskog rada članova Čitaonice i njezinih prijatelja. Svi su se oni udružili te zajednički osmislili zabavnu i edukativnu slikovnicu koja će premostiti generacijski jaz te djeci predškolske i rane školske dobi približiti knjigu i čitanje. Ideja i tekst djelo su profesorice i knjižničarke Karmen Delač-Petković, prilagodbu teksta za najmlađe napravila je učiteljica Dijana Arbanas, a lekturu profesorica i knjižničarka Sunčana Martinčević. Za vedre i djeci zanimljive ilustracije zahvaljujemo književniku i strip-crtacu Darku Macanu te grafičkoj urednici Melini Mikulić. Slikovnica je tiskana u riječkoj Tiskari Zambelli u nakladi od tisuću primjeraka.

Priča u *Sretnoj Kućici* započinje njezinim “rođenjem” u tvornici, a završava kad Kućica konačno uspijeva ispuniti sve svoje želje, iako ne kao obiteljska kuća, već kao mala knjižnica s obiljem knjiga i brojnim prijateljima. Privlačan tekst i slike uče djecu da rad, strpljenje, druženje, tolerancija, uzajamna solidarnost i dobrotu oplemenjuju život svakoga od nas. A u svakom “dobro ispunjenom” životu ima mjesta i za knjige.

Budući da je **Hrvatska čitaonica sela Kuti jedina samostalna knjižnica u goranskoj općini Brod Moravice**, ona je mještanima dobrodošlo okupljalište. Nadamo se da će, zahvaljujući novom programu aktivnosti, i mlađi, a osobito djeca, otkriti Čitaonicu kao mjesto za kvalitetno provođenje slobodnog vremena. Ova je slikovnica velik korak u tom smjeru.

IN MEMORIAM

Milica Radovinović – in memoriam

U siječnju 2014. godine napustila nas je naša draga i uvažena kolegica, gospođa Milica Radovinović. Na posljednjem ispraćaju na karlovačkom groblju Dubovac, 23. siječnja, o njezinoj izuzetnosti i uspješnoj karijeri govorila je glavna ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice Dunja Seiter Šverko.

Milica Radovinović po svemu je pripadala među one vrijedne i dostojne ljude koji „sanjarenjem“ promišljaju, planiraju i osmišljavaju, stvaraju i ostvaruju, odnosno koriste svoj duh i dušu, pokazuju smjelost pri ostvarenju svojih zamisli. (B. N. Mills)

Milica Radovinović rođena je 1937. godine u Divoselu kod Gospića. Gimnaziju je završila u Karlovcu, Pedagošku akademiju u Zagrebu i Pedagoški fakultet u Rijeci. Isprva, od 1956. do 1960. godine, radila je kao voditeljica knjižnice Doma JNA u Karlovcu, a zatim u Gradskoj knjižnici „I. G. Kovačić“ od 1960. do 1983. godine, gdje je bila ravnateljica od 1972. do 1983. godine. Unaprijedila je rad bibliobusne službe te je 1978. nabavila suvremeno opremljen bibliobus. Među mnogobrojnim aktivnostima bibli-

otekarske struke potaknula je i izgradnju prve etape zgrade karlovačke knjižnice 1976. godine, te primila ključeve zgrade nove knjižnice, prve namjenski građene narodne knjižnice u Hrvatskoj (tadašnjoj Jugoslaviji). Od 1983. do 1991. godine radila je u Knjižnicama grada Zagreba, kao voditeljica Knjižnice Trešnjevka. Proširila je trešnjevačku mrežu Knjižnicom Knežija i Knjižnicom Staglišće i doprinijela preseljenju središnje trešnjevačke knjižnice u novoizgrađeni prostor u Ulici grada Vukovara 14. Zahvaljujući njezinom zalaganju i viziji, mreža Knjižnice Tina Ujevića danas je suvremena mreža u sustavu Knjižnica grada Zagreba s pet ogranaka.

Bila je dugogodišnja predsjednica Društva bibliotekara Karlovca, Sekcije za izradu standarda za narodne knjižnice, članica Skupštine općine Karlovac. Dobitnica je priznanja „Pavao Markovac“, Nagrade Grada Karlovca i Nagrade Grada Zagreba.

Knjižnice grada Zagreba, a još više Knjižnica Tina Ujevića – mreža trešnjevačkih knjižnica i cijela knjižničarska struka tek će osjetiti gubitak njezinog stvaralačkog entuzijazma.

Stoga, teško nalazimo riječi pozdrava, jer nastojimo izbjeći riječi: posljednji, kraj i nikada. Zato zaželimo spokoj njezinoj velikoj i dobroj duši.

Tea Grašić Kvesić

Tragajući za riječima kojima bih govorila o Milici Radovinović

govor održan na ispraćaju Milice Radovinović u Karlovcu, 23. siječnja 2014. godine

Tragajući za riječima kojima bih govorila o Milici Radovinović, s kojom se danas opraštamo u ovom materijalnom životu, pronalazila sam riječi kao što su: optimizam, motivacija, vizionarstvo, poticanje, suosjećanje, empatija.

Pronalazila sam je i u zakutcima sjećanja: na jednu mračnu karlovačku knjižnicu, crnih parketa u koju sam dolazila kao ma-

lena djevojčica 60-ih godina prošlog stoljeća, iza čijeg se ogromnog posudbenog pulta osmjeivala jedna vedra i nasmijana žena.

Sjećanje na začudan, svijetao i velik prostor nove karlovačke knjižnice, koja je te 1976. godine predstavljala naj-suvremeniju narodnu knjižnicu u Hrvatskoj i prvu namjenski projektiranu, u kojoj je i dalje ona ista vedra i nasmijana žena širila optimizam.

Potom sjećanje na knjižnicu na Novoj cesti u Zagrebu 1987, u kojoj mi je ta ista žena dnevno brojala jedinice građe, što sam ih na početku svoga knjižničnog rada inventarizirala, poticala me u savladava-

KNJIŽNIČARI PREPORUČAJU

nju znanja iz katalogizacije, klasifikacije, informacijskih sustava, otvarala mi prostore knjižnica i knjižničarstva kao jedinstvene struke koja savladava kaos i unosi red te uz to oslobađa srce svake isključivosti...

U zakutcima sjećanja pronašla sam uspomenu i na sustav trešnjevačkih knjižnica, sustav knjižnica grada Zagreba i njezinu omiljenost među kolegicama i kolegama, među knjižničarkama...

Milica Radovinović najveći je dio svoga života provela u Karlovcu, određivši ga gradom i svojega profesionalnog uspjeha, u koji upisujemo sustavno zalaganje za knjižničnu struku, povećanje usluga što ih je osobito prostor nove knjižnice nudio, širenje mreže knjižnica i bibliobusnu službu koja je od 1978. doživjela svoj procvat. Grad, koji je vodama svojih rijeka povezan sa čitavim svijetom, svjedokom je kako je Milica Radovinović u 23 godine svoga rada u karlovačkoj knjižnici kao i povratkom u grad, zatvorila svoj krug traganja, uz pomoć knjiga, za istinom i za smislom.

Od 1983. godine u trešnjevačkoj mreži knjižnica, uz izazov voditeljstva drugačijeg organizacijskog modela od onoga u Karlovcu, a u suglasju sa sustavom Knjižnica grada Zagreba, Milica Radovinović vizionarski je širila mrežu, potičući i nadalje profesionalni razvoj i školovanje. Na samim počecima informatizacije fondova, sustavno je pratila i razvoj tehnologije pretpostavljajući i

vrijeme novih virtualnih usluga koje danas živimo.

Strasno zainteresirana za razvoj struke, za razvoj knjižničarstva uopće, osobito narodnog, u stalnim konzultacijama i razmjeni ideja s kolegicama iz svih vrsta knjižnica, Milica Radovinović bila je istinski knjižničar i vizionar knjižnica kao mjesta susreta korisnika i knjižničara.

Ali, uza sve to, Milica Radovinović prvenstveno je bila pravedan čovjek! Potala je argumentirano suprotstavljajući stavova i mišljenja, dijelila radosti i strahove ljudi koji su je okruživali, imala vremena za svakog radnika, bila je naša drugarica Mica koja je osobnu zamjenicu „ja“ tako nedostatno koristila.

Imajući razumijevanje i za sve ono što nije izgovoreno, molim vas da se danas i zauvijek sjećamo Milice Radovinović, vrsne knjižničarke, da se sjećamo Milice Radovinović, majke, supruge, bake, prijateljice, susjede, životom u gradu – Karlovčanke, koja je u doticaju sa svima oko sebe i svugdje gdje je radila i živjela, bila dokaz kako nas susret, ma gdje se dogodio, s posebnim ljudima, raduje i čini boljima. Stoga je naša žalost i tuga danas veća.

Zbogom draga Mico, mi smo te voljeli.

Dunja Seiter-Šverko

Kako se knjižnice mogu boriti protiv *diktature idiota u svijetu razlomljene stvarnosti?*

(osvrt na knjige Nicholasa Carra, *Plitko*, Jesenski i Turk, 2011. i Andrewa Keena, *Kult amatera*, *Fraktura*, 2010)

Tea Čonč

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu,

HKD Novosti

tconc@ffzg.hr

Naslov ovoga teksta sažetak je osnovnih teza dviju knjiga koje vam preporučujemo u ovome broju: *Plitko* Nicholasa Carra i *Kult amatera* Andrewa Keena, američkih teoretičara (i kritičara) suvremene tehnologije i novih medija, vizionara i, ništa manje važno, zvijezda tih istih medija koje propituju. Slavljeni, napadani i osporavani – zapravo je važno da su oni, njihova djela i zanimljive teze *zamijećene*, što ih posljedično čini i *utjecajnim* unatoč nemogućnosti da promijene smjer kojim je društvo krenulo.

Kao i gotovo većina pojava koje prate razvoj čovječanstva, internet je od svojeg nastanka predmetom različitih tumačenja i analiza, rasprava i zaključaka, kao i ljudsko ponašanje na toj globalnoj mreži. Carr i Keen tek su dvojica u nizu mnogih analitičara koji pokušavaju objasniti fenomene poput *weba 2.0* te promjena u načinu života i navikama ljudi posljednje desetljeće ili dva.

Broj 62, travanj 2014.

Teze koje su ova djela inaugurirala u digitalne (pa i sve ostale) žustre rasprave o budućnosti interneta, knjiga, čitanja, učenja, kulturne industrije (zapravo mogli bismo reći i svijeta u cjelini) zanimljive su i poticajne za daljnja razmišljanja i propitivanja.

Podnaslovi u maniri pravih *samopomoćnica* već sugeriraju o čemu se radi: Carr se pita *što internet čini našem mozgu?*, a Keen *kako blogovi, MySpace, YouTube i ostali suvremeni mediji koje stvaraju korisnici uništavaju našu ekonomiju, kulturu i vrijednosti?* Nešto jači u argumentaciji od Keena, u prvoj polovici knjige N. Carr ne dotiče se interneta već očaravajuće (vjerujem, za sve humanistički obrazovane) pedantno izlaže s jedne strane povijest mišljenja i čitanja, a s druge strane način na koji funkcionira ljudski mozak kada prima utjecaje iz vanjskoga svijeta. Tek u drugome dijelu knjige detektira i analizira današnje psihofizičke pojave kod ljudi uzrokovane neprestanim *surfanjem* i služenjem aplikacijama koje olakšavaju snalaženje u tom nepreglednom moru informacija (nasuprot klasičnom čitanju tiska): to su **nemogućnost zadržavanja pažnje** (zbog preplavljenosti hipertekstom koji stvara umjetnu potrebu za neprestanim *klikanjem* čija je prava svrha zarada vrlo malog broja ljudi), **slabljenje sposobnosti koncentracije i uživanja u te oblikovanja složenih misli i mišljenja**. Carr ide tako daleko da zaključuje da korištenje interneta potire same temelje naše ljudskosti jer mijenja strukture u mozgu čime otežava ili čak, u krajnosti, onemogućuje dubinsko razmišljanje.

Do sličnog zaključka, uz nešto više moraliziranja i lamentiranja nad propašću tradicionalnih umjetničkih industrija i sveprisutnim virtualnim *piratstvom*, a manje argumentiranog dokazivanja, dolazi i Keen bacajući iz drugoga kuta svjetlo na isti problem: tvrdi da **trend uključivanja dojučerašnje publike u kreiranje sadržaja (što je premisa na kojoj se temelji web 2.0) daje tek privid demokracije**, a zapravo upravo katastrofalno djeluje na društvo **rušeći ekspertizu i stručnost, obrazovanje i iskustvo, potičući mediokritetstvo i površnost te nudeći veliki prostor za manipulaciju**. Mišljenje anonimnog *blogera*, recimo, ne može biti jednakovrijedno kao mišljenje stručnjaka koji se obrazovao desetljećima za rad na određenome polju. Unatoč tome, ta dva mišljenja supostojе u virtualnoj stvarnosti čime se stvara iluzija njihove ravnopravnosti. Ili drugi primjer: vrijednost stručnosti vidi se i po ovim naslovima koji su do hrvatskih čitatelja došli u sjajnim prijevodima i u tiskanome obliku: bez izdavača, urednika, prevoditelja i lektora koji su za nas odabrali, preveli i prilagodili ova djela naš doživljaj i spoznaja bili bi potpuno drugačiji.

Tandem Carr-Keen ne vidi izlaza i ne nudi rješenja za zaustavlja-

nje ovih globalnih trendova. I ma koliko razumijemo i osjećamo da su u mnogim svojim tezama pravu, podsjećaju pomalo na gundavce s galerije *Muppet showa* i prizivaju u sjećanje kritičare -paničare koje je poznavalo svako *ново doba* (pa i telefon ili zvučni film!), da ne spominjemo *ludiste*). Ipak, svako je novo doba pokazalo da se *kotač povijesti* nikad nije okrenuo unatrag i da jedino što nam kao civilizaciji preostaje jest kritičan i proaktivan stav prema promjenama.

Kako se knjižnice i knjižničari uklapaju u ovu priču? Institucije koje se svim svojim mehanizmima oduvijek opiru informacijskome neredu više nisu samo fizička mjesta već i virtualne organizacije čiji se djelokrug mijenja i širi, sve uz iste temeljne postavke: odabir, **organiziranje i promicanje kvalitetnih sadržaja, poticanje kritičkog mišljenja i borba protiv površnosti**, preciznije rečeno protiv tračeva, loše umjetnosti i pseudoznanosti, a za stručnost, kvalitetu i autentičnost. Na tragu ovih dviju

knjiga može se zaključiti da jednom nogom u analognom, drugom u digitalnome svijetu, knjižničari tek ako su duboko ukorijenjeni u promoviranju kulture čitanja, razmišljanja, kritičnog mišljenja i dijaloga mogu uspješno zaploviti u digitalnome moru informacija. Pritom trebaju biti na oprezu i uvijek spremni kako se ne bi nasukali u pličini i diletantizmu, i svakako bez robovanja ijednom kultu.

Zaključno, ova su dva naslova kvalitetna publicistička djela: aktualne teme obrađene su na čitak i razumljiv način da bi se mogle pročitati *u dahu*, a zastupanje određenih teza i stavova potkrijepljeno je velikim brojem primjera i povezano s dovoljnim brojem *toposa* (općih kulturnih mjesta koje većina može prepoznati i razumjeti) kako bi se postigla vjerodostojnost. Radi se o naslovima koji su uspješni upravo po tome što *bacaju kost* i time nude široku i kvalitetnu platformu za daljnju raspravu.

Dominantno angloamerički način izlaganja (jasan, jednostavan stil s postupnim građenjem ideje kroz, s jedne strane općepoznate, a s druge strane vrlo specifične primjere, ciklična ponavljanja s modulacijama i varijacijama na temu) ove autore svrstavaju u isti kulturno-tehnološko-ekonomski civilizacijski krug iz kojega potječu i fenomeni koje kritiziraju, a lakoća s kojom ih mi danas i ovdje razumijevamo pokazuje do koje je mjere globalizacija uznapredovala. S druge, pak, strane, razlike koje uočavamo u njihovom prikazu svijeta i svijeta u kojem mi živimo daju nam nadu da je naš društveni poredak (iako vjerojatno zbog trivijalnih razloga kao što su smještaj u Europi i veličina) ipak nešto ljudskijeg obličja te nam dopušta da odaberemo koristiti tehnologiju kako bismo unaprijedili kvalitetu života, a ne da bude samoj sebi svrhom što u konačnici rezultira potpunom dehumanizacijom.

KNJIGOVEŽNICA Obrt s tradicijom

PUO KNJIGOVEŽNICA
Klanac tiskara

**UVEZ
RESTAURACIJA
POPRAVAK
KONZERVACIJA knjižne građe**

Zagreb, Bednjanska 15
Tel/fax: 01/ 6170 604
Mob: 091 508 3178
proizvodno-usluzni-obrt@zg.t-com.hr
www.knjigoveznica-klanac.hr

Obavijest o novom broju Novosti

Želite li da vas obavještavamo o izlasku novog broja Novosti, javite nam svoju e-adresu na tconc@ffzg.hr.

Elektroničko izdanje dostupno je na

<http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/>.

Impressum

Nakladnik:

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Adresa HKD Novosti:

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Hrvatske bratske zajednice 4

10000 Zagreb

Tel./Fax +385 (0)1 615 93 20

E-mail: novosti@hkdrustvo.hr

<http://www.hkdrustvo.hr>

Glavna urednica i grafička priprema:

Tea Čonč (tconc@ffzg.hr)

Uredništvo:

Mira Barberić (mira.barberic@gmail.com)

Andrea Božić (andrea.bozic@saponia.hr)

Lektura: Nives Franić (nfranic@unipu.hr)

Mihaela Kovačić (mihaela@svkst.hr)

Marijana Mišetić (mmiseti@ffzg.hr)

Dunja Holcer (dunjaholcer@gmail.com)

Korektura: Alka Stropnik

(alka.stropnik@kgz.hr)

UPUTE AUTORIMA

Moto uredništva *Novosti HKD-a* jest

informirati, educirati, povezivati

U svrhu ostvarenja ovoga mota, prilozi u *Novostima* moraju biti informativni i sažeti, s jasnim ciljem i predmetom izvještavanja ili raspravljanja, čvrste strukture i bez nepotrebnih ponavljanja.

Vijesti su tekstovi duljine do pola kartice (900 znakova) s poveznicama na izvore gdje se može saznati nešto više o događaju koji se prati. **Foto-vijest** uključuje pola kartice teksta i fotografiju.

Najave su tekstovi duljine do pola kartice s poveznicama na izvore gdje se može saznati nešto više o najavljenoj manifestaciji.

Izveštajni su tekstovi od 1 do 3 kartice teksta. Pri izvještavanju s opsežnijih sastanaka i manifestacija molimo grupirajte teme i stavite naglasak na svrhu i zaključke.

Obrada teme broja podrazumijeva tekst izvještajnog ili raspravljačkog karaktera 1 – 4 kartice koji se tiče teme istaknute za određeni tematski broj.

Tekstove je poželjno popratiti kvalitetnim fotografijama.

Uz tekst, molimo autore da navedu svoje **ime i prezime, e-adresu i instituciju kojoj pripadaju, odnosno dužnost koju obavljaju, a vezana je uz tekst koji su napisali.**

Uredništvo zadržava pravo kraćenja tekstova, a u slučaju potrebe za preoblikovanjem teksta, konzultirat će autora.

Rok za predaju tekstova je dva tjedna prije izlaska sljedećeg broja (bit će pravovremeno oglašeno).

Tekstove molimo slati elektroničkom poštom na tconc@ffzg.hr ili novosti@hkdrustvo.hr.

Svrha ovih uputa ujednačavanje je izgleda i kvalitete tekstova i poticanja autora da razvijaju vještine oblikovanja pismenih izvještaja. Cilj je dobiti jasno strukturiranu i sadržajnu publikaciju kao prepoznatljiv *brend* HKD-a.

Nadamo se da će nova koncepcija *Novosti* privući širu publiku unutar knjižničarske zajednice te donijeti veću vidljivost HKD-u, knjižničarskoj zajednici i cjelokupnoj struci u javnosti.

Sve vas pozivamo da nam svojim tekstovima, komentarima i prijedlozima u tome pomognete!